

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XIX. PARS I.

LIPSIAE MDCCLXXIII.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Venetiis apud I. B. Pascali, Patavii apud Io. Manfrè,
Holmiae apud L. Saluium.

1 29A9 XIX 2111V 10V

ELPSIA? MDCCLXXIII

APR 10 1964

UNIVERSITY OF OKLAHOMA
LIBRARY

C736

v. 19

L

Journal de Médecine, Chirurgie, Pharmacie, etc.
par Mr. A. ROUX, Docteur Régent de la
Faculté de Médecine de Paris etc. Tome
XXIX, à Paris 1768, chez Vincent, 8. Alph. 1.
pl. 13. tab. aen. 1. Tom. XXX, 1769,
Alph. 1. pl. 13.

i. e.

Diarium ad artem salutarem, chirurgiam, phar-
maciam, cer. pertinens. Auctore Cl. A. ROUX.
Tomus XXIX et XXX.

Mense iulio 1768 haec inprimis notatu digna Tom.
continentur. XXIX.

2) Cl. DE CAZELES *observatio de verme soli-* p. 26.
tario siue taenia perforata.

Obs. I. Femina 70 annorum, temperamento
cholericum et corpore gracili praedita, per tres an-
nos colica stomachica, cordis palpitatione et post
quietem ponderis alicuius gravitate, cui nausea erat
adiuncta, quotidie pulsu irregulari febrili obstructio-
neque aluina vexabatur: quae cum, frustra adhibitis
a Cl. Auctore, qui marasimum adesse putabat, me-
dicamentis stomachicis, humectantibus dulcibusque,
de pondere in ventriculo, nausea et vomitu quoti-
die conqueri pergeret, indicationem euacuatoriam,
additis aliquot guttulis syripi GLAUBERI eo cum
eventu

A 2

euentu usurpauit, vt, post vomitus aliquot et deiectiones per os et per aluum, taenia, quae longitudinem circiter quinque pedum aequabat, eiecta, aegra conualesceret. Obs. 2. Femina sexaginta nouem annorum, plethorica, per aliquot iam annos colica ventriculi et intestinorum periodica irregulari, maxime post quietem laborabat: quae colica, antequam aegram inuaderet, nausea et vomitu cum excretionem materiae copiosae, nec non explosione flatuum annunciabatur, et, vtp plurimum horis 24 elapsis, emissis sursum deorsumque flatibus copiosis finiebatur. Quem morbum, cum Cl. Auctor a digestionem deprauata pendere putaret, antispasmodicis remediis iunctis amaris corrigere studuit: quibus id effecit, vt colica minus frequens et vehemens rediret. Post menses vero aliquot deglutitione laesa, hypochondriorum inflatio cum dolore vehementi, vomitus et defectus somni insequiebantur: in hoc statu Noster, eum medicamentum purgans sine symptomatum remissione vomituque subinde adeo ingrauescente adhibuisset; per clysmata tantum aluum liberam seruauit; interim vomitu quotidie aucto, per quem materiam aquosam, viridem, viscidam et simul innatantem lumbricum reiciebat, Cl. Auctor, cum a vermibus haec omnia proficisci cognosceret, decoctum foliorum menthae, anodynis iunctis, ob vomitum per aliquot tempus adhibuit, et tandem ope pulpaе cassiae et mannae, solutae in decocto foliorum menthae, aegram eo cum successu purgavit, vt pars taeniae expelleretur, quae eam figuram, quam aeris tenuissimam exhibuit Cl. Auctor, referret: quae quidem quinque lineas in vna, in altera vero extremitate duas tantum lata, fere catenam simularet, cuius articulus quibus lateralibus lineis transuersis profundis notatus esset; oppositus vero seminum cucurbitae, quorum vnum ad alterum esset appositum, speciem

speciem mentiretur: praeterea quilibet articulus firamine nec non papilla praeditus erat, quam speciem Cl. Auctor putat nouam esse. Aegra ea, quam supra descripsimus, ratione multas partes tae-
niae, sed vulgaris speciei eiecit, donec conuale-
sceret.

Mense augusto.

2) Cl. DUFAY observatio de morbo hysterico p. 120.
verminoso. Puella nouem annorum viuida et ha-
ctenus sanitatis optimae, anno 1763, mense maio,
lipothymia, iuncta respiratione laboriosa et interce-
pta, stridore dentium nec non pandiculationibus
afficiebatur. Exhibitis iis remediis, quae in eius-
modi morbo solent exhiberi, aegra post horam vnam
fere restituta fuit. Tertio die morbus non minori
vehementia eam denuo inuasit, nec non quinto die
morbus rediit; sed loco quietis, quae alias solet inse-
qui, paroxysmo superato, motibus conuulsivis
membrorumque contorsionibus rigiditateque adeo
vehementi correpta est, vt potius frangerentur, quam
flecterentur membra; aegra vero modo ridebat, mo-
do plorabat et suspiria mouebat: quo paroxysmo
superato, alius 24 horarum spatium, nullo seruato or-
dine, semper maiori cum vehementia rediit. Lipo-
thymia durante, aegra sensum vsum gaudebat, et ad
omnes quaestiones respondebat, sed de dolore pe-
dum vehementi conquerebatur; praecipue vero per-
cipiebat motum in abdomine sphaerae magnae, quae
vsque ad pharyngem ascendebat: hinc aegra etiam
maxime suffocationem metuebat. Posteaquam vero
descenderat hic globus, quem aegra appellare sole-
bat, in ventriculum, conuulsui motui denuo redie-
runt, tum omnia, a nobis enarrata, variari, nullo serua-
to ordine, repetique solebant; paroxysmo vero finito,
aegra omnibus negotiis, vtisana, praesse poterat.

Parentes solliciti de sanitate filiae medicum vetera-
num de hoc morbo consulebant, qui eius causam a
vermibus, in primis viis hospitantibus, ortum ducere
recte suspicatus, sanguine in pede emissio, emeticis
cathartisque usus est; sed, cum morbum in pejus
ruere videret, naturae omnia relinquere consultius
duxit. Exeunte septembri, omnia per se remitte-
bantur symptomata, et per duos menses fere aegra
vim redeuntis mali non sensit; ineunte vero mense
decembri, accedente febre intermittente, denuo
symptomatibus supra enarratis aegra usque ad tem-
pus vernale vexata fuit, eademque remedia omnia
iterum sine fructu sunt tentata. Auctor itaque
mense augusto in consilium vocatus, examinatis
omnibus causis, ex eo etiam, quod aegra aliquoties
iam vermes excreuerat, halitumque foetidum, nec
non pruritus narium habebat, causam proximam
morbi hysterici vermes esse coniecit. Praescripsit
itaque Cl. Auctor emeticum, et sequente die pur-
gans, cuius basis extractum rhabarbari erat, adeo
bono cum successu, ut, reiecta magna copia lumbrici-
corum ascaridumque, aegra restitueretur, et per
tres annos iam optima sanitate frueretur.

P. 129. 3) Cl. FEUILLERADE de efficacia aquae frigidae,
in motibus convulsivis usurpatae, observatio. Cl. Auctor
mense octobri ad aegrum, de quo medicus iam
desperauerat, quique remedium ultimum potum cas-
sae praescripserat, in consilium vocatus, eum vidit
eiusmodi symptomatibus, in extremitatibus supe-
rioribus motibus vehementissimis convulsivis spas-
moque cynico, nec non rigiditate totius corporis,
cum pulsu tamen naturali laborare. Reiecto usu
cassae exhibuit ius pullorum, et, abradis capillis, telas
linneas, aqua frigida imbutas, capiti applicuit: quod
cum ter esset factum, motibus convulsivis cessanti-
bus aeger est restitutus.

Cl.

5) Cl. RICHARD *epistola de spina bifida et hydropse, per remedia varia sanatis*. Femina quaedam cum anno 1755, die 30 ianuarii filiam peperisset, quae tumorem magnitudine oui gallinacei, ad tertiam vertebra[m] dorfi et secundam lumborum situm, habebat. Cl. Auctor quarto post partum die in consilium vocatus, tumorem hunc partim carnosum, partim similem bullae inuenit, fluctuationemque per totum tumorem sensit, extremitatesque inferiores paralyticas, colore plumbeo et pustulis gangraenosis obsessas perspexit. Quodque mirum erat, tempore inspirationis tumorem intumuisse, et in expiratione detumuisse, ut tandem infans die octavo exspiraret. Sectione tumoris instituta, effluebat lymphæ flaua, eoque ulterius disquisito, sanguinis nigri magnam copiam, in qua filamenta neruea natabant, emisit; vertebra[s] vero, quae ad tumorem respiciebant, numero quatuor sine apophysibus, easque parte corporis media destitutas inueniebat. Filamenta neruea, quae in tumore dissecto reperit, caudam equinam esse coniecit: de qua re Cl. Auctor certior esse potuisset, si dissectio columnae spinalis ulterius concessa fuisset. *Obs. 2.* Anno praeterito iuuenis, 14 annos circiter natus, ictero affectus hepatis per magnum induratumque habebat; qui, adhibitis remediis contra obstructionem huius visceris per longum temporis spatium, sine vlllo effectu, indies debilior factus leucophlegmatia afficiebatur: contra quem morbum cum etiam remedia usitata inutiliter adhibuisset, reiectis a Nostro omnibus remediis haecenus adhibitis, praescripsit aegro quotidie drachmam vnam nitri, in aquae mensura vna solutam: hoc remedio per duos dies usurpato, aeger hydrocele magna laborare coepit; usu vero huius remedii continuato, hydrocele quoque disparuit aegerque die decimo quinto prorsus conualuit. *Obs. 3.* Rusti-

041. eum, ascite laborantem, ante decem annos remedio sanauit, ubi ei ad morbum tantum mitigandum, non verò ad sanandum suavit. ptisanam, ex herba taraxaci et clauis ferreis aerugine tectis compositam. Post menses sex Cl. Auctor ad alium aegrum eiusdem domus vocatus, rusticum hunc sanatum hoc remedio inuenit.

p. 162. 7) *Observatio Cl. MARTIN de noxa luxationum repositionis neglectae.* Obs. 1. Anno 1764, die 30 augusti hominis cuiusdam brachium est luxatum. Auctoritate nonnullorum curas se tradidit sacerdoti, qui luxationes fracturasque sanare dicebatur: ille extensione, hominis robusti ope, instituta, moxque fasciis suo more applicata, aegrum per mensem integrum motum suscipere vetuit, quod quidem ab aegro observatum fuit, exactissime: mense praeterlapso, aegro denuo fasciam applicauit promissitque, die decimo quinto eum sanum fore: quo finito tempore cum nondum aeger brachium mouere posset, ad Cl. Auctorem accessit, qui, instituta disquisitione, brachium nondum repositum perspexit: adhibitis itaque antea purgantibus et venesectione inunctioneque per vnguenta in loco affecto, praesentibus aliis chirurgis Cl. Auctor repositionem membri tentauit, sed frustra, nec ille sanatus est. Obs. 2. Sexagenarius, cum eius brachium sinistrum die primo octobris anno 1767 luxatum esset, quoque, uti prior, agyrtae se tradidit curae, nec recuperavit sanitatem. Venit itaque die 5 nouembris in ptochotropheum, nec, quanquam adhibita a Nostro cura omni, membrum villo modo restitui potuit.

p. 171. 9) *Observatio Cl. DUMAS de vulnere capitis.* Initio mensis octobris anno 1766 infans nouem annorum, cadendo partem anteriorem capitis vehementer lapidi impegit, ita, ut sensu omni destitueretur,

retur; tamen paullo post sine adiumento vilius surrexit, atque ad parentes domum peruenit. Versus vesperam vero, ob dolorem vehementem capitis, parentibus, quid sibi accidisset, enarrauit. Examinato itaque diligenter capite, nulla contusio inueniebatur; dolor tamen capitis augebatur, vomitusque nec non diarrhoea noctu puerum inuaserunt, qui et mane in soporem incidit cum sensuum defectu. In quo statu parentes veram incidi ob debilitatem infantis volebant prius concedere, quam die tertio; quo facto infans statim ad se rediit vomitusque cessauit. Post duos menses Cl. Auctor in consilium vocatus, dolorem capitis vehementem, alternantem cum febrilibus motibus vagis extremitatumque inferiorum paralyti in aegro inuenit. Ex quibus omnibus Noster collegit, abscessum cerebri adesse; interim infantem medicamento purgante, cui anthelmintica iuncta erant, euacuauit, quo adhibito, infans glebam magnam vermium reiecit paullulumque melius se habuit: praeterea aluum per clysmata liberam seruauit, nec non pedilunia ex plantis aromaticis, cum vino decoctis, adhibuit. Emaciatione tamen corporis debilitasque summa aliaque signa febris lentae, quibus aeger adiciebatur, cum indies auerentur, consilio Cl. Auctoris mense augusti anno 1767 ad thermas Aluerniae aeger missus est, vt ibi embroche institueretur; sed et hoc auxilium frustra tentatum est. Post aliquot dies vero ad angulum posteriorem et inferiorem ossis parietalis tumor castaneae magnitudinis se monstravit, qui, postquam in suppurationem abierat, paruaque puris copia effluerat, abscessus denuo est consolidatus, dolore capitis deinde remisso, extremitatum inferiorum paralytis quoque sanata est.

(10) Cl. SOYEUX *observatio de exstirpatione polypi uterini.* Anno 1723 die 23 iunii Cl. Auctoris

p. 175.

consilio vfa est femina aetatis quadraginta circiter annorum, infantum aliquot mater, quae per 4 annos iam haemorrhagia fere habituali laborabat, quam e prolapsu uteri pendere putabat: qua de re, suadente obstetrice, quam consulebat, pessarium applicuit, quo auxilio adhibito, haemorrhagia non liberata quidem, sed adeo est emaciata, ut mirasmo videretur confici. Hinc coacta fuit ob debilitatem a sine vehi, ex quo cum aliquando decideret, accidit, ut pessarium et prolapsus, qui adesse videbatur, proci-derent, moxque ipsa lipothymica in terram caderet: arcessitus Noster ad aegram, inuenit polypum, capitis fetus maturi magnitudine, colore subflauo, atque figura, caput alembici referentem, et antelabia vaginae usque egressum, radiceque crassa instructum, firmiter adhaerentem; locum vero adhaesionis, ob magnitudinem, et quia totam vaginam replebat, inuenire non potuit. Protracto, quantum eius conditio patiebatur, polypo, in locum magis eleuatum ligaturam ex filo forti cerato iniecit, fortiterque sine aegrae incommodo constrinxit, eumque praescindere decreuit: incisione prima facta, magna copia sanguinis profluxit; resecto tamen toto polypo sanguinem ex eo, egredi animaduvertebat, et, peracta amputatione, ligatura sursum retracta, sanguinis fluxus quoque sistebatur. Polypus quinque librarum et vnciarum duarum pondus habebat. Ceterum aegra nec febrem suppuratoriam, nec dolorem vllum sentiebat, factisque quotidie quater iniectionibus, aegra paulatim restituta negotiis suis per 15 annos adhuc praeesse potuit.

Mense septembri.

p. 251.

3) *Descriptio morbi epidemici in urbe Ville, in Picardia sita, grassati, exhibita a Cl. DUFOUR.* Mense octobri anni 1767 morbus grassari coeperat, qui usque

vsque ad diem 10 ianuarii anni 1768 durauit, et quo quinquaginta circiter homines diuersi sexus perierunt. Frigus summum in fine mensis decembris et initio ianuarii symptomata huius morbi adeo augebat, vt spatio quindecim dierum viginti homines morerentur. Ceterum morbus hic febris catarrhalis maligna erat, excitata per aerem impurum, humidum, per alimenta cruda, miseriam et laboris intemperantiam. Symptomata huc redibant, vt maxima pars aegrorum tertio quartoque die laboraret summa prostratione virium, torpore, quo totum corpus occupabatur: horrore, oppressione summa, dolore capitis vehementissimo, intumescencia glandularum colli, sublingualium et maxillarum cet. Praeterea facies rubra, oculi micantes, lingua viscido obfessa, cutis sicca, tussis violenta et quasi convulsina, pulsus debilis, intermittens obseruabantur, cet. Post viginti quatuor vel triginta sex horas lingua media nigra fiebat et aeger sopore afficiebatur. Hoc tempore percipiebantur ut plurimum subsultus tendinum irregulares, vrina erat aquosa, aegri nonnunquam sudabant deiectionesque habebant, cum biliosas, tum dysentericas, quibus tandem morbus iudicabatur. p. 257. Diagnos. huius morbi facilis, sed prognos. valde fuit difficilis, praesertim curatione peruersa, in initio ab imperitis suscepta: hinc factum est, vt quamplurimi morte eriperentur. Aegros, a quibus Cl. Auctor in consilium vocatus fuit, hoc modo tractauit: ineunte morbo, tantum leuia remedia adhibuit; cum vero omnes fere aegri nausea lassitudineque in morbi initio affecti essent, vomitoria purgantiaque dedit; primisque viis depuratis, morbus optime cessit. Screamus difficilis sine incommodo processit et oppressio cessauit, pituita in pectore soluta, huic medicamentis bechicis, transpirationeque leui excitata, succurrit. Potus quotidiani

diani loco aquam hordeaceam et oryzæ, infusum eroci et flor. chamomill. hederæ terrestris cet. adiecto paulillo melle et nitro praecepit; nec non apozemata ex decocto prunorum tamarindorumque commendauit. Oxymel etiam simplex; aqua copiosa dilatum, adhibuit: loco iusculi carniū decoctum panis dedit, indicationemque euacuatoriam per totum morbum eo usque profecutus est, donec omnia symptomata cessarent. Ad primarum viarum tandem laxitatem debellandam, morbo exunte, praescripsit potum compositum ex cortice Peruiano, diafordio et syrupo absinthii, quem quotidie mane auellanae magnitudine exhibebat cum infuso theiformi, ex herba centaurii minoris et chamaedryos. Quae ratio medendi ad aegros recreandos optimo cum euentu adhibita fuit.

p. 260. 4) EIVSD. *Observatio de noxa fungorum esculentorum.* Cl. Auctor saepe sine noxa fungos, quos valde appetebat, comedit; semel tamen iis comestis, praeterlapso quinque horarum spatio, sensit pondus in regione epigastrica; quod per ambulationem in aere liberiori dissipare cogitauit: inter ambulandum Cl. Auctor nonnulla folia hyoscyami decerpfit, quorum, digitis tritorum, odorem virosum naribus attraxit, vnde dolore capitis est affectus; interim, cum Noster ambulationem continuaret, ei grex vaccarum obuiam venit, ex quo vna ad Nostrum iter direxit, quam cum baculo percutere vellet, in dumetum introrupit, ibi horam vnam amplius sine motu sensuque iacuit: deinde, cum ad se rediisset, sudorem frigidum et respirationem difficilem sensit, simulque copiam magnam sanguinis reiecit, faciesque, cohibito sanguinis per venas reditu, et caput tumefacta erant, oculique prominebant: hac conditione Cl. Auctor ad aegrorum, quorum curam agebat, aliquem intrauit, ibique frictionibus

nibus per totum corpus institutis, sensit cardiacam anxietatemque vehementem, vomituque magnam copiam muci, fungis mixtam, reddidit: deinde dolorem capitis intolerabilem percepit, adhibitis nonnullis clysmatibus cum aceto vini mixtis, dolores colici vehementes sunt orti sudoresque frigidi, nec non deiectiones mucosae, sanguine tinctae, per anum evacuantur. Vfurpato vero oxymelle simplici, aqua diluto, sanguinisque missione, pediluviis et balneis, ex aqua frigida et aceto compositis, capiti applicatis, sanitatem pristinam recuperavit. Ex quibus omnibus Cl. Auctor concludit, omnium fungorum esum perniciosissimum esse.

7) Cl. MARTINI *Observatio de corpore peregrino*, p. 275.

(Spina piscis *molu* dicti). Mercator quidam cum *moluam* siccam, quam super armarium imposuerat, decidentem retinere manibus vellet, impexit spinam huius piscis volae manus dextrae: qua laesione ab initio non adeo magno dolore afficiebatur, post aliquot vero dies nihil sine dolore comprehendere potuit, tumore in loco laeso exorto. Tum amicis auctoribus emplastrum ad corpus peregrinum extrahendum per quatuor menses sine effectu applicuit, sed tumor et dolor indies sunt aucti. Cl. Auctor itaque aduocatus, cum perspexisset corpus peregrinum suppuratione non posse educi, extirpationem totius tumoris aegro suavit: quae etiam hoc modo est peracta, ut, per incisiones laterales duas huius tumoris, corpus illud, circiter tres lineas longum, educeret aegrumque spatio quindecim dierum sanaret.

Mense nouembri haec habentur.

3) Cl. COSTE *Observationes de usu extracti ci-* p. 420.

cutae. Obs. 1. Cl. Auctor die 21 januarii anni 1766, a femina, aetate 55 annorum in consilium voca-

vocatus est, quae per tres dies dolore punctorio in pectore adeo vehementi excruciatæ erat, ut nulla quiete uti posset: ceterum dolore capitis maximo, respirationeque difficili laborabat, ex quibus symptomatibus colligebat, aegram pleuritide affectam esse, pulsus tamen mollis, debilis absentiaque febris et linguae habitus, aliam causam huius morbi fuisse. Nostro indicare videbantur. Instituta itaque examine, laborabat aegra veris doloribus osteocopis, qui a morbo venereo, ante 40 annos male curato, nunc oriebantur, et in brachio dextro, capite, collo, pectore, scapulis, dorso et femoribus, maculae, magnitudinem duplicis grossi aequantes, colore purpureo lividoque distinctae, reperiiebantur. Interim prae doloris vehementiam nullum membrum mouere poterat. Quae cum ita essent, Noster rationem usitatam in eiusmodi morbis, veritus, ne aegra succumberet, noluit adhibere: quae de re usum cicutæ, quam **CL. STORCK** in eiusmodi morbis bono cum eventu adhibuit, experiri constituit. Praemisso itaque purgante, mane et vespere duas pilulas, granorum trium pondere, ex extracto cicutæ compositas, exhibuit, simulque infusi scolopendrii vasculum, in quo grana octo nitri soluti erant, superbibendum dedit. Die sequente, cum dolor aliquo modo mitigatus esset, tres doses assumere iussit. Die 27 ianuarii in pede sinistro cum dolore maculae eiusmodi, uti in aliis partibus, efflorescebant: hinc quævis dosis pilula una aucta est. Die proximo aegra melius paululum se habuit, et quiete uti, et membra denuo mouere potuit: usu itaque harum pilularum, nec non infusi scolopendrii cum nitro continuato, maculae non solum evanuerunt, sed aegra quoque die 16 martii restituta, tantum de edendi appetitu deprauato quæsta est, qui et ipse per usum granorum decem rhabarbari et tan-

tantundem corticis Peruviani restitutus dicitur. P. 429.

Obs. 2. Die 19 januarii 1767 quidam per duos iam menses tumore in latere sinistro laryngis super cartilaginem thyroideam, pisi magnitudinem aequante, qui vehementer dolebat, et qui, post aliquot dies sponte ruptus, ichorem foetidum effundebat, affectus erat, cuius labia callosa vasis varicosis, sanguine nigro repletis, praedita erant, doloremque summum, qui propagabatur ad musculum vsque orbicularem et oculum ipsum eiusdem lateris, percipiebat. Sanato quotidie ulcere, aqua cicutae et saponis, adhibitoque emplastro basiliconis et venaesectio-
ne, ad plethoram imminuendam ophthalmiamque auertendam, quotidie granum dimidium extracti cicutae eo cum successu dedit, vt initio martii, ulcere consolidato, aeger sanitate pristina gauderet. Hi sunt morbi, in quibus Noster cum fructu cicutam adhibuit; quam frustra dedit, 1) in obstructione lienis, iussu alius medici, per plures annos obstructio-
ne permanente; 2) in podagra; 3) in ulceribus narium nec non 4) in femina, ulceribus scrophulo-
sis laborante.

6) Cl. NOLLESON *observatio de aneurysmate* P. 464.
vero arteriae popliteae cum tumore complicato, tandem suppurante. Mense octobri anni 1757 miles tormentarius, tumorem in genu flexura pedis dextri, magnitudine parvi fructus melonis, habuit, in quo cum nec rubor, calor, pulsatioque reperirentur, is, ortus a lymphâ stagnante, ab alio chirurgo perito ad suppurationem per cataplasmata emollientia est perductus: die octavo fluctuatione in locis duobus percepta, die sequenti tumore aperto, pus sanguinolentum foetidum est effusum: adhibita, quae in eiusmodi casu requiritur, deligatio-
ne conueniente per tres dies, postea denuo emol-
lientia ad suppurationem vtilem excitandam sunt
vsur-

224. usurpata; sed die sexto hæmorrhagia magna est oborta, quæ nec ab ægro ipso, nec ab adstantibus prius percepta fuit, quam æger convulsionibus correptus moriretur. Sectione in loco morbofo instituta, Cl. Auctor inuenit arteriam popliteam distentam ad magnitudinem oui gallinacei, tunicasque valde tenues et ruptas, nec non inter musculos puris copiam etiam tum reperit.

Menſe decembri.

p. 503. 3) *Epistola* Cl. LABROUSSE ad Cl. RENARD de virtute hyoscyami. Puellam, per tres iam annos doloribus vagis rheumaticis vexatam, contra quos multa remedia sine fructu adhibita fuerunt, cataplasmate ex foliis hyoscyami et mica panis albi et lacte composito partique dolenti sæpius imposito, sanauit. Eodem modo feminam restituit, quæ tremore per totum corpus conatuque vomendi ac sudore faciei afficiebatur: quæ symptomata dolorem vehementem paralyfinque in femoribus reliquerant. Multis quoque adhibitis remediis frustra, tandem Cl. Auctor ægram, applicato hoc cataplasmate, per tres dies, sanauit.

p. 551. 10) *Quæstio medico-chirurgica de ascite* Auctore Cl. RENARD. Puella, circiter trigessimum annum agens, constitutione corporis debili per plures annos tempore vernali balneis tepidis vta est. Interea maior edendi cupiditate sanitateque meliore frui videbatur. Initio vero autumnii cum fluxus menstruus, nullum ordinem seruans, cum abdominis inflatione et induratione insequerentur, medicus, quem consulebat, morbum hunc a plethora ortum esse arbitratus, venæsectionem suasisit, quam adhibere noluerunt, symptomatibus vero auctis febreque per interualla accedente, tandem secta est vena; sed sine ægri leuamine. Medicus itaque, cum

cum sanguis crustam inflammatoriam ostenderet, sanguinis missionem repetere suasit; sed hac recufata, purgantia sunt adhibita, morbusque quotidie peior est redditus, vomitusque adeo vehemens ortus, ut omnia, et aqua ipsa, reiicerentur, urinaeque parua copia secerneretur, ac in abdomine, quod in immensam magnitudinem increuerat, fluctuatio perciperetur. Adhibitis medicamentis resoluentibus internis et externis, diaphoreticis diureticisque, vomitu cessante, euacuationes quoque bene processerunt, febreque remissa et abdomine ab aqua liberato, iam sanata videbatur; tumore tamen in regione hypogastrica persistente, quo quotidie aucto, post aliquot septimanas abdomen denuo aqua quam maxime repletum erat, quae nullis diureticis educi poterat: hinc punctione suscepta, circiter octodecim librae aquae turbidae, ac salsae, sunt euacatae; abdomen tamen adhuc multam aquam, quae per cannulam non educi poterat, retinuit. Itaque denuo diuretica purgantia et resoluentia, sed frustra sunt adhibita: hinc, conditione morbi quotidie in peius ruente, aegra tandem succubuit. Quaeritur itaque, an venaesectio in initio administrata hydropem ascitum produxerit?

In tom. XXX. haec notatu digna deprehenduntur. Tom. XXX.

Mense ianuario 1769.

2) Cl. ROUX *observatio de hydrocephalo inter-* p. 20.
no. Frater Cl. Auctoris, viginti annos natus, temperamento melancholico instructus, de dolore capitis, cum febre coniuncto, conquestus, venaessectione mox in initio bis in brachio instituta, dolorem aliquo modo leniri sensit; sed torpore manuum affectus est, vomitorio autem altero die ex tartaro
Tom. XIX. P. I. B eme.

emetico cum aqua cinnamomi ei dato, magnam aquae copiam, bile tinctam, euomit. Aeger per duos dies bene se habuit, tertio vero accedebant motus conuulsiui, qui fere totum corpus corripere, et excretio spumae sanguinolentae ex ore: quibus motibus summum animi deliquium, a quo valde irritatus, tanquam perterrefactus, per breue tempus, excitabatur. Respiratione difficili subsequente, praecipiente altero medico, qui in consilium altero die vocabatur, administrata fuit venaesectio in pede, exhibito simul per vices, cum aeger os firmiter clauderet, vomitorio ex tribus granis tartari emetici et drachmis duabus salis Ebshamensis in aqua soluti, per quod semel tantum vomitum passus est, sed sine conuulsione, quae per diem aliquoties aegrum vexabant, idque animi deliquio non remisso. Hinc versus vesperam incisa vena iugularis, emeticumque denuo, sed sine effectu et cum motuum conuulsiuorum exacerbatione, adhibitum est, vesicatoria suris et nuchae applicata sunt, nec non clysmata immissa. Nec aliam tamen morbi mutationem reperit medicus, nisi, quod motus conuulsiui non adeo crebro, vsurpatis his remediis aegrum inuaderent; sed die septimo accesserunt motus conuulsiui, qui totum corpus occuparent, adeo vehementes, vt aeger iis succumberet. Sectione cadaveris suscepta, viscera in thorace atque infimo ventre omnia sana reperiabantur, nisi, quod hepar, colore fusco inductum, et bilis vesiculae felleae subnigra a conditione naturali quodammodo aberrarent. Vasa vero cerebri sanguine distenta erant, et ventriculi cerebri aqua turgidi, nec non inter cerebellum eleuatum et duram matrem canalemque spinalem aquae turbidae sanguinolentae magna copia inuenta est: in qua etiam Cl. Auctor causam omnium symptomatum mortisque ponit. Noster praeterea monet

monet, Cl. WHITT *) in hoc morbo non adnotasse, torporem manuum doloremque cutis faciei, eumque etiam hoc neglexisse, quod aqua, quae et colore diuersa, non ventriculis cerebri tantum contineatur, sed etiam in canali spinæ dorſi effusa reperiatur.

4) Cl. DE ROUGERES *observationes de morbis quibusdam cum vermibus coniunctis.* *Obs. 1.* Vnus ex fratribus Cl. Auctoris in infantia prima, quinque annos natus, paralyſi cum immobilitate omnium membrorum doloreque vehementi, cum tangere-
tur, laborabat; ceterum sanus erat. Adhibitis, cum vermes adesse viderentur, tam intrinsecus, quam extrinsecus anthelminticis, postquam magnam eorum copiam reiecit, conualuit. *Obs. 2.* p. 46.
Cum puer quatuordecim annorum, de dolore vehementi lateris vnius punctorio conquereretur, venæsectio in brachio eiusdem lateris instituta dolorem non dissipauit, sed aeger delirare incepit, abdomineque, quod tensum et obstructum erat, laxato, postquam foeces copiosas foetidas excreuerat, dolor punctorius in latere remisit; abdomen vero vehementer doluit: hinc etiam euacuatio aluina per remedia conuenientia adiuuabatur; malum tamen augebatur et postquam hæmorrhagia narium copiosa afficiebatur, quae per succum vrticæ a parentibus cohibita fuit, mox in soporem adeo profundum incidit, vt nullum vitæ signum, nisi, cum tangeretur, vel in vnum aut alterum locum moueretur, exhiberet: in qua conditione per tres dies mansit, et tertio, postquam sudor copiosus, qui per 24 horas durabat, accessit, cum per aluum,
B 2 quæ

*) *Obs. on the dropsy in the brain, by ROBERT WHITT cetr. vid. commenatr. nostr. Vol. XVII. p. 225.*

p. 47. quae tunc soluebatur, quadraginta vermes amplius excreuisset, conualuit. *Obs. 3.* Homo quidam die 28 octobris 1766, lapsus in latus dextrum dolorem vehementem, inter ultimam veram et primam spuriam costam percepit, qui per se paululum mitigatus per duos menses leuior fuit; hoc tempore vero praeterlapso subito, adeo vehemens denuo dolor lancinans eum inuasit, ut in lecto manere cogeretur. Post purgationem vero factam, ope agarici trochiscati melius se habuit, sed paullo post febre tertiana, tussi sicca, nec non vomitu affectus est, per quem quotidie, praecipue si latus dextrum, in quo causa doloris, premeretur, circiter tres libras materiae viscidae, sanguine tinctae, excreuit. Ita mansit usque ad diem 20 ianuarii 1767; quo dolor per vomitum, ab infuso scordii excitatum, aliquot lumbricis eiectis, cessare videbatur. Die vero 8 februarii et 19 martii omnia peiora reddebantur; nam tussi conuulsiva, per quam materiam foetidam, sanguine tinctam, cum difficultate expuebat, nec non dolore vehementer in hypochondrio dextro aucto valde, cruciabatur. Exhibita potione purgante ex semiuncia agarici trochiscati, taeniam decem vlnarum excreuit, et paullo post sanitas ei est reddita. *Obs. 4.* Vir viginti septem annorum de dolore summo capitis et punctorio lateris conquerebatur. Sanguine satis copiose missio ex brachio, dolor quodammodo sopiebatur; post viginti quatuor horas vero maiori cum vehementia dolor capitis rediit, coniuncta cum nausea haemorrhagia narium, pulsu intermittente; nec non aluus, hactenus clausa, aperiebatur, quae etiam aperta, per emulsiones sale mirabili GLAUBERI addito seruabatur; sed aeger, etsi per aliquot dies melius se haberet, denuo, pulsu frequente spasmodico accedente, delirare incepit, cum subsultu tendinum et sopore pro-

profundo, abdomen tensum dolebat, vrina parca flammea exernebatur, oculi prominentes in gyrum agebantur: quae omnia durauerant, donec aliquot vermes mortuos, fere exsiccatos, reiceret. Continuatis itaque anthelminticis, sexaginta vermes amplius expellebantur, et aeger, etsi tarde, pristinam tamen sanitatem recuperauit. *Obs. 5.* Puella p. 51. quatuordecim annorum, saepius motibus epilepticis, abdomine tenso, doloreque summo ad scrobiculum afficiebatur; sed cum, adhibitis per aliquot dies anthelminticis, multos vermes excreuisset, motus epileptici, quibus quinquies et sexies per diem vexabatur, sedati, vsu anthelminticorum, per totum mensem continuato, prorsus deseruerunt. *Obs. 6.* Femina sexaginta octo annorum, per plures annos ex improviso quotannis bis vel ter functionibus omnibus destituta, pulsu celeri et spasmodico, debilitate summa, obstructioneque aluina afficiebatur: vermes, quos eo tempore sursum et deorsum reddere solebat, vsu anthelminticorum indicabant continuum, quibus prospero cum euentu adhibitis, nonnunquam vna vice centum sexaginta amplius vermes sunt excreti.

7) Cl. GOSSE *epistola de usu olei lini in haemoptysi.* Cl. Auctor secundum rationem, a Cl. MICHAL *) praescriptam, oleum lini cum syrupo, ex althaea et papauere albo composito, exhibendi in haemoptoicis optimo cum effectu adhibuit in femina quinquaginta sex annos nata, quae per tres dies sanguinis spumosi vncias circiter quatuor reiecit, cui quotidie cochlearia duo huius olei exhibuit, atque sic eam sanauit.

B 3

Mense

*) Vid. Journal de Med. Tom. XVII. et commentar. nostr. Vol. XIII. p. 235.

Mense februario:

P. 127. 3) Cl. PLANCHON *observatio de immersione in aquam frigidam syncho simplici utili.* Anno 1760 aestate, cum calor magnus saeuiret, vidit Cl. Auctor iuuenem vegetum octodecim annorum febre hac laborantem, cui etsi per venaesectiones nonnullas ex brachio satis magna sanguinis copiaeducta, et purgantia, clysmata et nitrosa applicata essent, ille tamen delirio adeo vehementi correptus est, vt die septimo morbi ex improviso e lecto profili-
ret et furibundus praeceptorem suum, terrore per-
motum ac fugientem, cultrum manu tenens, in
hortum insequeretur. Praeceptor, cum paululum
ad se rediisset, aegrum fortiter allocutus in fugam
denuo coniecit, qui vehementer inde perterrefactus,
ne verberibus affligeretur, se in puteum praeci-
tauit, in quo paululum commoratus ob frigus aquae
ad se rediit, et, vt extraheretur, vehementer petiit:
quo facto in lectum denuo repositus, statim sudore
copioso prorumpente a febre sanatus est.

P. 134. 4) Cl. COSTA *observatio de seminibus hyoscyami nigri, intrinsecus assumtis, nocentibus.* Homo qui-
dam doloribus vehementibus, profectis a tumori-
bus haemorrhoidalibus, laborans, suasu cuiusdam
ad eos sanandos, tanquam remedium specificum,
tres vncias seminum hyoscyami in vino albo gallico
assumere constituit; sed vnam eorum, simul tantum
assumptam, mox haec symptomata insecuta sunt: ni-
mirum calorem summum per totum corpus, gra-
vedinem capitis cum nausea summa, visusque ob-
nubilationem sensit, et paullo post furibundi ritu
maximo cum clamore de dolore capitis et abdomi-
nis conquestus est: facies apparuit liuida, oculi
rubri, torui, splendentes, venae iugulares et extre-
mitatum, nec non totius faciei sanguine maxime
turgebant: deinde motibus conuulsivis et deliriis
adeo

adeo vehementibus affectus est, ut a nemine in lecto superari posset; tempore vero, quo hi motus remittebant, muscas captabat et flocculos legebat, prurituque adeo vehementi cruciabatur, ut cutem perfricare cogeretur, ceterum omnia potulenta, quam maxime abhorrebat. Pulsus celer et debilis interdum impediabatur, respiratio vero naturalis erat. Ad aegrum sic affectum Cl. Auctor duas horas post assumptionem huius specifici accersitus, nesciens causam horum symptomatum, donec instituta disquisitione longa inueniret residuum infusi ex feminibus parati et cognosceret, haec esse semina hyoscyami nigri: exhibitis itaque mox emeticis clysmatibusque, aeger omnia semina assumpta sursum et deorsum excreuit, symptomataque paululum remittebant, ac, cum sudor sequente die tempore matutino prorumperet, copioso praecipue in extremitatibus inferioribus, qui per duos dies continuo sine virium debilitate durabat, relictisque per aliquot dies visus obnubilatione, pristinam sanitatem recuperavit.

5) *Observatio Cl. HALLAY, de morte hominis, p. 147.*
ex fulmine non procul ab Aurelia subito indulta. Anno 1768, die 1 septembris cum per totam noctem fulgurasset, tempore matutino circa horam septimam, ictu fulminis vehementi observato, renunciatum est, feminam eo in via publica esse interfectam, quae ad vendenda legumina, quae in corbe capiti imposito portabat, oppidum tendebat. Instituta post horas duodecim cum Cl. MONNIER sectione cadaueris, haec inuenta sunt: capillorum capitis ne vnus quidem combustus erat, his remotis, in integumentis in parte laterali superiori dextra capitis vulnus leuiter contusum magnitudine semioboli repertum est, ex quo parua sanguinis coagulati copia effusa, caput ad modum laquei, sex trans-

versos digitos longi, et duas lineas lati circumdabat: facta incisione in integumentis capitis ad examinandum locum contusum, odor fortis sulphureus, qui sequente die adhuc versus vesperam in conclavi aderat, perceptus est; vulnus vero, sub quo aliquot unciae sanguinis fluidi inter integumenta et musculos repertae sunt, non penetrabat vsque ad ossa: ceterum vasa pericranii et faciei omnia sanguine fluido, qualis in homine viuo esse solet, maxime distenta et repleta erant. Dissecto et remoto cranio sub hoc et dura matre, nec non in opposita parte contusionis mensura fere dimidia sanguinis rarefacti reperta est, omnia quoque vasa cerebri, cerebelli, durae et piaae matris sinusque sanguine eiusmodi maxime distenta erant, nec non ex ore, naribus, auribusque sanguis effluebat: ceterum ossa caluae, nec non pericranium, vti et viscera thoracis abdominisque sana reperta sunt. His expositis, duas quaestiones Cl. Auctor proposuit, quarum prima est haec: Quomodo tanta sanguinis ex vasis effusi copia in cerebro nata sit, cum ictus fulminis nullam aperturam, nec fracturam in cranio fecerit? altera, cur duodecim post mortem horis sanguis fluidus adhuc fuerit?

p. 152. 6) Cl. SAULQUIN *observatio de efficacia mercurii contra hydrophobiam*. Inter permulta remedia, quae contra morsum animalium rabidorum laudantur, Cl. Auctor mercurium cum Cl. DESAULT *) omnibus praefert. Qua de re observationes nonnullae, de hominibus, ab animali ejusmodi laesis, mercurioque sanatis recensentur: mirum

*) vid. PIERRE DESAULT dissertations sur les maladies vénériennes; avec deux dissertations, une de la rage, l'autre sur la Phthisie, Tom. II. à Bourdeaux, 1733. 8.

mirum ante aliquot annos, cum homines nonnulli a lupo rabido laesi essent, vnus ex iis in facie, brachio et manibus vulneratus, mox a chirurgo perito, vulnere loto et depurato, drachma vna et dimidia vnguenti mercurialis camphorati inunctus est: quam inunctionem tertio quouis die repetitam, sex septimanas amplius continuauit, adhibitisque, vt saluatio praecaueretur, purgantibus, venaesectione cet. restitutus est. Alter vero ab eodem lupo laesus, cum alia remedia inutilia adhiberet, rabidus periit. Tres rustici quoque, laesi a cane rabido, quorum vnus specifico communicato vsus, periit; reliqui duo vero, inunctione mercuriali conseruati sunt. Ceterum contendit Cl. Auctor, mercurium eiusque praeparata, et intrinsecus adhibita certissimum in hoc morbo esse auxilium, sed vsum eius diuturnum requiri.

Mense martio.

4) Cl. DURAND *observatio de morbo singulari.* P. 258.

Femina triginta sex annorum, die 9 aprilis 1761, partum naturalem edidit, fluxumque lochiorum copiosum habuit, vsque ad diem 26 eiusdem mensis, quo subito, sine causa manifesta, cessarunt, atque ipsa die sequente colica vehemente affecta, nec non febre, qua per tres menses fere laborabat. Die 28 chirurgus quidam in consilium vocabatur, qui duobus prioribus mensibus duas venaesectiones suasit, decies aluum purgavit, quadraginta clysmata amplius adhibuit, ac per mensem integrum emollientia fomentationesque abdomini applicuit. Qua ratione vsque ad mensem maium continuata, mense iunio clysmata tantum nonnulla, ex iusculo confecta, nec non medicamenta, febrem propellentia, vsque ad mensem iulium, quo aegra omnia remedia recusabat, exhibuit. Quo tempore aegra re-

stituta, menstruaque denuo per decem menses in
stum ordinem seruare visa sunt; sed circa hoc tem-
pus loco fluxus menstrui fluor albus, nec non do-
lor infimi ventris, qui quotidie vehementior fieret,
apparuit eum tumore, qui oui magnitudinem refe-
rebat, in hypochondrio sinistro, et ex vno latere
in alterum, aegra se vertente, mouebatur. Men-
se februario 1767, abdomen adeo tumere incepit,
vt aegra se grauidam esse crederet: absente chirur-
go, quo per alias occasiones vti solebat, alterum
aduocauit, vt conditionem ipsius examinaret, qui di-
cebat, aegram scirrho vterino laborare; quod cum
aegra nollet credere, alius chirurgus vocatus, af-
firmavit, illam grauidam esse tempusque partum
edendi accurate definiuit; sed hoc praeterlapso, po-
tius abdomen magis tumere incepit, tussisque adeo
violenta mense ianuarii 1768. eam inuasit, vt
nulla quiete vti posset. Tandem cum Cl. Auctoris
auxilium mense februario implorasset, ille inuenit
pulsum debilem, frequentem, abdomenque magnitu-
dine admirabili maximeque durum, et in eo passim
partes induratae apparebant; praeterea vero nul-
lam fluctuationem percepit. Corpus macie, quam
maxime confectum faciesque cadauerosa, nec non
pedes oedematosi erant, ac circa vmbilicum dolor
lancinans, et inflammatio conspicua ineunte mense
martio, integumentorum eleuatio ad pugni magni-
tudinem, omphalocalem referens, quae digitis pres-
sa recedebat, obseruabatur: ceterum maculis nigri-
cantibus, vehementer dolentibus, tumor obsessus
erat, reductionemque chirurgus frustra tentabat:
hinc Cl. Auctor ad gangraenam, quam timebat,
praecauendam, fomentationes crebro repetitas ex
cortice adhibuit. Medio martio, excoriatione in
parte inferiori tumoris orta, humor limpidus co-
piosus exsudabat, sed sine imminutione tumoris abdo-

abdominisque. Respiratio tunc oriebatur quam difficillima, nec non syncope, ita, ut aegra, morti proxima videretur: quibus symptomatibus paullulum mitigatis, ineunte mense aprili, ex tumore circa umbilicum rupto, massa carnea ex ulceribus paruis, ichorem fere rodentem fundentibus, quam late patet pollex vnus prorumpebat, ac sequente die a chirurgo leuiter trahendo ad longitudinem pedis vnus et dimidii extracta fuit: quae massa in initio mollis erat; post horam vero dimidiam, quam maxime dura volumineque maior fiebat, et tacta adeo doluit, ut aegra prae doloris vehementia extractionem vltiorem non ferre posset. Gangraenam huius massae Cl. Auctor metuens continuo eam decocto corticis fouendam curauit. Cum vero corruptio eius quotidie augeretur, atque ea gangraena iam afficeretur, metuens, ne viscera infimi ventris ea inficerentur, amputationem eius die 16 aprilis, injecta prius ligatura, non procul a ligatura suscepit, quam haemorrhagia non adeo magna secuta est, vulnerisque deligatio tantum sicca instituta est in initio; sequentibus diebus vero et postquam reliqua massa denuo in cavum abdominis recessisset, iniectiones ex cortice factae, ac vulnus digestiuis est obtectum, insecutaque suppuratione bona, tumor non solum est imminutus, sed cicatrix quoque post tres dies formari incepit. Accedente vero initio mensis maii diarrhoea magna, respirationeque quam maxime difficili, cui adiuncti erant syncoptici insultus frequentes, quae symptomata omnia per octo menses continuos durauerant, aegra miserrime est excruciat; sed circa hoc tempus denuo, quod mirum videbatur, omnia in melius mutabantur; aegraque omnibus doloribus liberata, viribus nouis acquisitis, incedere poterat; tumore tamen abdominis venis varicosis

ricosis copiosissimis in superficie instructo, laborans viuebat. Historiam vltiorem exitumque huius morbi proxime Cl. Auctor tradere promisit.

Menſe aprili.

P. 355. 7) Cl. LAUGIER *obſeruatio de duabus operationibus tumoris cancroſi in ſcroto.* *Obſ. 1.* Menſe iunio anni 1762, vir 56 annorum, cadendo ſcrotum teſticulumque compreſſit. Dolor non adeo magnus mox euanuit; teſticulus vero ſenſim tumere incipiebat, et adeo increuit, vt aeger ob ponderis magnitudinem anno 1766, menſe maio, lecto ſe continere cogeretur. Quem tumorem artem veterinariam exercens diſcutere promiſit; ideoque cataplaſmata applicuit, ex helleboro parata, vnde in tumore dolor perterebrans ſuppuratioque oriebantur. Die 17 iulii Cl. Auctor aegrum inuenit febre lenta laborantem, et quam maxime extenuatum debilitatumque, ac ſcrotum magnopere intumefactum, quod in parte inferiori exulceratum fungoſumque erat, et continuo ſanies foetidiffima effluebat, aegerque Noſtrum, vt operationem inſtitueret, vehementer implorauit. Applicatis tumori foliis nonnullis belladonnae per aliquot dies, nec non analeptiſis exhibitis, die 21 operatio ſuſcepta eſt: in regione perinaei incifione facta ſurſum duarum linearum interuallo, a glandula proſtata vrethraque directa: tumorem exſtirpauit, et applicatis compreſſis ſiccis ex telis linteis, quae per decem horas apprimebantur a homine ope diſci lignei: aegro, qui debilitate ſumma pulſuque, qui vix ſentiebatur, laborabat, intrinſecus potiones analepticae exhibebantur, atque, cum ſequenti die melius ſe paululum haberet, vulneris deligatio cum digeſtiuis ſuſcepta eſt. Suppuratione vero finita, menſe octobris aeger priſtinam ſanitatem recuperauit.

Obſ.

Obs. 2. Mense iunio anni 1767 homini natus p. 359.
est in testiculo dextro tumor parvus, nulla causa
externa violenta, uti aeger dicebat, excitatus, qui
quidem quotidie sine dolore augebatur. Mense de-
cembri vero, cum ligna scinderet, accidit, ut ad mal-
leolum pedis sinistri dolabra laederetur, ex qua lae-
sione dolor vehemens ortus, usque ad testiculum
tumefactum, qui et ipse maxime dolebat, propaga-
batur. Itaque die 9 februarii Noster in consilium
adhibitus, aegro suavit operationem, quam ipse,
uti in hernia fieri solet, instituebat, ligatis nimirum
vasis spermaticis, testiculum separavit vulnusque lin-
teis secundum artem curavit, ita, ut spatio mensis
vnius aeger sanaretur.

9) Cl. TILLOSOY *observatio de reductione* p. 370.
colli ossis femoris fracti. Puella aetatem 5 annorum
affecuta, collum ossis femoris sinistrum, rota currus
traiecta, oblique fregit: quae fractura cum vulne-
re in regione inguinali complicata erat. Repositis
ossibus Cl. Auctor usus est apparatu, a Cl. MAR-
TIN *) ad fracturam huius ossis sanandam inuen-
to, eo quidem cum successu, ut intra duos menses
puella prorsus conualesceret.

Mense maio haec habentur.

3) Cl. PLANCHON *observatio de marasmo sin-* p. 422.
gulari (éthisie abdominale) infantis quinquennis. Men-
se maio anni 1767, Cl. Auctor curam infantis quin-
quennis suscepit, qui inde a mense nouembri ma-
rasmo valde extenuatus erat, abdomine vehementer
tumido, ac febre lenta tussique vehementi labora-
bat. Regio hypochondriaca dextra omnium maxi-
me eleuata erat. Praescripsit Cl. Auctor syrupum
rhabar-

*) vid. Journal de Méd. 1768. mens. febr. et comm.
nostr. Vol. XVII. p. 255.

rhabarbari, medicamenta, vermibus expellendis apta, et leniter aperientia, quae omnia aeger recusabat: hinc salem Deppensem (*Dieppe*) quotidie ad drachmam dimidiam, quam aeger sine incommodo assumebat, exhibuit, huiusque usu per septem septimanas continuato, sanatus est.

P. 440. 6) Cl. BOUEIX *observatio de epilepsia, a suppressione menstruorum orta.* Puella, aetatis annum vicesimum primum agens, plethorica, sanitate plena praedita videbatur, donec motibus epilepticis, quos per sex septimanas iam experta erat, laborare inciperet. Instituito examine, Cl. Auctor reperit, menstrua iam per aliquot menses non fluxisse, aegramque, ac eo tempore doloribus capitis vehementibus, haemorrhagia narium, vertigine, colica cetr. laborasse. Veruntamen post aliquot septimanas dolor capitis, cum visus debilitate adeo auctus est, ut aegra, post haemorrhagiam narium magnam, sensibus omnibus destituta, per horae quadrantem iaceret; postea vero, cum ad se rediisset, quid passa esset, nesciebat. Qui paroxysmus quotidie semel interdum, et bis, nullo servato ordine, eam aggressus est. Cum Cl. Auctor causam huius morbi a plethora nimia, menstruisque suppressis oriri, motusque epilepticos a dilatatione nimia vasorum cerebri, substantiam eius comprimentium, proficisci perspiceret, mox instituit duas venaesectiones in brachio, potionemque purgantem cum amaris iunctam exhibuit: ac decoctum, potus quotidiani loco, ex herbis aperientibus paratum dedit, nec non ad menstrua denuo prouocanda balnea et pediluvia tepida, ad vasa abdominalia vterinaque relaxanda, quotidie usurpari iussit. Quibus omnibus adhibitis, paroxysmos epilepticos intra octo dies, aliquoties experta est. Instituta itaque denuo venaesectione in pede, ac quotidie propinatis tribus cyathis aquae

aquae mineralis artificialis sequentis modo compositae; nimirum ex limaturae martis vnciis tribus, cremoris tartari vnciis sex, quae 4 mensuris aquae affusis per quatuor horas in aheno ferreo coquendae et colandae sunt, curam peragebat. Huius aquae tribus quatuorue cyathis quotidie cum vsa esset, per aliquot septimanas, insultibus epilepticis imminutis menstrua iusto ordine, et satis magna copia accesserunt aegraque sanitatem pristinam recuperauit.

5) Cl. MARTIN *observatio de morbis nonnullis aurium.* *Obs. 1.* Vir triginta septem annorum, cacochymicus die 27 octobris 1764, qui ob suppuracionem auris dextrae, qua laborabat, intermissam, et ob pondus nimium, quod in capite percipiebat, vix progredi poterat, Cl. Auctorem consuluit. Quae symptomata Noster cum a suppressione vel resorptione puris orta esse crederet, vesicatoria applicare iussit, per quae quidem aeger leuamen percepit, suppuratio vero hoc auxilio non restituta, sed accedente febre, aeger mortuus est die 25 nouembris. Sectione cadaueris instituta, cerebrum eiusque membranas sanas vidit, praeter quod dura mater paullulum eleuata superficiei posteriori ossis petrosi adhaerebat. Separata itaque dura matre, totum os carie inuenit ita exesum, vt stylus vbique ad aurem vsque immitti posset, ceterum materia gypsea repletum erat. Causam vero huius morbi Cl. Auctor expiscari non potuit. *Obs. 2.* P. 455. Feminae aetatis triginta sex annorum, post febrem putridam superatam, parotide dextra exulcerata, pus ex aure, cartilagine conchae exesa, effluxit. Parotide adeo sanata, pus quotidie ex aure profluere non destitit, aegraque quotidie magis magisque per febrem lentam debilitata moriebatur. Sectione cadaueris suscepta, totam cavitatem meatus auditorii, nec non cellulas ossis mastoidei pure repletas

p. 456. pletas, ac carie paullulum exesas inuenit. *Obs. 3.*
 Praefectus nauis, natus circiter septuaginta annos,
 cacochymicus, qui per quatuor iam annos mari de-
 relicto dolore auris, non adeo magno per duos an-
 nos vexabatur. Mense aprili vero Cl. Auctorem
 consuluit, qui aegro, vitae sedentariae dedito, suavit
 motum corporis, parcum cibi vsum, atque alui in-
 terdum purgationem. Quae omnia cum aeger ne-
 glexisset die 8 augusti ex aure, quae antea tantum
 dolebat, magna copia materiae purulentae quotidie
 effluxit, atque aeger ita debilitatus est, vt non, nisi
 adiumento aliorum hominum, incedere posset: Cl.
 Auctor, qui iam de aegro desperabat, alios consu-
 lere medicos voluit; sed ille Nostri tantum auxilio
 se acquiescere velle contendit. Applicatis itaque
 vesicatoriis intra scapulas factisque iniectionibus in
 aure ex decocto radicis althaeae, purgantibusque le-
 nioribus adhibitis, nihil effecit, sed aeger, accedente
 febre mortuus est die 29 septembris. Cadauere se-
 cto, partem petrosam, tubam ac os sphenoideum pu-
 re repleta, carieque adesa inuenit.

Mense iunio.

p. 552. 6) Cl. DE ROUGERES *observatio de abusu su-
 turarum.* Puella aetate triginta annorum, in labio
 inferiori, quod cancro exulceratum erat, laborabat,
 qui partem sinistram mediam labii plane occupaue-
 rat. Cl. Auctor antequam operationem institue-
 ret, alia remedia ad eum sanandum per tres men-
 ses sine fructu adhibuit. Qua de re aegra ipsa
 Nostrium rogabat, vt operationem susciperet: quam
 quoque sequente die peregit, atque fascia peculia-
 ri modo applicata intra 8 dies nulla adhibita futura,
 vulnus coalescere vidit, aegramque restituit. Ita
 quoque Cl. Auctor fascia tantum adhibita, tendines
 digitorum manus sinistrae dissectos, spatio trium
 septi.

septimanarum sanauit. Nec non alius laesi musculum cubitalem externum, maxima parte dissectum, fascia applicata, spatio quindecim dierum sanauit. Hinc colligit Noster, plerumque melius et tutius fascias, quam suturas adhiberi.

7) *Observatio de suppressione urinae* Cl. MA. p. 555.

RESCHAL. Puellae, quae ad aetatem triginta circiter annorum peruenerat, die 10 augusti 1765, cum ophthalmia leui laboraret, Cl. Auctor venam brachii secare iussit. Die vero 14 eiusdem mensis aegra de suppressione urinae, nec non de cruditate, doloreque renum, quotidie aucto, querebatur. Vena his secta, balnea et purgantia per aliquot dies sine fructu adhibebantur, et die decimo dolor renum adeo augebatur, vomitusque crebriores accedebant, ita, vt non, nisi cochlearia aliquot iusculi carniū et ptisanæ, propinari possent. Die tandem decimo octauo aegra cochlear vnum urinae limpidæ, non sine dolore vrente reddidit: a quo tempore per aliquot dies urinam, quamquam dolore renum non remittente, secreuit: quæ etsi denuo suppressibatur, illa tamen tandem, vsurpata aqua de *Pouguer*, et menstruis accedentibus, hoc malo liberata, sanitate pristina potita est.

II. **Bibliotheca Botanica**, qua scripta, ad rem herbariam facientia, a rerum initiis recensentur. Auctore **ALBERTO VON HALLER**, Domino in Goumoens, le Jux, et Eclagnens, Praeside Societatis Regiae Gottingenf. Praeside Societ. Oecon. Bernenf. Sodali Acad. Reg. Scient. Paris. Acad. Reg. Chirurg. Paris. Acad. Imper. Nat. Cur. Boruss. Suec. Bonon. Arcadicae; Socc. Reg. Brit. Botanicae, Bot. Flor. Bauaricae, Altitidior. Helueticar. Coll. Med. Edinburgenf. in Suprem. Senatu Reip. Bernensis Ducentum Viro. Tiguri, apud Orell, Gessner, Fuesli et Socc. 4 mai. Tom. I. 1771. pagg. 654. praet. praef. Tom. II. 1772. pagg. 785.

Gratulamur non solummodo rei herbariae, sed et omnibus bonarum artium cultoribus de hoc stupendi laboris, atque etiam insignis utilitatis opere, ab Ill. Auctore dudum promisso, nunc demum confecto atque absoluto. Historiam litterarum medicinae in deliciis semper habuisse Nobilem Virum, omnia eiusdem testantur opera: et praecipue luculenter apparuit ex methodo Boerhaaviana, ante viginti circiter annos, eius curis edita atque multum aucta. Continuuauit eadem indefesso labore studia, sumptibusque maximis instruatissimam, quae undecim voluminum millia, et decies millenos minores libellos comprehendit, bibliothecam sibi comparauit, eodemque suppellectili non ad ostentationem; sed ita felicissime usus fuit, ut omnium librorum contenta, auctorumque in-

venta

venta et placita penitus cognoscere, in epitomen redigere, cuilibet suum reddere, eorumque merita vere diiudicare posset.

Neque hic substitit incomparabilis Viri industria, verum et alienis praesidiis notitiam suam auxit, et alia consuluit opera, in quibus medici scriptores recensentur: vt sunt diaria, biographiae, bibliographi, et catalogi bibliothecarum priuatarum et publicarum. Hinc omni parte perfectam totius medicinae litterariam historiam ab HALLERO, et solummodo ab Eodem, expectare debuimus: cum hactenus nullus, iisdem subsidiis instructus, eademque et multifaria eruditione ornatus, ad simile opus conscribendum accesserit, neque forsan vnquam accedere poterit.

Cum vero sit amplissimus medicinae ambitus, placuit Nobili Viro per partes euulgare hanc bibliothecam, et cuiuslibet, praecipuae inprimis, quae ad medicinam spectant, scientiae historiam proprio opere exponere. Initium itaque fecit cum re herbaria, eiusdemque fata et auctores a primis ad nostra vsque tempora duabus quasi periodis recensuit: priori scilicet a primordiis mundi ad annum Chr. 1697, quo tempore inprimis TOUNEFORTIUS inclaruit; posteriori ab Eodem Viro ad ann. 1771 stabilita. Ordinem vbique elegit chronologicum, et auctores eo tempore nominauit, quo primum inclaruerunt; licet eorum scripta diuersis saepe annis edita fuerint: et ita in hac bibliotheca simul historiam artis, eiusque progressus et inuenta, per sua tempora sibi succedentia exposuit: citauit forte omnes, qui scriptis hanc artem illustrarunt, de illis, quorum libros coram habuit, et perlegit, copiosius plerumque differuit, aliorum modo titulos annotauit; neque tractatus, et schediasmata, seorsim edita, tantum recensuit, sed et eas commemo-

rauit commentationes, quae diariis, ephemeridibus, societatum variarum actis, aliisque collectionibus insertae fuerunt; neque ea, quae botanica modo continent, et ad rem herbariam vnice spectant, scripta excitauit; verum et historiae naturalis, et materiae medicae, et rei diaeteticae, artis coquinariae, et pharmaceuticae generales scriptores, itineraria, et quaecunque alia opera, et, si modo particulam quandam, ad plantarum notitiam spectantem, continerent, ne quid deesse videretur, laudabili consilio, reliquis copiose immiscuit; neque tandem typis exarata modo opera, sed manuscriptos quoque codices adduxit, et, in quam bibliotheca iidem associarentur, sollicitè monuit.

Haec omnia praestantiam huius operis declarabant egregie; eiusdem autem multum augebitur dignitas, dum animaduertimus, non modo titulos librorum, editionis annos, et reliqua, quae ad externum quasi habitum spectant, commemorasse Nobilem HALLERVM; sed etiam auctorum, clarissimorum praecipue, breuem vitae et meritorum historiam dedisse, ac primaria operum et commentariorum contenta recensuisse, suum cuique tribuisse, hosque laudasse, vituperasse molliter alios; eademque iudicia omnium facile applausum promereri, dum eadem, vt ipse fassus fuit, *sibi scripserit, nullo adfectu motus, vt neque sectae faueret, neque seruiret odiis; incorrupta autem esse, ex re ipsa nata, nunquam ex ira, nunquam ab aliis mutuo sumta; id eoque nihil omisisse, quicquid ad pleniorē notitiam scriptorum, huc pertinentium, aliquid conferre posset.* Denique monendum, bibliothecae propriae libros et editiones asterisco signasse, vt plenior esset de iisdem fides, alienis, vbi necessarium videbatur, suum testem addidisse.

Ex his, etsi praecone non indigeat egregium opus, praestantiam eius facile cognoscimus; attamen illud non completum et ex omni parte perfectissimum esse, ipse de HALLER vidit et lectores monuit. En eius verba: *Non tamen velim lectorem quidquam a me pleni expectare. Non potest eo hominis industria sola perungere. Vitam integram oporteret huic labori dedicare, et subinde, post aliquot annos, alias in urbes principes migrare, Parisiis vivere, Londini, Romae, et si alibi pleniores sunt bibliothecae. Neque indiligens fuerit, etiam cum his opportunitatibus, qui intra quinquaginta annos vitae suae huic soli labori impenso, tolerabile opus compilaverit. Omnes praeterea linguas callere necesse fuerit, omniumque artium peritum esse, quarum socia opera medicina constat. Mihi huiusmodi nihil contigit. Vixi extra patriam annis viginti quinque; sed alii mihi labores incumbebant, in quibus plus esset officii. Nunquam liber fui, nisi forte nuper liber sum; alieni, nimii labores me per totam vitam distraxerunt. Praeterea nonnulla, quae lubenter consulere voluit, praesidia, omni adhibita opera, obtinere non potuit, ut est catalogus M. S. codicum Arabicorum bibliothecae Scorialiensis, Sloaniani thesauri, et ditissimae Trewianae bibliothecae. Verum typis fere exarato altero huius operis volumine, et hunc defectum ex parte supplevit, aliudque ac novum ornamentum eidem apponere illi. Auctor potuit. CASIRIANI enim Arabicorum codicum catalogum, cura J. A. MURRAY, aliumque librorum, in Hispania et Lusitania editorum, et ad rem naturalem facientium, ex humanitate ANTON. CAP DE VILLA obtinuit, et sic a pag. 618. ad 711. et denuo a pag. 777. ad 785. partim varia emendavit, partim auxit. Indicem auctorum alphabeticum, itemque anonymorum realem, quos in fine a pag. 712. ad 777. addidit,*

dit, cuilibet gratissimos fore, facile conicere licebit.

Praemissis his, quae ad notitiam operis spectant, generalioribus, nunc et ad specialiora transire deberemus. Verum obruimur rerum copia; et selectum instituere, difficillimus est labor: hinc modo sciagraphiam adhuc repetamus et paucula inspergamus.

- Tom. I. *Libro I. de auctoribus Graecis* disseruit: primordia rei herbariae a primis generis humani temporibus praecipue repetit ideo, quia homines primaeui victum animale sibi comparare nondum didicerant, sed terrae fructibus vitam sustentare debuerant. De variis, quorum scripta perditae sunt, breuiter; deinde vero copiosius de HIPPOCRATE egit, et inter alia monuit, eundem per elaterium non valide agitant quodcunque pharmacum, uti SCHVLEZIVS existimabat, sed omnino succum cucumeris sylvestris intellexisse; nominavit postea ARISTOTELIEM, THEOPHRASTUM, AETAEUM, DIOSCORIDEM, GALENUM plurimosque Graecorum veterum alios, etsi nonnullorum scripta non amplius exstant. Inter Graecos etiam CATONEM, VARRONEM, VIRGILIUM, CELSUM, COLUMELLAM, PEINIUM, PALLADIUMQUE, licet Latino sermone scripserint, retulit: nimis enim pauci sunt ex veteribus Latini scriptores, et sua plerumque a Graecis sumserunt: hinc se parare noluit.
- p. 171. *Libr. II. Arabes* commemoravit, et in genere monuit, per eosdem Indica aromata et medicamenta mitiora innotuisse quidem; non vero botanicem amasse, nec eius gratia labores aliquos suscepisse, solo excepto EBN. BEITHAR; descriptiones parum utiles dedisse: DIOSCORIDEM non optime intel-

intellexisse, et nimis sibi similes esse, ut, si vnum legerimus, omnes teneamus. Addidit in fine Chinesium quosdam libros botanicos.

Libr. III. Arabistas recensuit; inter quos *GA.* p. 214. *HOLVS MAGNVS, STRABVS, MACER, CONSTANTINVS AFRICANVS, IOHANNES MEDICOLANENSIS, HILDEBRANDIS, ALBERTVS MAGNVS, CRESCENTIVS, BARTHOLOMAEVS ANGLICVS,* et alii barbari occurrunt.

Libr. IV. Instauratores collegit, qui, vergente p. 255. seculo XV. litteras, remque herbariam in Europa colere coeperunt; *GEORGIVS VALLA* primum, *DORSTENIVS* vltimum hic tenet locum.

Inuentorum, quos Lib. V continet, ducem con- p. 281. stituit *VALER. CORDVM*, quem excipit, vno anno minor, *CONR. GESNER*: laudauit hunc merito, et inprimis epistolas Eius commendauit omnibus, quicunque elegantiorum rei herbariae peritiam amant. *MATTHIOLI* optima et praestantissima editio est Latina Veneta 1565, cum magnis iconibus. *FAB. COLUMNA*, licet inter inuentores locum ex primis mereatur, vltimum, secundum tempora, hic obtinuit. Icones plantarum aeneas primo omnium dedisse, et accuratissimas, monuit *HALLERVS*; petalorum nomen floris partibus primum dicauit; stylum et stamina nouit, stylique divisiones et varietates fructuum descripsit, et a flore, fructu, ac semine adfinitates plantarum desumfit.

- *Libro VI. ad VIII. Collectores* comprehendit, et quidem *Libr. VI.* *BAVHINOS*, et aequales tem. p. 382. pore; VII, Eos, qui post *BAVHINOS* ad *RAIVM*; p. 432. et VIII. ab huius tempore ad *TOURNEFORTIUM* p. 500. inclaruerunt.

Tomus secundus duos modo libros continet, et
 p. 3. Lib. IX. *TOURNEFORTIUM* ac reliquos ad *LIN-*
 ap. 244 *NAEI* tempora, atque Lib. X. *LINNAEUM* et
 ad 617. recentiores, omnes comprehendit. Huius botani-
 ces reformatoris merita rite aestimasse Nobilem Au-
 p. 244. ctorem, sequentia declarabunt: Hoc anno 1732
 primum *CAR. LINNAEI* opusculum prodit, viri
 qui maximam in vniuersa 12 herbaria conuersionem
 molitus est, et qui omnino pene integra suo fine est po-
 titus. A natura ardente animo instructus, acerrima
 imaginatione, ingenio systematico, opportunitatibus im-
 primis posteriore suae vitae parte usus copiosissimis, cum
 ex vniuerso orbe undique ad eum certatim naturales
 thesauri confluerent, omnibus sui animi viribus, quas
 possidet maximas, in nouam rei herbariae constitutio-
 nem incubuit, seque viuente et superflite placita sua
 plerisque suis coaetaneis recepta vidit. Neque dissimu-
 lari potest, multo accuratius, quam prius solebat, ab
 eo singulas plantae partes definitas esse, multas magis
 naturam exprimere, quae nunc auctor, descriptiones:
 est nouam fere linguam ad eam rem excoGITatam fuisse
 fatendum sit. De singulis archiatri scriptis specia-
 tim egit, et e. g. de speciebus, et quidem edit. secun-
 p. 252. da 1762. euulgata, sequens tulit iudicium: Iterum
 passim aliquas species recepit, quibus fidem negauerat,
 et tamen in plusculis pergit in sententia, quam nuper
 demum deseruit, ut pleraque nunc pro speciebus agno-
 scat, quas inter varietates relegauerat. Maximum
 opus et aeternum plenius futurum, si aliis, etiam plan-
 tarum gnaris viris, fidem habuisset, qui in regione ma-
 gis australi plantas, septentrioni a natura negatas, re-
 centes et florentes viderunt.

Recentiorum auctorum, exterorum quoque,
 scripta vltimo libro copiosissime notata inuenimus,
 vt, si vno quasi intuitu scire vellemus, quatenam in-
 ter Suecos *KALM*, *BRAVN*, *GADD* alique, vel
 inter

inter Gallos DU HAMEL, BYCHOZ pluresque,
aut inter Anglos HILL, ARTHUR, YOUNG et
reliqui ediderint, opus ipsum modo evolueri de-
beremus. Neque neglexit bibliopolarum fraudes
detegere; prodiit e. g. Systema naturae Hag. Com.
1765; fol. anglice, belgice, et gallice; quod pro
LINNAEI opere venditum fuit, sed plane non est; P. 552.
potius icones modo sunt plantarum, cum nomini-
bus alienissimis, et tanta vbique animaduertitur in-
scientia, quantam hoc nostro aevo nunquam expectas-
semus. Denique monemus, remediorum inuen-
tionem quandoque accuratius determinasse, ita ex
PHIL. FERMIN descript. de la Colonie de Suri- P. 555.
nam 1769 edit. notavit Ill. Auctor, Quassiam du-
dum ante Aethiopem Quassi notam, et radicis cor-
ticem in omni febre, continua etiam, vtiliter adhi-
bitum; addiditque HALLEERVUS generum suum,
Tribun. Legion. LVD. BRAVNIVM iam an. 1742,
cum epidemica febre laborasset, eo, tanquam vulgo
noto remedio, usum fuisse.

Annunciamus quoque, duo proxime sub pre-
lum datum iri opera Ill. Auct. scil. 1) Agrostogra- P. 785.
phiam IOH. SCHREVCHZERI, ineditis eius viri
epistolis itinerariis, et itinere Rhaetico auctam, cum
vita SCHREVCHZERI, et synonymis nuperis grami-
num, et novarum specierum, ab auctore non ta-
sarum, fasciculo. 2) Numerosas epistolas, quas pe- P. 425.
ne a dimidio seculo a doctis viris accepit, et inter eas
quoque floram Carlsbadensent, a b. HARNELTO
collectam; possidet quoque ipsas, in eadem nomi-
natas plantas; inter quas et Orchis radice multiplex.
Conseruet Deus Praesidem Illustrem, quo in maxi-
mum rei litterariae commodum hos aliosque labo-
res perficere valeat.

III.

**Socken-Apothek och nagre Hus-Curer, ut-
gifne under Kongl. Collegii medici öfver-
seende och beförjande. Andra Uplagan,
nagot förbättrad. Stockholm, tryckt hos
Carl Stolpe, 1771. in 8. pl. 19.**

**Pharmacopoea pagana, cum remediis quibus-
dam domesticis, edita moderante et curan-
te collegio R. medicorum Holmiensi. Edi-
tio secunda, paullum aucta.**

Auctorem hic liber, cuius quoque germanica ver-
sio ^{*)}, secundum primam editionem adorna-
ta, prodiit, Cl. IO. ANDREAM DARELIVM, col-
legii medici assessorem, agnoscit, et pertinet ad il-
los, qui ruri sub defectu medicorum consilia curan-
dorum morborum suppeditant. Ad conscribendum
illum ansam dedit oeditimus quidam, ex pago quo-
dam Holmiam missus, vt, rudimentis medicinae
imbutus, casibus summae necessitatis aegris au-
xilium esse posset. Hunc Noster instruendum, hac
in re ipse suscepit, et, quicquid ille calamo notaue-
rat, Cl. Auctor dein in ordinem redegit, auxitque,
vbi necesse erat. Respiciunt omnia collectionem
definitam pharmaceuticam, qua variolis consultum
esse cupit. In quinque capita librum hunc Cl. Au-
ctor disposuit; quorum primum, quicquid ad vsum
pharmacopolii huius tutiorem pertineat, exponit;
alte-

^{*)} Landapothek, nebst einigen Hauscuren, unter der Auf-
sicht des königl. Collegii medici herausgegeben, übersetzt
von I. C. WEBER. Kopenhagen, 1771. 8.

alterum medicamenta potiora cum viribus eorum enumerat; tertium quaestiones de morbis necessarias continet; quartum morbos ordine alphabetico sistit, e quorum numero nec chronici exclusi; quintum formulas compositas, nec nisi a pharmacopola parandas, adnectit. Prolixitas stylusque rusticorum intellectus vi maxime accommodata sunt. Et in delectu medicamentorum ratio sedulo curtae eorum suppellectilis habita. Interim indicia de morbis et remediis exercitatum medicum haud difficulter produunt.

Quum non scopus fuerit huius libri, artem novis inuentis ditandi, difficile est, exempla proferre. Quaedam tamen delibanda dabimus. Pylulae ex p. 54. feces cerevisiae exsiccatae commodae ad alium solvendam pronunciantur. Sub nomine theae Sue p. 77. canae miscela ex herbis melissae, menthae crispae, hyssopi et salviae, ad partes aequales siccatis, vel, quod praestat, ystulatis describitur. Contra am- p. 107. busta dauci radices conquassatae laudantur. Cereui- liam non lupulata in syrapi spissitudinem Cl. Auctor redigit, et, loco sacchari, mellis, syrapi ex saccharo, adhibet ad electuaria; et linctus, et potus varia genera per eandem dulcia reddit. Quidam in phthisi le- vamen perceperunt, eiusdem cochlearibus duobus vel tribus, bis per diem epotis. Formulae nobis ob simplicitatem et efficaciam arrident. Boli contra p. 252. calculum parantur ex sapone Alicantino, calce viua testis ouorum, fructibus cynosbati vitis et sale tartari; hique praeferuntur bolis matronae STE- PHENS.

IV.

**Tal om de på Djur anstälde Röns och För-
föks opalitelighet vid tillämpningen på Män-
niskans kropp; hållet, i Hans kongl. Majts
Höga Närvaro, för kongl. Vetenskaps Aca-
demien, vid Inträdet, den 4 Martii, År
1772, af JOHAN ANDERS MURRAY, D.
Med. & Bot. Prof. ord. vid Kongl. Acad. i
Göttingen och Ledamot af Kongl. Vetensk.
Societ. därstädes. Stockholm, tryckt hos
Direct. Lars Salvius, 1772, pgg. 24. 8.**

i. e.

**Sermo de suspecta obseruationum et experi-
mentorum in brutis captorum, quoad ap-
plicationem ad corpus humanum, fide, ha-
bitus in confessu Academiae Reg. scientia-
rum Suecicae, quum coram locum inter
membra eiusdem occuparet IOANNES AN-
DREAS MURRAY.**

Quum post duodecim fere annorum intercape-
dinem reuifere per hiemem patrios lares Cl.
Viro contigerit: noluit gratam praetermittere oc-
casionem, obseruantiam suam erga academiam scien-
tiarum Suecicam, cuius ante aliquot annos mem-
brum factus erat, publica oratione testandi. Cele-
brem hanc vel maximo reddidit Regis GVSTA-
VI III, decoris gentium, praesentia. Quo vero
amore Noster adhuc in patriam ducatur, et oratio
declarat, qua Regem allocutus est, et ista, qua Re-
giam academiam scientiarum compellauit.

Quae

Quae per absentiam eius, in scientiarum et artium incrementa, nouiter in Suecia instituta fuerunt, paucis initio exponit; ex quibus apparet, varios Cell. viros ad litterarum elegantiorum, musices, oeconomicae et religionis cultum magis perficiendum, in totidem societates coiuisse, librorum commercium et artem typographicam maiori iam sollertia ibidem comprehendi: existare artifices instrumentorum astronomicorum et physicorum cuiuslibet generis dexterrimos, aliosque in arte pingendi et sculpendi, nummosque cudendi peritissimos: merita Regum et aliorum celebrium virorum in iusta existimatione haberi, vnde statua metallica in honorem GUSTAVI I, ab indigena fusa, et monumenta, forma nummorum, in LINNAEI, KLINGENSTIERNAE, SVABII, et aliorum quorundam memoriam inuenta. Laudat praeterea Cl. MURRAY peritiam, in vasis aureis et argenteis, fabricandis, gemmis affabre scalpendis et condurandis, pannis laneis texendis, horologiis, speculis, vasis murrhinis et opificiis scriniariorum conficiendis: in quibus omnibus ciues suos Cl. Auctor medios ire arbitratur inter frugiles Gallorum lautitias et durabilem Anglorum simplicitatem. Inter rei medicae augmenta autem commemorat nosocomium pro institutione variolarum, auctum membrorum collegii medici numerum, curam pro aegris egenis Holmiae aegrotantibus, aedes balneis cuiuscunque generis dicatas; nec minus placet Cl. Viro, quod medici in curatione morborum curatius ad Anglorum normam sese accommodent.

p. 4.

Hisce praemissis ad ipsum, cuius titulum indicauimus, argumentum se confert Cl. Auctor. Ut nimirum structura nostri corporis et vires tot alimenterum, medicaminum et venenorum penitus explo-

p. 9.

explorarentur: innumerae in brutis observationes et experimenta instituta sunt. Nec carere hisce possumus, quin et lex diuina, et humana, et proprius noster sensus hominis corpus incidere vetet, et pariter culpabile sit, hominum valetudinem vel vitam submittere experimentis medicaminum iussu fortiorum; vel eorum, quae sub inertia sua morbum sinant ruere, quorsum velit, et eatenus, instar veneni, considerari mereantur. Constat vero, quadrupeda et aues ad hanc indaginem imprimis aptae esse, utpote, quae animalia structura humanae naturae propiora exstant, etsi alia non omnino excludantur. Multa horum adiumenta in physiologia inuenta granissima, vel omnino nouiter facta sunt, vel ulterius confirmata; quorsum pertinent circuitus sanguinis cordisque motus, absentia aëris inter pulmones et pleuram, vis sensilis et irritabilis, vasa lymphatica RUDBECKII, experimenta HALLERI circa ouorum incubatum, et generatio ossium, rel.

p. 12.

Quicquid horum sit, insigne tamen discrimen in multis, quoad hominum brutorumque naturam, percipitur. Etenim quibusdam horum partes quaedam competunt, quibus homines destituuntur, vel quae aegrius in hisce deteguntur, cuius generis est ventriculus quadruplex animalium ruminantium, vel carnosus auium graniuararum, membrana allantois, pori ampli in superficie pulmonum externa.

p. 13.

Sunt et alia animalia, in quibus defectus obtingat partium, quibus hominum corpus instruitur; prout vesica fellea in nonnullis quadrupedibus, uti et quibusdam auiibus et piscibus, deest; in nonnullis cor vnum modo ventriculum et vnam auriculam habet; in aliis deest utraque auricula; pisces priuantur pulmonibus, taenia capite, polypi ipso corde.

Multa

Multa rursus exstant momenta, quae quibus p. 14.
 dam animalium speciebus priua sunt. In vniuer-
 sum animalibus, quae magnitudine et pondere ad
 nostram naturam propius accedunt, maius robur
 firmitasque adscribitur, quae diuersitas praecipue
 pendet a minori gradu sensibilis et irritabilis poten-
 tiae, ad quam fortior et continuata magis fibra-
 rum neruearum et musculosarum actio bruta dispo-
 nere, vel, quoad minimum, ab hac ipsa causa ali vi-
 detur. Quoad nimirum robur, quum in ipsum ce-
 rebrum cadat: non possunt non vires quoque ani-
 mi longe in hisce esse torpidiores. Antecellunt
 nos tamen canis odore, vlula auditu, animalia her-
 binora gustu. Canes et aues, fortassis etiam feles
 sudare nequeunt; equi et cuniculi vomere; quae-
 dam tenaciori vita instruuntur, vt antlia pneuma-
 tica de ranis, lacertis, testudinibus et multis inse-
 ctis, et euulsio cordis in ranis docet; alia, vt vrsus,
 erinaceus, cricetus per hyemem otio somnoque so-
 pita sunt; alia, vt lepus, sciurus et quaedam aues in se-
 ptentrionalibus regionibus colorem mutant; felium
 pilis magna vis electrica inest; chamaeleon et coch-
 leae diu vitam absque nutrimento protrahere pos-
 sunt, cet. Horum omnium causa merito in stru-
 ctura vel totius corporis, vel quarundam modo par-
 tium diuersa quaeritur.

Prout autem structura animalia a nobis discre p. 15.
 pant: ita etiam non possunt non effectus veneno-
 rum, medicamentorum et nutrimentorum differre.
 Non potest igitur conclusio fieri ab vno animali ad
 aliud, ab hisce ad nos. Displicet merito nostro se-
 culo via per signaturam, quam vocant, et astrolo-
 giam virtutes medicaminum detegendi. Expecta-
 re vsque dum casu virtus detegatur, ob moram, mo-
 lestum est. Similitudo inter morbos vel medica-
 mina mutua saepe lumen accendit; sed saepe nec in-
 genio

genio sagacissimo sufficit. Sensuum a medicamentis affectio magis ansam experimentis praebet, quam de effectu eorum nos condocet. Cognationes stirpium adminiculo crebro quidem sunt, sed ob exceptiones nimias et discrimen graduum, quibus operantur, non semper satis fidae. Et chemiae sane in hac ipsa re minimum meritum est. Experimentis cum medicaminibus, extra corpus institutis, maius omnino pondus inest, modo idem caloris gradus, eadem menstrua, idem motus ceteraeque vires in vivo corpore obviae essent, quorum usus in museis nostris et officinis fit: et nisi, ob longitudinem viae, quam saepe capere remedium oportet, antequam ad morbosam partem perveniat, et commixtionem partium peregrinarum vis valde infringatur vel omnino sufflaminaretur. Non alia igitur tutior, si a corpore humano discesseris, proficit via ad explorandas virtutes medicamentorum, quam experientia, in brutis capienda.

p. 17. Id vero iam scrupulum mouet, quoad animalia, quod non satis manifeste, quid sentiant, certe non sensum exquisitiorem, indicare queant. Sunt praeterea multa homini innoxia plane; animalibus tamen, quorum natura fortior iudicatur, veneni instar infesta. Recenset Noster inter haecce amygdalas amaras, vulpes, fues, feles, et plerasque aues necantes; piper scrophulas suis excitans, baccas sambuci gallinis noxias, semen anethi graueolentis loxiam pyrrhulam trucidans etc.

p. 18. Alia e contrario sunt, praecipue e vegetabilium censu, quae quibusdam modo animantium speciebus vim inferunt, aliis vero nihil damni excitant. Caprae minus in delectu stirpium sollicitae, quam alia animalia; nec istae cynoglossum, daphnen, lycoctonum, pulsatillam, scrophulariam respuunt. Et capras hac in re oues imitantur, quae nec detre-

detrectant lolio temulento, oenanthæ crocata, conio maculato vesci. Plura exempla stirpium, quæ quibusdam modo animantibus noxia sunt, inuenimus in hyoscyamo, phytolacca, kalmia latifolia, veratro albo. Mirum quidem videtur animalia minutiora, ut aues quaedam et insecta, multas acres stirpes ingerere sine damno; prout loxia cardinalis femina capfici, psittacus quidam femina carthami, gallinae petiueriam deuorant, et varia insecta ranunculos, nerium, ricinum, iatropham et veratrum album. Phalaena neustria euphorbiam consumit, et ptinus fur ne in moschi quidem pilam oua ponere dubitat, et nicotianæ puluerem sternutatorium acrem, sibi in cibum vindicat.

Plures quidem caussæ sunt effectus in variis animalibus variis. In plantis sæpe vim mutat solum, clima, aetas. Facilius illa sese exserit in animali iuniori, quam seniori. Multa ingerit fame impulsu, quæ spernit iam satiatum. Multa non curat sub miscela nutrimenti præstantioris, nec ventriculus alimentis et sordibus refertus tam facile effectum percipit, ac vacuus. Sæpe vitium in minus commoda dosi consistit, et repetitione opus est. Sed, etiamsi in hisce omnibus nihil vitii subsit: spe euentus tamen sæpe excidimus.

Experientia igitur, in ipso corpore humano capta, certissimum iudicium de vi medicamentorum fert. Quomodo hæc ipsa tutissime perficiatur paucis Cl. Auctor declarat, hacque adhuc opus esse iudicat ad explorandam commodam medelam contra epilepsiam, maniam, phthisin, hydropem, cancrum et ad miasma variolosum, in minimo germine extinguendum.

Habita hac oratione, academia scientiarum ore Ill. Equitis A ROSENSTEIN, qui tum præsidis
Tom. XIX. P. I. D muni-

munere fungebatur, testimonium animi sui erga Cl. Auctorem dedit valde honorificum.

V.

Nouae species insectorum. Centuria I. Auctore IOANNE REINOLDO FORSTERO, S. A. S. Londini, apud T. Davies, 1772. 8. pl. 7.

Insecta a Cl. Auctore, qui iam iter in Australes regiones instituit, hic descripta partim Angliae sunt indigena, partim ab exteris oris aduecta, ex India scilicet, China, America septentrionali et freto Gaditano. Plurima noua sunt, vel antehac nondum satis verbis depicta, omnia vero in nouissima editione systematis Linnaeani desiderantur. Tabulas addere Cl. Auctor superuacaneum duxit, cum descriptiones tanta cura et diligentia exarauerit, vt icones minus necessariae sint. Secundam centuriam se proxime publicaturum esse pollicetur. Plurima ex insectis ad coleoptera pertinent, paucissima ad lepidopterorum ordinem, nulla ad apterorum.

—————

VI.

Histoire de l'Academie royale des sciences et
belles lettres, Année 1762, à Berlin, chez
Haude et Spener, 4. 1769. 2 Alph. 18 pl.
10 tab. aen. Année 1763. ibid. 4. 1770.
3 Alph. 1 pl. 7 tab. aen. Année 1764. ibid.
4. 1766. 2 Alph. 15 pl. 5 tab. aen. Année
1765. ibid. 4. 1767. 3 Alph. 9 tab. aen.
Année 1766. ibid. 4. 1768. 2 Alph. 22 pl.
19 tab. aen. Année 1767. ibid. 4. 1769.
2 Alph. 16 pl. sine tab. aen. Année 1764.
ibid. 4. 1770. 2 Alph. 16 pl. 2 tab. aen.
Année 1769. ibid. 4. 1771. 2 Alph. 15 pl.
6 tab. aen.

h. e.

Historia Academiae regiae scientiarum et ele-
gantiorum litterarum Berolinensis. Ann.
1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767.
1768 et 1769.

Variae omnino causae, quas hic enarrare nimis
longum foret, per satis longum temporis spa-
tium impediuerunt, quo minus de commentariis
academiae regiae Berolinensis ad Lectores nostros re-
ferremus; quibus remotis iam ea, quae ex octo
hic commemoratis voluminibus propius ad nos
pertinent, breuiter hic indicabimus.

In commentariis anni 1762 continetur primum A. 1762
obseruatio de ranis, quae ex sopore, quo hyemem alias p. 3.
transigere solent, excitatae fuerant. Notum est ra-
nas, vt alia frigida animalia, vel in aqua, vel extra
D 2 aquam

aquam per omnem hyemem sopitas quasi esse. In his ex LEVWENHOECKII obseruationibus vis contractilis cordis et arteriarum valde debilitata est; actiones naturales animales penitus silent; vitales vero debiles sunt. Eiusmodi ranae, quae mortuae quasi ex aqua extractae fuerant, Cl. GLEDITSCH caloris gradu sensim aucto exponens, eo ita disposuit, vt excitatae nutrimentum quaererent, imo inter se coirent, et quidem frequentius, quam vernali tempore solent. Post coitum tamen, viribus exhaustis, mortuae sunt.

p. 27. Cl. LAMBERT *experimenta circa pondus salis et gravitatem specifica variarum solutionum salium (saumures).*

p. 90. *Coniectura physica de variis mutationibus superficiei globi terrestis*, Auctore Cl. SVLZER. In omni globi nostri superficie plura vestigia occurrunt, quae eum magnas mutationes olim subiisse ostendunt, cum fere vbique variis stratis tegatur, quae ex lapidum, crystallorum cet. fragmentis proiectis et arena constant, nec in eo loco, vbi reperiuntur, nata, sed e longinquo huc translata fuerunt. Saepe in locis a mari longe remotis corpora marina reperiuntur, atque haud raro strata, de quibus diximus, non eo ordine, quem grauitas corporum, quibus componuntur, specifica necessarium reddebat, sibi incumbunt; sed saepe leuiora inferius, grauiora superius sita sunt. Hoc phaenomenon, quod vbique se intuentibus offert, plurimis hypothesibus ansam dedit, quibus physici illud explicare tentarunt. Cum vero eae omnes Auctori Cel. non satisfecerint, nouam hic proponit, cuius idea in itinere, ad montes Herciniae siluae suscepto, ei nata est. Assumit nimirum, omnem terram olim aqua tectam fuisse, ita tamen, vt

vt iuga montium altissimorum v. c. alpium, pyre-
naeorum cet. quos vt primogenios montes confi-
derat, tanquam totidem insulae e mari vndique
eminerent, et lacus varios, in vallibus inter hos
montes existentibus inclusos, haberent, in quos ri-
vuli, e montibus defluentes, effunderentur. Iam
si vnus ex his lacubus, fundo eius a lapidum frag-
mentis, e montibus in eum delabentibus, sensim ele-
vato, aquam omnem non continere potuit, aut ter-
rae motu catena montium, qua ab alio separabatur
quodam in loco, disruptus sit: aqua, hac apertura
facta, ad vicinum lacum, et ex hoc ad mare fluxit,
fundum eius fragmentis lapidum, quae secum ad-
duxit, impleuit et ita eleuauit, vt continens seu pla-
nities ad radicem montium posita oriretur: quae,
vti notum est, stratis variis tegitur, quae ex ru-
deribus montium, vi maris destructorum, compo-
sita sunt.

Descriptiones duorum aethiopum alborum (negres p. 99.
blancs) communicatae a Cl. CASTILLON. Ha-
rum prima ex litteris Cl. CASTEL, altera ex epi-
stola Cl. FERMIN est. Confirmatur his, id quod
aliae similes historiae demonstrant, nasci ex aethio-
pibus perfecte nigris nonnunquam homines, quo-
rum cutis alba, cerae instar, sit, et qui crines et reli-
quos pilos albos habeant. Iris igneum quasi colorem
ostendit et in tenebris lucet; coniunctiua autem plu-
ribus vasis rubris pingitur. Noctu melius ac inter-
diu vident.

Commentarius de coagulatione quadam singulari, p. 106.
auctore eodem Cl. CASTILLON. Aqua simplex
destillata, quam Cl. Auctor in vase vitreo frigori
mens. Decembr. 1767 exponebat, congelata est sin-
gulari modo, ita, vt nucleus in medio eius oriretur,

ex quo vndique radii egrediebantur. Hoc phaenomenon pluribus experimentis, a Cl. Auctore accurate institutis, occasionem dedit, ex quibus cognovit, aquam non coctione singularem hanc congelandi proprietatem acquirere, sed tantum si in vapores resoluta, i. e. destillata fuerit.

A. 1763 Ex commentariis a. 1763 ad nos pertinent:

p. 77. Cl. GLEDITSCH *dissertatio botanica de carpobolo* MICHELI. Fungus hic est: *Lycoperdon radiatum* LINN. quem MICHELI in *nov. plant. gen.* p. 221. tab. 201. n. 2. nomine carpoboli aurei, volva alba, fructu obscuro, seminibus subrotundis albicantibus descripsit, et quem Noster *lycoperdon* (carpobolum) volva calyciformi, limbo radiato colorato patente: vesicula seminali proiectili vocat. In sylvis obscuris nascitur et eam singularem proprietatem habet, vt vesiculae, quibus semina continentur, maturae disrumpant, et basi vesiculae subito constricta, semina haec eliciantur, eaque ratione dissipentur. Contractio haec et seminum eiaculatio ex Cl. SVLZERI observatione ab exhalatione liquidi, his vesiculis contenti, pendet, qua penitus fere facta, quod superest liquidi in vapores dissolvitur elasticos, quorum vi vesicula disrumpitur, qua contracta et filo, quo semen capsulae adhaeret, disrupto, illud proiicitur.

p. 87. *De variis instrumentis acusticis* Cl. LAMBERT differit, et calculis mathematicis figuram determinat, qua eiusmodi instrumenta praedita esse debent, vt effectum maximum edant.

p. 125. *Commentarius primus de ambra grisea.* Commentarius hic cum sequente nuper a Cl. FELD-MANN,

MANN, medico Ruppiniensi, ad Cel. MARGGRAFF
missus est. Continet vero relationem Ill. ABE-
LEVEN, gubernatoris Ternatensis. Ex hoc patet
tres ambrae dari species, quarum prima cinerea sit,
maculis seu radiis fuscis instructa, quae optima
est, et suauem colorem habet. Reliquae duae ma-
gis impurae et obscuro colore praeditae sunt, ac
odorem ingratum spargunt. Putat vero Cl. ABE-
LEVEN, (id quod per experimenta chemica, in se-
cundo commentario relata, magis adhuc confirma-
tur,) ambram griseam ex petroleo oriri, quod ex
fundo maris ad superficiem eius defertur ac ibidem
sale marino et solis calore induratur. Hanc am-
bram griseam aues, et praecipue pisces, et inprimis
cetacei auide deuorant, in ventriculi vero calore
funditur, et ita mortis eorum causa est, aut eos
stupidos reddit, ita, vt ad ripos delati facile capi
queant. Haec ratio est, cur in ambra grisea sae-
pius testacea, lapilli, insecta, auium rostra repe-
riantur, et cur tam saepe insignia fragmenta am-
brae e piscibus extrahantur. Optimum signum,
quo puritas ambrae cognoscitur, est, si aqua pulvis
eius subtilissimus in fundatur, vt herba theae, cui
aquae pulvis hic supernatare debet.

Secundus commentarius *analyfin chemicam am-* p. 126.
brae griseae Moluccensis continet a Cl. KRIELE, qui
Batauii in India orientali medicinam exercet, factam.
Sumsit nimirum duas vncias ambrae purissimae, ab
omnibus corporibus alienis repurgatae, easque ca-
lore 180 graduum thermometri Fahrenheitiani
destillationi in balneo arenae subiecit quem caloris
gradum sub fine destillationis ad gradum 500 dicti
thermometri et ultra auxit. Obtinuit vero scru-
pulos quatuor liquidi pellucidi acidiusculi, olei
pellucidi flauescantis vncias tres cum semisse et

grana sedecim, tandemque olei obscurioris coloris et grauioris drachmas sex. In fundo cucurbitae drachma vna materiae durae, nigerrimae et splendentis remanebat. Magna tamen olei portio per fissuras luti penetrauerat. Nullum sal volatile obtinuit, quod se obtinuisse Cl. GEOFFROY refert.

p. 132. Vnciam deinde semis ambrae cum vnciis quindcim aquae pluuiialis purae cucurbitae inclusit, vt in experimento priore destillationem fecit, quam eo vsque continuauit, donec liquidum, in cucurbita contentum, fortiter ebulliret, et dimidium eius in recipientem iam transcendisset. Tunc in recipiente aquam leui lacteo colore imbutam, ambrae odore praeditam, nullum vero oleum reperit. Cucurbita autem decoctum leuiter fusco colore tinctum, et turbidum continebat, sapore amarum, odore autem fere penitus destitutum, cui oleum profunde fuscum, tenax et vitro adhaerens supernatabat: quod ipsa ambra, sola in aqua coctione mutata, erat, quae tamen odorem suum specificum retinuerat. In fundo cucurbitae nulla materia terrestris reperiabatur. Ambram solutam infundebat iterum aqua pluuiali eamque destillabat, idque tertia vice repetebat. Decoctum tunc fere nullo colore amplius tinctum erat; collecto vero omni liquido, quod in tribus hisce destillationibus in cucurbita remanserat, illud inspissauit et extracti gummosi paruam portionem amaricantem, nullum vero sal volatile obtinuit. Ambram liquidam miscuit fistulis, quibus ad fugendum fumum tabaci vtuntur, contusis, ex eaque ignis vi oleum empyreumaticum obtinuit. Reliqua experimenta, quae ambram in spiritu vini

p. 134. penitus dissolui docent, praeterimus. Ex omnibus vero Cl. Auctor concludit: ambram, cum oleum eius cum aqua non transeat, sed in retorta remaneat, non ad vegetabile regnum, sed ad minerale perti-

pertinere. Substantia vero gummola, quam Auctor ex decocto obtinuit, vix pondus grani vnus habebat. Cum ambrae destillatio nullum vestigium salis volatilis alcalini ostendat, ea animalis profapiae non esse potest; odor vero empyreumaticus, quem varia producta habebant, sale marino impuro et imprimis principio eius ammoniacali ascribendus esse videtur, quo ambra in aqua marina fluctuans, in quantitate animalium copia reperitur, imbuitur. Hinc ad minerale regnum pertinet, et a succino differt, licet sal volatilis acidus in destillatione eius non repertus sit, qualem tamen ambrae inhaerere sapor acidiusculus extracti gummosi probat.

Initium commentariorum a. 1764 facit:

a. 1764.

Cl. MARGGRAFF Commentarius, quo demonstratur ex tartaro sal alcali fixum, ope acidorum, sine igne educi posse *). Tartarum sal acidum vegetabile esse, omniaque salia alcalina fixa vegetabilia ignis ope demum generari, omnes fere chemicorum scholae docent. Interim Cl. Auctoris hic recensita experimenta ostendunt: tartaro, in aqua ebulliente, soluto, si terra cretacea vel terra quibque alia alcalina ad saturationem admisceatur, et lixiuio huic filtrato acidum nitrosum eo vsque affundatur, donec nullus tartarus amplius praecipitetur, ex hoc lixiuio nitrum purissimum obtineri. Cum igitur nitrum ex acido suo et alcali fixo constet, hoc alcali vel natium iam tartaro inhaesit, vel sine ignis ope produci potest. Magis hoc confirmat alio experimento. Drachmam enim vnam cremoris

p. 3.

p. 5.

D 5 tarta-

*) vide Cel. MARGGRAFF *kleine chymische Schriften*, Vol. II, p. 49 seq.

- tartari in duabus drâchmis spiritus nitri dissoluit
et in hac solutione, post quatuordecim dies, veris
crystallos nitrosas reperit. Sic acidi quoque salis
ope ex cremore tartari *sal commune* (an non potius
p. 11. *sal digestivum Sylvii?*) obtinuit. Tartarum autem
vitriolatum ope acidi vitriolici parare non potuit,
cum substantia mucilaginosa, quae tartaro inest,
unionem acidi vitriolici cum tartaro impediret.
Creta tamen adhibita, quae cum acido vitriolico
superfluo selenitem formabat, id tandem bene prae-
stitit. Interim alio loco iam monuimus *) Cl. DE
MACHY negare crystallos, a Cl. MARGGRAFFIO
in hoc experimento productas, verum nitrum esse
easdemque pro cremore tartari plane non mutato
habere, qui acido nitroso basin praebeat, et cuius
figura nitrum deferens, ab hoc acido nitroso pen-
deat; vt itaque causa et natura huius phaeno-
meni notatu dignissimi omnino ulterioribus experi-
mentis disquirenda sit. Ex sale quoque acetosel-
lae, nec non ex rasura variorum lignorum et acido
nitri, nitrum Cel. MARGGRAFFIO obtinuit. Phre-
res quoque succi plantarum expressi, v. c. foeniculi,
borraginis cet. si leniter euaporantur, crystallos
dant, sali communi similes, quae vero basin alcali
vegetabilis habent, cum acido nitroso admissio ve-
rum nitrum cubicum ex iis producat. Alkali
hoc vegetabile plantarum cum alimentis in humo-
res nostros receptum, nullam mutationem ibidem
subit, cum idem Cl. Auctor etiam in vrina adhuc
reperit.
- p. 13. Eiusdem Cel. MARGGRAFFIO observationes cir-
ca insectum, quod in foliis isatidis contusis et putrescen-
tibus reperitur, iis vefitur, partes coeruleas, quae
haec
- p. 16. Eiusdem Cel. MARGGRAFFIO observationes cir-
ca insectum, quod in foliis isatidis contusis et putrescen-
tibus reperitur, iis vefitur, partes coeruleas, quae
haec
- p. 18. Eiusdem Cel. MARGGRAFFIO observationes cir-
ca insectum, quod in foliis isatidis contusis et putrescen-
tibus reperitur, iis vefitur, partes coeruleas, quae
haec

*) Commentar. nostr. Vol. XVII. p. 265.

haec planta continet, extrahit, et eundem colorem assumit. Cum Auctor Cpl. varia tentamina cum foliis isatidis institueret, quo pigmenti, quod ex iis praeparatur, praestantiam augeret, inter alia folia quoque haec contusa putredini in aere libero exposuit. Post nouem dies in iis plures vermiculos seu larvas albas reperit, quae nigram striam in medio corpore ostendebant, de reliquo vero perfecte pellucidae erant. Haec striam, octo diebus praeterlapsis, coeruleum colorem adquisiuit, quo deinde totum insecti corpus tingebatur. Quatuor septimanis praeterlapsis, in chrysalides mutabantur, ex quibus muscae vulgaribus satis similes egrediebantur. In fine de pigmento, quod ex isatide obtinetur, monet, principium tingens huius plantae, non in gummosis eius partibus, sed in iis latere, quae aqua non soluuntur, quae vero putredinis vi deinde per aquam affusam expanduntur.

Disquisitiones circa hypocistiten veterum, Auctore p. 25.
Cl. GLEDITSCH. Plantam parasiticam Cl. Auctor describit, quae in Europa australiore in radicibus cisti crescit, et quam LINNAEVS ad *Asarum* refert, cui vero Cl. GLEDITSCH in systemate suo nomen *Thyrsmes* dedit. Habet ea radicem parasiticam perennem: *caulis* eius est scapus annuus, aphyllus, rectus, teres, glaber, coloratus, ima parte nudiusculus, reliqua vestitus squamis amplexicaulibus, integerrimis, ouato-lanceolatis, alternis glabris coloratis, apice rotundatis, primo magis vel minus imbricatis. *Flores* terminales infident pedunculis filiformibus brevissimis, quorum singulum inuestiunt bracteae binae, alternae amplexantes, ouato-lanceolatae, concavae, tenuissime ferrulatae, et glabrae. *Calyx* exterior diphyllus et persistens est, foliolis oppositis, lanceolatis, ferru-

ferrulatis ac obtusis, perianthio brevioribus. Interior sistit *perianthium* monophyllum, campanulatum, semiquadrifidum, coriaceum, coloratum, persistens: laciniis erectis ovatis, integerrimis, obtusis. *Corolla* caret. *Filamenta* nulla adsunt, sed *antherae* sedecim lineares, parallelae, bivalves stigmati externe adnascuntur. *Pisillum* germen ornatum calyci adnatum sistit. *Stylus* cylindraceus et brevis, *stigma* vero subrotundum octofidum est. *Pericarpium* est bacca coronata, subglobosa, coriacea, intra substantiam calycis octolocularis, quae *semina* plurima, minutissima et subrotunda continet. Ex his omnibus vero Cl. Auctor concludit, hanc plantam singulare genus naturale constituere, quod ab omnibus aliis distinctum sit, huicque descriptioni tabulam aeneam addit, in qua fructificatio eius delineatur.

P. 37. Cl. DE FRANCHEVILLE *dissertatio de origine ambræ griseae*. Opinionem Cl. KRIEL superioris (p. 55.) commemoratam, ambram scilicet petroleo affinem esse et ad minerale regnum pertinere, nec nouam, nec veritati consentaneam esse demonstrare annitur. Vix tamen argumenta eius, qui argumentis ex chemicis experimentis deductis magis, quam solis ratiociniis convinci solent, satisfaciunt. Putat enim ambram nequaquam ex regno minerali esse posse, cum omnia suffimenta suauius ad vegetabile regnum pertineant, cum naphtha tamen et succinum contrarium probent. Deinde non comprehendere potest, qua ratione petroleum fluidum se in aqua in corpus solidum condensare possit. Cum tandem, ut assumit, aqua marina magnam bituminis copiam contineat et amarities eius ab hoc bitumine oriatur, (quod utrumque tamen recentiorum multi negant), necessario ex Auctoris

Etoris Cl. mente sequeretur, vt idem hoc bitumen vel in ambram griseam condensaretur, vel haec ambra soluta in aqua marina, vt reliquum bitumen, maneret. His propositis, aliam hypothefin stabilire tentat. Ambram scilicet griseam apum esse opus putat, quae alueolos suos in scopulorum ad mare litorum fissuris exstruant: et constare itaque ambram ex melle et cera, quae solis calore coquantur et in mare delabantur, in eoque natantes ulterius perficiantur.

Relatio brevis de foecundatione artificiali truttarum et salmonum, quae experimentis fide dignissimis confirmatur, a dexterrimo quodam physico institutis, Auctore Cl. GLEDITSCH. Attentione maxime dignum est, hoc experimentum a Cl. IACOBI factum, quod foecundationem ouorum piscium in aqua ipsa fieri admixtione seminis marium probat. Sumisit enim feminas salmonum et truttarum viuas, earumque ventrem leuiter pressit manu ita, vt ouorum maturorum pars, sponte ab iis euacuaretur. Haec oua in cistam aliquam collegit, ita fabrefactam, vt riuli cuiusdam aqua eam transire, nec tamen oua haec secum abripere posset. Tunc mares sumisit horum piscium, quae etiam, ventre eorum leuiter pressa, semen, quo turgebant, in aquam subiectam, in qua oua erant, emisissent. Hinc oua haec impraegnata sunt ita, vt Cl. Auctor post aliquot septimanas viuos pisciculos, ex hac artificiali foecundatione productos, laetus conspiceret. Incrementum eorum, pro vario caloris gradu cet. retardatur, vel acceleratur. Cautiones, quae hac in re obseruandae sunt, omittimus. Monet Cl. Auctor inter pisciculos, qui hac artificiali foecundatione producuntur, plures esse, qui monstrosam fabricam ostendant; omnes tamen hos post breue tempus mori.
Ma-

Maxima denique admiratione dignum est, oua piscium demortuorum, imo semen marium per satis longum tempus vim prolificam conseruare, ita, vt ex mixtione ouorum horum cum semine etiam viui pisciculi prodeant.

Disquisitiones anatomico-physiologicae de causis fatuitatis (folie), quae ex vitiis partium internarum corporis humani oriuntur, auctore Cl. MECKEL. Saepe causam morborum animi corpori inhaerere, et in primis varia cerebri vitia sensus internos, licet alii quoque corporis morbi similem effectum nonnunquam producant, vario modo laedere, notissima res est. Inprimis vero Cl. Auctor experimentis accuratissimis cognouit, pondus specificum substantiae cerebri, in cerebro hominis sani et fatui vel melancholici insigniter variare. Cubus sex linearum in homine sano pondus drachmae vnus et granorum quatuor ad sex vsque habet, cum illud pro vario gradu, quo vasa repleta sunt, variet. In melancholicis et maniacis vero secundum Cl. Auctoris experimenta cerebrum saepius maiorem duritiem et siccitatem ostendit, et specificè leuius est. Saepe tamen etiam cum hoc vitio vniuersali particulare aliquod, vt calculus v. c. in cerebro etc. coniunctum est. Lymphae tandem coacervationem, sanguinem acrem et maiorem eius affluxum, compressionem encephali, pus cerebrum irritans, irritationem nervorum intestinalium cet. tales morbos quoque efficere variis obseruationibus Cl. Auctor probat *).

a. 1765. Inter commentarios anni 1765, qui nostram
p. 25. attentionem inprimis merentur, *dissertatio* est Cl.

COTHE-

*) Cerebrum maiorem duritiem et siccitatem in maniacis et melancholicis ostendere Cl. GREEDING negat.

COTHENY, in qua de remediis prophylacticis variolarum exponit. Variolas nouum esse morbum, non ab HIPPOCRATE describi, nec esse morbum hereditarium cet. monet, et de inoculatione disputat, cui non fauet. Cum vero omnia, quae hic contineantur, iam centies dicta sint, haec sicco pede transimus.

Noua experimenta physica de motu vegetabilium p. 52.
externo, eorumque a directione perpendiculari versus horizontem declinatione, auctore Cl. GLEDITSCH. De his experimentis, quae opusculis germanicis Cl. Auctoris inserta etiam sunt, alio loco iam diximus *).

Cl. MECKEL *observationes anatomicae de glandula pineali, septo lucido et origine paris septimi nervorum cerebri.* Glandula pinealis non modo petiolis seu funiculis medullaribus cylindricis thalamis neruorum opticorum ita adhaeret, vt illos intret, sed et posterius e basi eius lamina medullaris egreditur, quae eam cum commissura cerebri posteriore coniungit, quam a nemine antea dictam, primus descripsit hic Cl. Auctor. In glandula pineali, fere semper grana calculosa reperit, quae sine dubio ex stagnatione lymphae oriuntur. Septum lucidum ex duplici lamina medullari cerebri componitur, quae posterius a se paullulum distant, sed deinde inter se coniunguntur ope striae medullaris tandemque ita confluunt, vt vnicam tantum laminam constituent. Nonnunquam inter has laminas lymphae effusa est. Anterius hae duae lamellae

negat. vid. Aduers. med. pract. Vol. II. Pars III. p. 534 seq.

*) Comment. Vol. XVI. p. 298 seq.

lamellae iterum a se inuicem secedunt. Nulla communicatio inter ventriculos cerebri anteriores seu tricornes existit, sed ii, ope septi lucidi, perfecte a se inuicem separantur. Fornix septo lucido brevior est, quod anterius inter duo crura fornicis cerebro, non fornici incumbit. Altitudo septi non ubique eadem est, cum illa minor sit versus posteriorem finem, quam versus anteriorem. Reliquae quae ad fornicis descriptionem spectant, omittimus.

P. 99. Quod tandem ad originem nervi acustici attinet, notum est plurimos dissectiones putare, partem eius mollem procedere e quarto ventriculo cerebri, et quidem ex fibris medullaribus transversis, ex calamo sic dicto scriptorio prodeuntibus. Accuratus vero Cl. Auctor hoc examinavit, viditque illum oriri e margine posteriore pontis VAROLII, seu potius e pedunculis cerebelli; sed filo a radice nervi duri plane diuerso, quippe quae propius versus medullam oblongatam sita sit.

a.1766. Initium anni 1766 facit commentarius Cl. GLE-

P. 3. DITSCH, de vero charactere naturali et generico plantae *Zietenia diffusa*. Characterem essentialem huius plantae; quam in honorem Ill. DE ZIETEN, qui Trebnizii in Marchia hortum botanicum egregium instruxit, Cl. Auctor ita nominavit, iam in *systemate plantarum a flaminum situ* exposuit *). Planta est quam *TOURNEFORTIUS* iam descripsit, cui *galeopsis orientalis laevigatae folio, calyce villosissimo* dicitur, in cuius herbario viuo, quod Berolini extat siccata etiam reperitur. *BUXBAMMIVS* vero eam nomine *fideritis parvis floribus purpureis* descripsit. Hoc commentario vero Cl. Auctor ostendit *Zieteniam* differre a reliquis ei similibus plan-

*) vid. comment. Vol. XII. p. 359.

plantis : calyce hypocrateriformi , limbo patenti lineari longissimo , corollae labio inferiori laciniis lateralibus reflexis , media complicata , semineque semper unico , perfecto in quouis calyce , ad cuius basin tria abortiua minima , seu potius rudimenta tantum conspiciuntur , vt in *Collinsonia* . In vniuersum proxime ad *Stachyn* accedit ; maxime autem differt a *Galeopside* , *Sideritide* et *Betonica* , quae genera ex Cl. Auctoris mente omnino separanda sunt . In tabulis adiectis speciosa haec planta egregie delineatur .

Commentarius de oleo quodam vegetabili , loco olei p. 11.
oliuarum in omnibus iis regionibus adhibendo , quae frigidiores sunt , quam vt olea in iis crescere possit , Auctore Cl. DE FRANCHEVILLE . Oleum ex fructibus fagorum loco olei oliuarum commendat , variasque cautiones addit , quae in praeparatione eius obseruandae sunt .

Inter commentarios an. 1767 tantum ad nos a. 1766. pertinet :

Relatio de foecundatione artificiali , tertia vice p. 3.
optimo successu in horto botanico academiae regiae Berolinensis reiterato , Auctore Cl. GLEDITSCH . Cum palma dactylifera nunquam fructus maturos exhibeat , nisi puluere antherarum fuerit foecundata , Cl. GLEDITSCH , vt alio loco indicauimus *) spatulam floridam ex planta mare , quae in horto Lipsiensi Bosiano extat , sibi transmitti curauit , et semineis flori-

*) Conf. *Hamb. Magazin* , V Band , p. 529 . Comment. Vol. I. p. 257 . it. *Hist. de l'Acad. de Berlin* , 1749 . p. 103 . Comment. l. c. p. 401 seq. it. Comment. nostr. Vol. IV. p. 298 .

floribus, puluere antherarum conspersis, fructus ma-
turos obtinuit. Hoc experimentum anno 1749
factum, non solum a 1750 eodem successu reitera-
vit, sed etiam a 1768 puluere antherarum, ex hor-
to Carollsruhenfi a Cl. KOEHLER transmissis,
vfus, similem euentum obseruauit.

- a. 1768. Anni 1768 primus commentarius est:
p. 3. Cl. MARGGRAFF *observationes de volatilifatio-
ne partis illorum lapidum, qui fluores (Flüsse) dican-
tur, ope acidorum effecta.* Distinguendi sunt hi
lapides ab ea specie, de qua Cl. MARGGRAFF in
Tom. V. et VI. commentariorum horum disse-
ruit, quae etiam *fluor-spath* dicitur, et ex qua phos-
phorum idem ille praeparauit *). Lapidem vero, de
quibus hic exponit, sunt *fluores* sic dicti *minerali*
crystallifati, qui variis coloribus tincti in officinis
pseudo-smaragdi, *pseudo-amethysti* e. s. p. dicuntur.
Illi nullum acidum vitriolicum continent. Cum
vero Cl. MARGGRAFF sedecim vncias calcinati
huius lapidis cum vncis duabus olei vitrioli misce-
ret et destillationem institueret, sublimatum obti-
nuit album, quod butyro antimonii simile erat, et
pruna admota, liquecebat. Liquidum, in recipien-
te contentum, odorem acidi formicarum habebat.
Proportione olei vitrioli aucta, etiam sublimati co-
pia augebatur. Eadem fere phaenomena, acido ni-
troso, acido salis marini, et ipso acido phosphori ac
aceti adhibitis, obseruauit, ita, vt haec volatilifatio,
quae ope acidorum obtinetur, inter praecipuos cha-
racteres horum lapidum referri mereatur.

- p. 12. Cl. GLEDITSCH *dissertatio physico-oekonomi-
ca, de usu, quem variae species caricis LINN. in pri-*

*) Pertinet haec species ad *gypsum spatiosum* CRO-
STAEDETI.

mis in viis, per loca vliginosa et paludosa munien-
dis, praestant. Plurimas caricis species, quae in
Marchia crescunt, describit, et vsum oeconomicum
earum indicat. *Caricem arenariam* L. lassaparillae
loco adhiberi posse, imo ei praefendam esse mo-
net. Radices vero caricis, in locis vliginosis crescen-
tis, ita inter se concresecunt, vt massas satis duras
formant, quae in frustula minora diuisae viis, per
loca paludosa muniendis, optime inservire pos-
sunt.

Cl. COTMENII dissertatio de necessitate scholae p. 42.
veterinariae et ratione, qua ea institui debeat. Utili-
tatem et necessitatem eiusmodi scholae pluribus
commendat, et quae in ea doceri debeant, exponit.
Quae tamen omnia, cum cognita iam sint, omit-
timus.

Iam ad annum 1769 accedimus, in quo Cl. a. 1769
GLEDITSCH, *characteres generum Albucae et Ale-* p. 57.
thris LINNAEI corrigit, quarum plantarum flo-
res Ill. LINNAEVS ex sicciis tantum speciminibus
descripsit. Cl. vero GLEDITSCH descriptionem
hanc hic ita emendat, vt doceat: *Albucam* non mo-
nopetalam, sed hexapetalam esse, nullum in ea ne-
ctarium reperiri a corolla diuersum, stamina omnia
inter se eiusdem longitudinis esse, cet. Quod ad
Alethrin attinet, notat, secundam speciem LIN-
NAEI, seu *A. Capensem*, quam hortulani *Brunswi-*
giam dicunt, ab *Alethri* L. caractere differre.
Novum igitur genus ex ea constituit, illamque *Velt-*
heimiam in honorem Ill. DE FELDHEIM, qui hor-
tum celeberrimum Harpkensem, prope Helmsta-
dium instruxit, vocat. Descriptionem vero chara-
cteris huius generis ita exprimit Noster, vt do-
ceat, *Veltheimiam* habere calycem nullum; corollam ei

esse monopetalam, tubulosam, oblongam, hypocrapiam, marcescentem. Tubus est nonnihil angulatus, basin versus incurvus. Limbus erectus, breuissimus, sexfidus, patens, laciniis ovato-obtusis, in apice crassiusculis. *Stamina*: Filamenta sex, subulata, versus latus inferius inflexa, tubo corollae paullo breviora, eodemque tubo infra mediam sui partem secundum longitudinem adnata, et in fundum decurrentia. *Antherae* incumbentes, oblongae, didymae. *Pisillum*. Germen oblongum, trigonum, trifidum. Stylus subulatus, striatus, situ et flexura femininum, hisque brevior; stigma obtusum. *Pericarpium* capsula tumida, ovato-oblonga, superius attenuata, tribus alis notata, trilocularis, trinerviis, apice dehiscens. *Semina* in singulo loculo solitaria, obovata, arillata, receptaculo columnari affixa.

VII.

Selectus medicamentorum rationalis tam simplicium, quam compositorum in duas partes diuisus: scripsit CHRISTIANVS PHILIPPVS HERWIGIVS, med. doct. seren. princ. ab Hohenlohe etc. a consiliis et terrae Waldenburgicae praefecturarum physicus, academ. caes. nat. cur. collega, et regiae Francof. ad Viadr. assessor. Ienae, apud Christ. Henric. Cuno, 1771. 8. pagg. 156. praeter dedicat. praefat. cap. argum. et indic.

Inter alios huius generis libellos non vltimum locum hic promereri nobis videtur. Ac potissimum quidem, cum recentiorum inuenta hic quoque sint commemorata, inprimis Stoerckiana, quorum et nonnulla laudauit, multaque obsoleta et inutilia remedia praetermissa. Plane enim omisit terras lapidesque omnis omnino generis: item marina. Pauca e mineralibus et animalibus, plurima e vegetabili regno repetiit remedia, historiamque naturalem et chemicam explicationem ideo neglexit, quod practicam materiae medicae partem hic solummodo curat.

Inter acria resoluentia, quae primum caput sistunt, inuenimus quoque castoreum, moschum, assam foetidam. Castoreum Nostro nociuos edidisse effectus, non semper vtilis videtur. Vetustum enim et rancidum plerumque occurrit; ventriculum hinc onerat, bilem exaltat et putrida generat. Moschus apud Nostrum est incidens, nervinum et cordiale, gustuque acre remedium. Assa foetida est incidens, roborans vermibusque inimica.

p. 1.

p. 12. Dein sequuntur acria purgantia et emetica, adstringentia, subadstringentia, aromatica f. aromata balsamica, partim resolvente gummoso benigne balsamico, partim oleo et resinoso fragrantiori stipata, subadstringentia dissoluenti acido saponaceo iunctis, vt tamarindi; vel dissoluentia saponaceae indolis dulcia, quibus adscribit Noster mannam, mel, passulas; dissoluentia saponaceae indolis amaricantia; amara fortiora tonica, inter quae reperimus amygdalas amaras; resoluentia mineralia insipida, ex quibus cinnabarin natiuam e. gr. commemoramus; leniter resoluentia, humectantia nutrientia, mucilaginosae f. emollientia et tandem narcotica, quibus adnumerati sunt a Nostro flores papaueris erratici, semina papaueris albi. Nos vero, cum non omnia quaeque possimus hic breuiter, vt constitumus, tradere, de nonnullis singulis videamus.

p. 30. Cortex Peruvianus specificè agit contra morbos periodicos omnes. Solus exhibitus totam quidem paginam saepius absoluit, sed magis efficax redditur, si cum aliis commiscetur. Ita in febribus exanthematicis putridis cum camphora et acido quodam, in malignis intermittentibus et tussi convulsiva cum sulphure antimonii aurato et moscho, in inflammatoriis cum nitro, in lue venerea et verminosa causa cum mercurio dulci, in viscerum lae et obstructione cum rheo et marte, in scabie cum floribus sulphuris et in tumoribus cum squilla. Hic cortex solus magnum remedium, nec vnquam noxium est. Non tamen singulo individuo, neque omni morbo medetur: innocuum quidem, at non vniuersale est remedium. Plethora et primarum viarum saburra corticis effectui officiant. Cum ill. A ROSENSTEIN externe imponit ventriculo corticem, cum vino s. aqua in pultis formam coctum, porro et in enematibus eum commendat.

Staphi-

Staphilini, alias dauci, interne in morbis pectoris, p. 40.
ictero et hectica abdominali praesto sunt, nec non externe in cancro dolores leniunt. Semina hyoscyami in mania profunt. Huic simile est remedium stramonium. Conuenit mulierculis, quae opium non ferunt, clauo hysterico laborantibus.

In parte secunda composita et praeparata continentur. Atque hic acria resoluentia; emetica, purgantia et laxantia; adstringentia; subadstringentia aromatica, balsamicaque; subadstringentia, dissolvente acido saponaceo; dissoluentia saponaceae indolis dulcia, et acido dulcia; dissoluentia, saponaceae indolis amaricantia tam gummosa, quam salina; amara fortiora tonica; resoluentia mineralia; leniter resoluentia, humectantia et nutrientia; mucilaginosae seu emollientia, denique narcotica.

En quaedam exempla: Aqua e. gr. vulneraria p. 86.
mineralis, quae constat ex saccharo saturni, camphora et aqua fontana laudatur in cancro aperto mitigando, eique limites ponendo.

Infusum picis liquidae est liquor balsamicus, p. 110.
blande resoluens, urinam potissimum promouens, conducit morbis pulmonum, arthriticis, scabiei, obstructionibus abdominalibus etc. Dosis est mane et vespere ab viciis quatuor ad sex et ultra. Componitur ex aqua communi et pice liquida Noruegiae, vel ex resina pini purissima. Aqua terebinthinae acida picem liquidam puritate et virtute balsamica antecellit.

Oleum cerae commendatur externe in fissuris labiorum et papillarum, tumoribus et pernionibus, p. 117.

Cremoris tartari partes quatuor et vna bora p. 125.
cis sistit cremorem tartari solubilem, cremori tar-

tari, praeter solutionem promptiorem et faciliorem, non abfimilem quoad effectus.

Finem imponit huic libro index nonnullorum librorum chemicorum, pharmaceuticorum practico-
rumque, in vsum huius libri perlustratorum.

VIII.

GERARDI L. B. VAN SWIETEN commen-
taria in HERRMANNI BOERHAAVE apho-
rismos de cognoscendis et curandis morbis.
Tomus quintus. Lugd. Batav. apud Ioan-
nem et Hermannum Verbeek, 1772. 4.
cum privilegio praepotent. ord. Holland. et
Westfrisiae, pagg. 691. praeter praefationem,
indices Auctorum atque rerum. Nec non
HERRMANNI BOERHAAVE libellus de
materie medica et remediorum formulis,
quae serviunt aphorismis de cognoscendis et
curandis morbis.

Absoluit itaque b. VAN SWIETEN *) hoc opus
intra triginta fere annorum, cuius utilitas
omnibus constat, cuiusque lectio neminem poenite-
bit. Incipit quintus hic tomus a variolis, praefa-
tione praemissa, quae quadam ex parte insitionem
variolarum, curam praeparatoriam, quam non ni-
miam esse oportet, atque vsum liberi aeris in naturali-
bus aequae, atque artificialibus spectat. Dein morbi
epidemici pertractantur, nec non de calculo, lue vene-
rea, rachitide, rheumatismoque agitur. Nos vero, uti
cum praecedentibus est **) factum, de nonnullis
singulis

*) v. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 159 et 543.

**) ib. Vol. III. p. 457. Vol. XIII. p. 392.

singulis videamus, salvis breuitatis legibus nostris.

Omnis omnino aetas variolis est obnoxia. Vidit Noster sexagenarios et octogenarios senes variolosos. Sed nunquam b. SWIETEN in numerosa praxi triginta annorum spatio, bis variolis laborantem aliquem vidit. Id quod tot affirmant, quot negant medici. Grauidas porro variolis laborare expertus est, nec non fetum in utero. Id quod etiam negatur *).

p. 8.

Variolus morbus sanguini talem inducit spif- P. 14.
fitudinem, qualis in morbis maxime inflammatoriis obseruatur. Quapropter optimum pro hoc morbo, naturali et artificiali modo cum corporibus communicato, tolerando vitae stadium videtur esse, quod inter quartum annum absolutum ad pubertatem fere intercedit. Praeterea et tunc dentitio nequit mala augere. Interim tamen et senes, rigida fibra praediti, satis frequenter ex hoc morbo emergunt, quamquam mollis et laxae temperiei hominibus mitior ille contingat.

Inter multas sententias de contagio varioloso, p. 16.
quo sine dubio variolae propagantur, habet et Cl. HAHNII *) opinionem, quae potius Nostro ingeniosa, quam vera, non prorsus inutilis tamen videtur. Lectu digna in primis corollaria sunt de contagio, quae addit b. SWIETEN. Contagium variolosum diu et superatis variolis nocet.

De pabulo seu fomite varioloso cum agitur a p. 34.
Nostro, videtur ei contagium variolosum non assimilare sibi tantum certas quasdam humorum moleculas,

E 5

culas,

*) v. COTTUNIVS, de sedib. variol. comment. nostr. Vol. XVIII. p. 417.

**) v. aduersar. medic. praetic. quae Lips. prodeunt, Vol. I. p. 215. comm. nostr. Vol. XVII. p. 497.

culas; sed omnia fluida et solida corporis posse corrumpere. Id quod et ex infectione variolarum quodammodo patet.

P. 43. Semper b. SWIETEN suspectum fuit in praxi, si variolarum morbus cum acri et immani lumbagine inciperet, ita, ut aegri, prae doloris acerbitate, corpus mouere non possent, si subinde mitescit et per interualla recrudescit, praesentibus febricula leni, et pulsu paruo et debili sine celeritate. Prodit enim haec lumbago maximam variolarum malignitatem.

P. 54. Vltimus inflammationis exitus, in scirrhum nempe, in morbo varioloso proprie non observatur quidem; attamen habet et ille locum, si pars inflammata glandulosa est. Variolarum enim species observatur, uti et Noster in sequentibus docebit, in qua papulae non suppurant, sed indurescunt et verrucas callosas referunt, sicque utcumque scirrhus imitantur. Inde et apparet, morbum variolosum inflammatoris adscribi posse, licet multa habeat peculiaris, per quae ab aliis inflammatoriis distinguatur. Notat vero Noster, tum contagium febrem acutam calidam excitare oportere; non autem virium prostrationem, et frigoris potius sensum, quam aucti caloris inducere.

P. 55. Largitur quoque Noster febrem variolosam sine variolis. Constat porro, variolas oriri a contagio, quod applicatum corpori, venenorum instar, agit. Ex historia autem venenorum probabile videtur, singulum habere suum antidotum. Quapropter poterunt varia tentari circa variolosum experimenta, et forte inueniri quid, quod hoc venenum domet, sicque morbum hunc variolosum in ipsis incunabulis suffocet.

P. 61. In variolis profuisse mercurium dulcem exempla hic enarrantur, ex quibus patet, variolas vel paucis

paucissimas, vel nullas sequi mercurii dulcis usum; Nec minus sibi vires huic morbo conveniunt, imprimis, si cum argento vivo, seu eius praeparatis unitur, ut aethiope minerali *), cinnabari antimonii e. s. p.

Venaeselectionem, quam b. VAN SWIETEN et p. 67. ipsis maculis variolosis iam apparentibus sine ulla eruptionis turbatione instituit, dirigere oportet febris vehementiam. Nec putat Cl. Auctor, omnes papulas suppurare, sed multas apparere quidem, sine suppuratione tamen resolui. Pari modo febris variolae impetus et vehementia methodi medendi electionem iuvant. Antiphlogisticam medendirationem plerumque exigunt variolae, interdum tamen essentia alexipharmaca STAHLII, quam et BOERHAAVIUS suavit, vel tinctura croci, a Nostro cum fructu propinata, ad variolas formandas requiruntur, febre minus valida, quam opus est, praesente.

Variolas et internas corporis partes occupare, p. 73. videtur Noster asserere, id quod non omni omnino exceptione maius est **). Quando numerosissimae sunt variolae in cute capillata capitis, et capillis densis tectae, vix apparent, tunc observavit Noster deliria satis valida et capitis intensos dolores.

Tum Noster crises variolarum accessorias per p. 88. tractat, diarrhoeas, haemorrhagias salivationemque. Haemorrhagias narium non adeo timet Noster, nec menses; gravidis autem ingens periculum imminere credit, si variolis corripiantur. Abortiuerunt plerumque et perierunt quoque. Vnius gravidae narrat Noster hic rarum exemplum, quarto mense graviditatis variolis affectae, quae convaluit, et

*) vid. comment. nostr. Vol. XVIII. p. 414.

**) vid. ib. p. 411.

et debito tempore sanum satisque robustum fetum peperit, licet ipsa tenella esset saluationemque copiosam a die nono morbi vsque ad diem vigesimum cum aphtis faucium et oris, laesaque deglutitione toleraret: item sequebatur per triduum diarrhoea valida, quid, quod sanguis incepit fluere de vtero vigesimo secundo die, sequenti cessabat, quarto die redibat.

P. 90. Has euacuationes sanguineas, variolis superuenientes, plerumque salutares esse, symptomata lenire minuendo calorem et febrim largitur Noster, modo nullam humorum resolutionem prodant. Qua occasione de stillante sanguine ex oculo, e. f. p. in variolis, nec non ex ipsis papulis differit, sanguinemque per vomitum, vrinam aluumque exiisse in variolosis monstrat.

P. 97. Videntur Nostro saluatio et tumor manuum pedumque inter diuersas vias, quas natura affectat in materia morbi variolosi e corpore eliminanda, numerari debere inter salutaria haec naturae, morbo medentis, conamina: licet ignoretur causa, cur haec crisis accessoria variolosa per saluales ductus fiat.

P. 99. Variolas discretas, paucas, benignas, pisi subgrandis magnitudinem aequantes, Noster vidit, nec non maculas liuidas, letales, variolis discretis malignis interspersas. Porro obseruauit benignas variolas, nono die morbi suppurantes et arefactas, decidere. Variolas bonae indolis materiam, puri similem, continere oportet; semper periculosum est, si ab hac conditione recedit, vti apparet ex crystallinis, siliquosis, verrucosis et id genus aliis *). Intumescencia partium variolis obsessarum, prodit vires vitales validas. Miliaria rubra et alba variolas vel comitantur, vel eas sequuntur, non raro sine periculo.

*) vid. l. c.

culo. Plerumque hoc euenit, euacuatione primarum viarum non curata, de qua in omnibus exanthematicis morbis olim magnopere timebant.

Bona fide testari posse Nostrum legimus, quod p. 112. in numerosa praxi pulcherrimos effectus viderit opiatorum in curandis variolis: idem nouit contigisse aliis egregijs medicis, quibuscum hac de re saepius egerit. Alium constipari a narcoticorum usu certum est; sed clysmata, serum lactis cum tamarindis facile hic iuuant. Etenim alui perpetuam constipationem in variolarum curatione valde noxiam indicat.

Pus variolosum, a venis bibulis resorptum, et p. 114. circulantibus humoribus traditum, potest sanguini purulentam caecochymiam inducere, plurimaque mala producere, vt febres pessimae indolis, deliria ferocissima, suffocationem subitanam, tabem, vomitum, dysenteriam, hepatitidem, quam Noster post pessimas confluente natam vidit, et icterum. Diuersitas horum malorum pendet praecipue a partibus et cauis corporis humani variis, in quae derivatur haec purulenta materia. Felicius vero puris variolosi resorpti metastasis est versus exteriorem corporis superficiem, aut artus. Vidit cubiti et genuum anchylosin, anthraces, vicera sinuosa et curatu difficillima, aliaque. Merito cum MORTONO pro signo suspecto habendum est, si, variolis exsiccat, aegri non appeterent, et hosticus maneret in corpore calor.

Ostenni puellae, pessimis variolis decumbenti, p. 117. sexto morbi die difficultas respirandi erat cum tumore colli, turgidam columbarum ingluuiem referente et cedente, quamdiu externe premeretur. Moritur aegra et tumor dein subsidet. In cadauere inueniebatur interstitium septimi et octauo annuli cartilaginei asperae arteriae erosum.

Ad

p. 119. Ad tensionem inflammatoriam minuendam, et ad suppurationem pustularum variolosarum promovendam usus est Noster emplastro de meliloto, et

311. q. CL. ALEXANDER SUTHERLAND suadet totum corpus hoc emplastro involui et nonnullis exemplis, quorum a Nostro hic mentio iniecta est, confirmat huius emplastri utilitatem magnam. Porro pertusionem variolarum maturarum, quam alii volunt, alii nolunt, omnino, si cum abscessu comparatur, concedi posse Noster arbitratur. Nec timet de foveolis et deformitatibus in cute per incisionem variolarum. Non expectat Noster, nisi

411. q. TYLPIVS et HOFFMANNVS sunt experti, ab acidis mineralibus in variolis profundiores foveae et acius pus, modo caute et moderata dosi adhibeantur. alioquin non nisi periculis et incommodis

p. 133. Indicatione curatoria quadruplici in stadio suppurationis proposita, ac primum quidem, ut concilietur puri facilis exitus versus exteriora, ut illud dein, quod iam resorptum est, expellatur de corpore, ut tertio degeneratio humorum in putredinem, hic metienda quam maxime caueatur, vel nata si iam sit, emendetur, quantum fieri potest et tandem, ut febrilis impetus in debito retineatur moderamine, non inutile b. VAN SWIETEN indicat quaedam addere de symptomatibus nonnullis, hunc morbum quandoque comitantibus. Inter haec sunt convulsiones, quas non adeo noxias credit et imprimis profuisse observavit, si caueretur, ne infantes dorso incumberent supini, sed in alterutrum latus conarsi iacerent. Porro inter haec referuntur a Nostro dolores subiti et molestissimi in externis partibus: item glandularum inguinalium tumor, semel a Nostro observatus, qui simul cum morbo evanuit. urinae suppressio, mictusque cruentus periculosum symptoma.

Deni-

Denique breviter recensentur rationes, quae Cl. p. 142.
Auctorem permoverint, ut nemini variolarum in-
plantationem suaserit.

Pestis quandoque in aliis morbis latet. Id quod p. 152.

vidit Noster anno decimo tertio huius Seculi, cum
Vindobonae grassaretur.

Etenim pestis saepius
occultabatur sub pleuritidis, catarrhi, et anginae spe-
cie. Non diu autem post prodibant bubones, et
carbunculi, certissimi testes pestis.

Pleuritis et
propria natura per sudores interdum soluitur.

Causas morborum epidemicorum manifestas esse, et
in aere posse quaeri a Nostro ostenditur, et multo-
rum Auctorum, qui imprimis de peste scripserunt,
exemplis illustratur, illudque, quod aeri inhaereat,
et morbis epidemicis generandis seruiat, explicatu
difficillimum iudicatur.

Accedit et hoc, quod
morbosum epidemicum aeri inhaerens varium sit.

Porro disquiri: num per infecta noxiaque paludum
effluvia, illud contagium propagetur? Contagium
semel natum efficax esse, idem et mora acrius

forte fieri posse, mutata etiam aeris vicissitudine;

attamen sine praedisponente causa in corpore ad
morbum contagiosum producendum non sufficere.

Contagium, in aere natum, non semper huius ope
communicari probat Cl. Auctor ex inplantatione
variolarum, quae tum, cum nullum variolosum

contagium aeri inest, purè variolose in corpus im-
misso, excitari possunt.

Epidemicus morbus in
alios intercurrentes et stationarios habet imperium,

ac omnino magna profecto cautione, atque perspi-
cuitate opus est in morbis epidemicis curandis.

Id quod Cl. Auctor, iis medendi rationem tradens,
clare monstrat, et multis exemplis ex STDENHA-

MO aliisque, additis suis ipsis observationibus pra-
dicis illustrat.

Hic

p. 201. Hic de calculo agitur a Cl. Auctore. Calculi rudimenta adsunt etiam in vrina hominum sanissimorum. Vidit Noster in linteis neonatorum infantum, ceterum sanorum, copiam sabuli nephritici, satis dilui. Atque hoc sabulum, in vrina sanissima apparens vocari posse Nostro videtur calculus natus, felicesque illos praedicat, in quibus hoc tardissime fiat. Licet vero calculi materialis causa seu rudimenta non tantum vrinæ, sed et aliis corporis humoribus insunt; tamen ex his solis, alia causa non accedente, maior facile nasci calculus non videtur. Atque hanc causam occasionalem præbet corpus quodeunque insolubile, siue illud sit animale, vegetabile, aut fossile; siue in corpore ipso formetur, siue in illud extrorsum deferatur: cuidam corporis partem inhaerens, ad se trahens elementa calculi, etiam in homine, in quo nusquam vlla dispositio ad calculum observata est, et basin nucleumque crescentis calculi efficiens. Vidit Noster calculum renum fuisse factum nucleum calculi vesicae vrinariae.

p. 215. Credibile est, in bile et vrina maiorem copiam elementorum calculosorum haerere, eaque ibidem facilius adunari posse; interim nec deesse in aliis corporis humoribus calculorum rudimenta, omnesque omnino corporis cauitates calculos continere observationes docent. Omnia enim caua corporis exhalant tenue quoddam liquidum, quod, nisi a venis absorbentibus de quo recipiatur, stagnat et hydropem facit ibi, vbi colligitur. Si viui animalis abdomen thoraxue subito aperiuntur, fumus quasi exhalat; qui manifeste vrinofum odorem spirat. Sanguis, e vasis emissus sanguiferis, similis odoris halitum prodit. Vnde non temere creditur, exhalans illud, suburinofum, aequè continere calculi elementa, quam vrinam, ac seruire eius formationi.

Id quod multis exemplis illustratur a b. SWISTEN, .242. q
ex quibus facile intelligitur, vix loca in corpore hu-
mano esse, in quibus calculus non fuerit aliquan-
do inuentus. Inter ea exempla, GAYEN quoque
reperimus de calculis vterinis *), quod a Nostro
omni omnino exceptione maius indicatur. Reli-
qua exempla hic nobis sunt praeterenda partim
breuitatis ergo, cuius rationem habeamus oportet;
partim, quoniam iam multa eorum his nostris com-
mentariis sunt inserta.

Quaenam esset calculi materies, multum dis- p. 225.
putatum fuit. Relictis hypothefibus hac de re ex-
cogitatis, constat materia calculi solidorum et flui-
dorum corporis elementis, quae vitae feruierunt,
partes corporis fecerunt, et ad vitam inutilia red-
dita, ab actu motu vitali, separata sunt. Vnde pa-
tere Nostro videtur ratio, cur tanta diuersitas ob-
seruetur in calculis, prout diuersam materiam in
prima formatione sua admiserint, aut partes, calcu-
lum constituentes, diuersa proportionem inter se mi-
stae fuerint.

Chemica analysi calculorum id quoque, de quo p. 233.
nunc agitur a Nostro, commonstrat. Color calcu-
lorum fuscus debetur oleo. Ferrum inesse humo-
ribus corporis humani affirmatur, atque multis
exemplis probatur; an vero basin ac duritiem cal-
culo dare possint ferreae particulae, dubitat No-
ster. Calculosae porro hae concretiones videntur
magnum habere affinitatem cum tartaro vini. Un-
de et calculus vocatur tartarus animalis. Id quod
partim ex formatione calculi et tartari, partim
ex solutione vtriusque in vnis iisdemque men-
struis probatur.

*) Haerlemsche Maatschappij, Tom. III. p. 604. com-
monstr. Vol. IX. p. 21.

- p. 245. His praemissis, sequitur, ut considerentur illa, quae ad diagnosin, prognosin, et curationem calculi pertineant, cum in renibus, vreteribus, vesica aut vrethra haeret. De calculis vesicae felleae in capite de hepatitide et ictero multiplici dictum est. Quod si vero calculi in aliis visceribus et locis corporis haerent; fere semper deficiunt certa signa diagnostica. Vidit Noster hominem, qui singulis mensibus triginta, imo plures quandoque calculos, phaseoli interdum minoris et pisi, interdum alius atque alius figurae, magnitudine, sine magna molestia et ita, ut eorum descensum ex renibus sentiret, eorumque aduentum certo praediceret, eminebat.
- p. 261. Observatur in calculo vesicae laborantibus, imprimis magno, urinam emingi, longe pallidioris, urinae fanae, pessimeque foetentem. Calculi albi sunt fere semper fragiliores reliquis; cinerei duriores; ferrugineum nigricantem colorem habentes vulgo sunt durissimi.
- p. 277. Inter signa calculi, cuius diagnosin non semper adeo facilis est, inveniuntur et hic flocculamenta et fila mucosa in urina haerentia.
- p. 281. Tenerae fabricae mulierem, a matre calculosa genitam, observavit Noster emingere calculum triangularem valde acutum, paullo post urinam subturbidam cum ramentulis albis et copia sabuli nephritici. Atque haec femina ita convaluit, ut per plures annos nulla incommoda calculosa pateretur, licet haereditaria ei inesset ad calculos dispositio.
- p. 282. Signa calculi renum moti maxime obvia haec sunt: oritur saepe cito dolor punctorius in latere potius, quam in dorso, cum nausea, vomitu, inquietudine, perpetua mutatione corporis de loco in

in locum. Si magnus est calculus, post motus mi-
 ctus cruentus facile producit. Signum certum calculi vesicae urinariae esse di-
 citur urina alba cum sedimento mucoso, crasso,
 multo, grauescente, quod alii pro pure habuerunt;
 Noster vero illud non esse monstrat.

Tres indicationes curatoriae sunt hic enumera-
 tae, quae cernuntur in imminutione et expulsionem
 calculi renalis, tandemque in auxiliis palliativis, quae
 ad malum, quod tolli nequeat, facilius tolerandum
 quid conferant. Nephrotomiam, quam non adeo
 difficilem iudicat cum nonnullis aliis (G. TEN
 HAFF); qui notabilem curationem fistulae, ex
 adipe renum ortae, ibi commemorat, multis et in-
 superabilibus premi difficultatibus Noster putat.

Iam ad lithontrica Noster progreditur. Cum
 nempe calculus humanus non sit corpus homoge-
 neum et simplex; sed chemico igne examinatus,
 similia det producta, atque ex aliis animalium partibus
 elici igne possint, nimirum sal volatile, aquam, olea,
 et caput mortuum nigrum, et friabile, quod, omni
 oleo tandem expulso, relinquit terram non amplius
 cohaerentem: non temere arbitrari videntur non-
 nulli, cohaesionem partium, calculum constituen-
 tium, turbari posse, indeque calculos solui. Quae
 occasione et Noster aeris fixi potestatem ad cohae-
 sionem cum HALES, MACBRIDIO aliisque mon-
 strat: atque ideo cum aliis calcem viuam, vi praeditam
 expellendi aerem fixum ex calculo, laudat et
 magni nominis remedia lithontrica ex ea parari
 posse autumat. Quapropter et hic IO. STE-
 PHENS remedium lithontripticum proponit, cu-
 ius vis pendet a calce testarum ouorum et sapone,

F 2

et

*) v. Verhandelng. te Haarlem, V. Deel, p. 168. comm.
 nostr. Vol. XI. p. 124.

et omnino hic aqua calcis, lac et sapo, vt optima quaeque lithontriptica remedia nominantur.

p. 333. Porro et agitur de immittendis lithontripticis iisdem remediis, imprimis calcis aqua in vesicanti. Est quoque in hunc finem instrumentum inuentum, quod WILL. BUTLER *) descripsit.

p. 336. Vna vrsi insigniter Nostro profuit, in ulcerosis viarum vrinariarum malis, vbi nulla calculi signa aderant. Repetitis experimentis, et solo vuae vrsi vsu, certus Noster factus fuit. Nihil enim praeter ea b. SWIETEN exhibuit aegris, quam radicem altheae et liquiritiae decoctum largiter et copiose, quod ab aegris potabatur ad imminuendam et inuoluendam vrinæ acrimoniam. Vnde Noster afferit remedium hoc laudem mereri, licet de eius vi lithontriptica nihil certi constet. Liquorem betulae et spiritum nitri reiecit Noster. Nam spiritus nitri dulcis soluit calculum, sed vesica non fert illum nisi dilutum, nec ventriculus: ideoque inefficax redditur. Magistra seu lixiuum saponis capitale, quod constat sale alcalino fixo, igneo ac cum calce vna parato, aqua diluto, non nisi limitata dosi et dilutum molli liquido, adhiberi potest. Quae postremo habet Noster de lithiotomia, cuius euentum semper dubium iudicat, ea hic non possumus, saluis breuitatis legibus, ulterius persequi.

p. 372. Iam veniamus cum Nostro ad luem veneream, quae et siphylis dicitur a MIERONYMO FRACASTORIO, qui in carmine, quo luem veneream describit, fingit siphylum, regis ALGITHOI greges pascentem, et illorum numero et pulchritudine

*) V. RIVSB. a method of cure for the stone chiefly
by injections, Edinb. 754. 12. comm. nostr. Vol. IV.
p. 273.

superbum insultasse soli. Regnavit lues constanter et vno tenore ultra ducentos et septuaginta annos, cum aliqua symptomatum mutatione. An unquam hoc in alio morbo epidemico observatum? Quapropter abluere penitus videtur lues Nostro a more epidemicorum. Est contagium, quod sese communicet cum corporibus alio atque alio modo.

Praecipuum signum diagnosticum vlcusculo-
rum venereorum est, quod vulgaribus remediis
pertinaciter resistent; e. gr. vnguento pomato, se-
bo candelarum, cet. Cicatricis quoque formatio p. 385.
p. 409.

in venereis viceribus apparet, in medio viceris fun-
do versus omnem ambitum, in aliis ab ambitu vi-
ceris versus centrum, docente Cl. GOULARD.
Lues venerea plerumque se manifestat in illa parte,
qua communicatur, sed non semper tamen, diuer-
sique malignitatis gradus in contagiosa materia luis
observantur, vti et Cl. ASTRUC notavit, quem
quoad sedem huius morbi, quae non convenit cum
eius scala affinitatis, non iure a BOERHAAVIO dissen-
tire Noster monstrat. Contagium enim venereum
in tunica cellulosa vel pinguedine adiposa vel muco
subpingui irretitur, et sic partibus corporis variis
adhaerens illas erodit, vi contagiosa, prolifera
omnia corrumpit, dum quaelibet particula infecta
novae infectionis causa evadit. Species quidem
acrimoniae venereae non satis est definita hacte-
nus; omnes tamen partes corporis, molles et du-
ras, internas et externas, eam petere et corrumpere
posse exemplis a Nostro multis confirmatur.

Quibusdam de penis mirabilis fabrica praemissis,
parum ob corpora cavernosa tria, cellularum et
vasorum sanguiferorum multitudinem et nexum ar-
ctum vel ad gonorrhoeam considerandum venit,
cuiusque species variis pertractati, cui dein iungit
F. J. V. de V. affluens simi-

similem sexus sequioris morbum, fluorem album, seu gonorrhoeam muliebrem. Cuius varias quoque species hic Noster persequitur.

P. 431.

Ophthalmiam veneream quandoque nasci non per metastasin; sed a contagio, oculis ipsis applicato, proficisci, improbabile Nostro non videtur, et exemplo confirmatur. Adolescens consueverat oculos urina calente mane eluere, id quod et continuabat gonorrhoea virulenta laborans. Subito oriebatur ophthalmia grauis venerea, quae dein cum gonorrhoea simul curata est. Si ergo oculos digitis, qui materiam veneream pene expresserunt, id quod saepe fit ab eiusmodi aegris, ob leuamen et dolorum lenimen, fricant, aegri, vel nares fodicant, in periculum et ozaenae, et ophthalmiae venereae incurrunt. Solo itaque tactu materiae gonorrhoeicae oculos inflammari posse ex superiori exemplo patet.

P. 448.

Carunculae, verrucae, aliae atque aliae excrescentiae, in vrethra et vieniis, post gonorrhoeam non adeo frequentes, ut vulgo creditur, hic a Nostro considerantur. Variè sentiunt de his Auctores. Quapropter variae ad illas extirpandas occurrunt methodi. Inprimis hic candelulae, seu cerei JACOBI DARAN, in censum veniunt. Alii maluerunt vapores crudi argenti viui, ope infundibuli, in vrethram immittere, iisque praeferunt cereos. Inter quos et SHARPIUS est referendus, qui emplastra ex mercurio crudo adhibuit. Hac occasione et de solutione plumbi *) in vesica per argentum vivum, a Cl. DARAN proposita, disseritur.

*) V. HEGERMANN'S *vermischte Bemerkungen und Untersuchungen der Arzneiwissenschaft, II. Theil*, p. 101, comment. nostr. Vol. XVI. p. 83.

feritur. Denique pauca addit Noster de cereis Cl.
GOULARDI *).

De doloribus venereis osteocopis notat Noster, p. 472.
eos non augeri ad attactum, imo saepius a valida
pressione imminui. Arthritici vero id non ferunt.
Quodsi vero ossa in tophos venereos eleuantur du-
ros, tactum et venerei non tolerare possunt.

Sincere dicit Noster, quae viderit in hoc morbo p. 475.
tractando: laudat eos, per quos profecerit, at-
que indicat rationes, ob quas nonnullorum cura-
tiones relinquat. Atque sunt profecto hic multa
in curatione huius morbi notatu digna vel collecta
ab aliis, vel a Nostro accurate obseruata, quae le-
gisse neminem poenitebit.

De externa per inunctionem et suffitum, et inter p. 519.
no cum et sine saluatione mercurii viui alio atque
alio usu Noster tum agit, efficaciamque huius re-
medii in lue venerea domanda considerat;
proponit difficultates, quae fecerint, vt cre-
deret, argenti viui efficaciam et vim in corpore
humano non posse explicari ex eius pondere, et di-
uisibilitate solis, sed deberi singulari eius naturae,
per experientiam solam tamen clarae, ceterum ob-
scurae tribui. Nam aurum e. gr. hydrargyro
multo ponderosius, nunquam excitabit saluatio-
nem, aliaque metalla eorumque praeparata nihil ef-
ficiunt in lue venerea. Praeterea metallica corpo-
ra vix agere possunt in corpus humanum, nisi fue-
rint prius soluta in menstruis suis, et sic fluida red-
dita. Mercurius autem ex sua natura fluidum est,
omnesque omnino ideo humores adire potest.
Quam ob causam, malleabilitate ipsi deficiente, multi

* V. EIVSD. tr. f. l. effets de préparat. de plomb,
etc. comment. nostror. primae decad. supplément. I.
p. 113.

crediderunt improprie dici metallum, et appellantur
aquam metallicam. Quae cum ita sint, fuffice
medico nouisse, quid agat mercurius, licet modum,
quo agat, ignorauerit. Cur rheum aluon moueat,
cur opium somnum faciat? et optimi, qui de vi-
bus medicamentorum egerunt, nesciunt.

P. 531. His praemissis et in medio relictis, consideratur
Nostro, qua via, et qua methodo tuto hydrargy-
rum possit adhiberi in lue. Externam mercurii ap-
plicationem ob mala inde sequuta, et a Nostro hic
collecta: item ob inconstantiam huius methodi,
quoad remedii quantitatem, atque eius effectus re-
iicit Noster, eique praefert saluationem, quam tu-
tam esse expertus est, praeparatis mercurialibus in-
terne datis excitatam, quae in corpore non diutius
morantur, quam par est, nec ad varias corporis
partes, in quibus mercurius tamen inuentus est post
externam applicationem, deponuntur. Inter prae-
parata mercurialia ab initio mercurium praecipita-
tum album et mercurium dulcem ter sublimatum
prae reliquis elegit, et cum saccharo albo in pul-
vere aegris exhibuit. Ad saluationem, si opus est,
per sudorifera moderandam, commendat diascor-
dium **HIERON. FRACASTORII**, eiusque com-
positionem hic tradit: dosin opii in eo definit atque
cum eo comparat diascordium **FRANC. DE LE BOE
SYLVII**, aliter compositum.

P. 547. Cum vero **CL. Auctor** in morbis difficilibus cu-
randis, circa solutiones metallorum olim multa ten-
tauisset, quoniam putaret, vegetabilium et ani-
malium partes vix non omnes citius vel ferius
subigi per vires vasorum et viscerum, ita, vt humo-
ribus omnino assimilentur, tentauit et vitriolum
mercurii, sed dilutissimum, seu mercurium sublima-
tum corrosiuum, quem cum aqua, seu spiritu vini,
seu frumenti iisdem cum effectibus commisceri
posse

posse putat. Hanc solutionem dici thisturam Swietenianam notum est, licet Cl. Auctor ipse fateatur, se non esse huius inventorem; tamen eam adhibuit et suavit, aliis quoque medicis, ut ROCHERON Cl. *), insimulque eam externe adhibitam mixturam, quadruplo aquae purae dilutam, laudat in nodis, verrucis exostosisque venereis, felioemque huius remedii externe, lauando adhibiti, usum exemplis confirmat. Saliuatio raro sequitur usum mixturae Swietenianae sic dictae.

Miram profecto Noster enarrat exemplum, p. 560. quod docet, venereum contagium pertinacissimum, nec optime quibusque remediis cedens, elici posse ex locis corporis, expelli per sudores validis laboribus ruri viventium, calidoque aere excitatos, dum simul diæta macilentissima seruetur, et copiosus liquidi soluentis potus sudori aptum vehiculum praebeat.

Duplicem porro Noster modum, quo adhibetur decoctum guaiaci, hic proponit. Item laudatur, imprimis ab Anglis decoctum sassaparillae ad luem veneream domandam tam interno, quam externe linteis eo imbutis in ulceribus venereis, et membris inde dolentibus. Cl. STORCK enarrat memorabile exemplum feminae, omnibus remediis frustra contra luem tentatis, solo decocto sassaparillae a luem venerea liberatae **). Nec non hic radicem chinae inter remedia antiuenerica vidimus. Quam sanguinem depurandi habere vim Noster putat, et eodem iure minus pretiosorem radicem bardanae offert.

F 5

Tandem

*) V. EIVSDEM obl. pract. c. luem veneream, epileps. etc. comm. nostr. Vol. XII. p. 32.

**) V. EIVSDEM ann. med. secund. p. 225. comm. nostr. Vol. XI. p. 277.

P. 573. Tandem de cicutae, aconiti et lobeliae con-
luem veneream usu Noster agit; quorum autem
remediorum virtutem, a nonnullis in lue venerea
non frustra tentatam fuisse aliis locis *) iam di-
ximus.

P. 578. Rachitis, morbus Anglicus cum duplicatis ar-
ticulis, apud Gallos *enfants noués* dictus, perfectus
et imperfectus ab aliis nominata, primum a GLIS-
SONIO est descripta. Hepar satis magnum est in
rachiticis infantibus, ceteroquin non vitiosum.
Non largiuntur omnes medici novitatem huius
morbi. Interim in veterum medicorum monumen-
tis rachitidis descriptionem non adeo obuiam esse
asserit Noster. Rachitidem non pro connato mor-
bo habet; GLISSONIVS autem enarrat eiusmodi
exemplum. Raro ante nonum aetatis mensem hic
morbus accidit. Alii, ut Cl. DUVERNEY, quin-
tum vel sextum statuunt mensem a natiuitate.
Lente hic morbus incedit, nec non in initio, vulgo
saltem non cito cognoscitur.

P. 604. Pluribus dictum est, soliditatem ossium pende-
re a terra, debita proportionis admista, qua suble-
ta, os mutari in cartilaginem elasticam et flexilem.
Atque hoc cadere in rachiticorum ossa omnia phae-
nomena edocent. Quapropter et BOERHAAVIUS
asseruit, cum vis mutandi acescentia in alcalia in
corpore humano deficiat, tum ossa, cartilaginea,
dentes, ligamenta, laxa, debilia, mollia, flexibilia, ut
fit in rachiticis, reddi.

P. 607. Cariosi cum nigredine dentes concomitantur
rachitidem. Tales aliquot vidit Noster adolescentes,
quorum morbus in initio negligentius tracta-

*) v. comm. nost. Vol. XI. p. 233. p. 237. Vol. XV. p.
325. Vol. XVII. p. 302. it. Vol. XVI. p. 82.

tus fuerat, qui edentuli manserunt tota vita. Lau-
datur et hic CL. BVCHNERVS *), qui assertuit in
rachitide imperfecta dentes, carie eiectos, sep-
timo anno reparari; in perfecta vero non. Per-
fecta enim plane nullam admittit curationem.
ex sententia CL. BVCHNERI, qui miseram
vitam rachiticorum exemplis illustrat. Vidit
inprimis miserrimam rachiticam puellam, extremo
vitae die adeo tetram ore expirasse mephitim, a
qua sanissimus volucris, cauea, quae puellae verti-
ci perpendicularis imminebat, inclusus, mox ene-
catus est.

Rachitis itaque lente incipit, progreditur ita, vt p. 611,
anni requirantur, antequam corpus destruat. Tri-
plici modo finitur hic morbus: vel enim abit in
sanitatem, vel in mortem, vel desinit in morbum
aliu diuersum a priori, cui tamen, vt causae, ori-
ginem suam debet. Sic e. gr. gibbosi, nani, curui aut
aliter deformes demum fiunt rachitici. In rachi-
ticorum quoque cadaveribus omnes artus manent
flexiles, carnes sunt albae, molles, decolores: san-
guis est aquosus, valdeque resolutus, et, vt CL. BVCH-
NERVS **) obseruauit, rutilus.

Quod longe alia curatione, quam iam Noster p. 615.
tradit, indigeat rachitis, quam lues venerea, imo,
quod illa, quae ad virus venereum extinguendum
laudantur, huic morbo minime profint; non vide-
tur lues venerea inter causas rachitidis referri.
Curatio rachitidis autem spectatur in elasticitate et
robore fibrae laxae et debilis, quibus destituta est
fibra rachiticorum, restituendis. Sicciores et inde
pbtius suadentur cibi. Cum causa proxima porro
rachitidis

*) IO. PETR. BVCHNER diss. inaug. de rachitide
perfecta et imperfecta. Argentor. 1754. 4.

**) v. diss. laudat.

rachitidis consistat in cacochymia inertis, mucosae frigida, una cum laxa partium firmarum fabricae, prodest aer siccus, calidiusculus, utpote indolens morbi aduersus.

p. 627. Inter remedia contra rachitidem reperimus quoque ens veneris a BOYLEO descriptum, quod cum decocto sassaparillae et lacte muliebri si detur, laudatur: et Cl. BOERHAAVIUS flores salis ammoniaci martiales aequae efficaces indicat, atque ens veneris. Noster cum fructu est usus in hoc morbo tinctura vitrioli martis aurea.

p. 635. Praemissis editionis Boerhaavianae varietatibus, cum prima et secunda non habeat capita de rachitide, et rheumatismo; ad rheumatismi considerationem sese Noster accingit. Huius nomen rarum occurrit apud veteres medicos; videntur tamen illi satis cognouisse, et sub arthritidis nomine descripsisse. Rheumatismus dicitur agnatus arthritidi, podagrae et scorbuti. Item nominatur et arthritidis vaga rheumatismus. Plura hoc de morbo reperiuntur in SYDENHAMO.

p. 645. Testatur PIETRO CORNACCHINI, se vidisse in rheumatismis chronicis efflorescentiam salinam cutaneam. Experientia enim constat, vrihan rheumaticorum habere trigessimam modo partem materiae salinae, quae urinae sanorum inesse alia solet. De crusta sanguinis in rheumaticis et arthriticis morbis legitur apud Cl. SYDENHAMUM, qui febris continuae arthriticae et rheumaticae symptomata et curam diligenter est persequutus. Tres aegros quoque, materia rheumatica ad interiora delata, periisse IDEM narrat, maximamque saepenumero

*) V. EIVSDEM ann. medic. sec. p. 112. comm. nostr. Vol. X. p. 274.

mero adesse difficultatem morbum detegendi, si co- .100 .q
rebrum et pulmones occupat, Noster in sequentibus
edocet.

Notatu dignum exemplum tradidit Cl. SYDENHAMVS p. 656.

ex quo appareat, consortium febris intermittens
cum rheumatismo quandoque contingere. Ad tu-
morem et ruborem partis, rheumatismo laborantis,
quod attinet, meminit Noster videre sem articulum
quendam, acerrimo dolore rheumatico afflictum, sed
non tumentem; cum postea in alium articulum
migrabat malum, locus, prius affectus, subrubello
rubore apparebat tumidus, insimulque ibidem dol-
lor leniebatur. Id quod et SYDENHAMVS no-
tauit. .170 .q

Rheumatismus porro, ex sua natura non ha-
bet illos periodicos itus et reditus, uti in podagra
et arthritide observatur. Sunt, qui subito frigore
admisso corpori calefacto, rheumatismum semel passi
fuerint, nec causa refrigerii huius frequentissima
rheumatismi causa, rheumatismus redit. Huius
morbi sedes non cernitur solummodo in articulis;
sed et musculis illosque tegentibus membranis, nec
non in membranis, nervos tegentibus. Quod si ita
que, ille morbus in articulo quodam duret, augea-
turque; turbabitur naturalis secretio muci naturalis;
porro et excretio olei medullosi in cavum articuli
indeque saepe redditur totus articulus prorsus im-
mobilis. Eiusmodi exempla Noster charat de
rheumatismo in spina dorsi, ubi flexo corpore, quod
plane non poterat erigi, per totam vitam incedere
oportuit miseros aegros. Alia et alia, huc perti-
nentia Cl. SYDENHAMVS potissimum in agrico-
lis, commemorat exempla. Eadem et Noster exper-
tus est, quae Cl. SYDENHAMVS de rheumatismo
et scorbuto exhibet.

An

) vid. l. c.

- p. 661. An rheumatismus absolute nunquam in suppurationem abire possit, quaeritur; sed satis certo constat, raro hoc contingere: Cl. TISSOT *) tale exemplum enarrat. In primis talis error Nostro metuendus videtur in ischiade, ne abscessum comitantes dolores pro rheumatismi cruciatibus habeantur.
- p. 665. De utilitate venaesectionis in cura rheumatismi quamvis satis conveniant medici, tamen prudenter hic opus esse videtur Nostro, pro morbi diversitate et aegri constitutione. Id quod et SYDENHAMUS, qui quatenus venam secare in rheumatismo suadet, arbitratu est.
- p. 671. Meminit Cl. Auctor, se lumbaginem rheumaticam molestissimam, variis methodis tentatam frustra, curare cum vapore calido, per tubum ad locum affectum, ex infuso thymi satis diluto medio horae spatio: dein per quartam partem horae infusione. Nec vesicatoria hic sunt spernenda. Interdum enim rheumatismus terminatur per metastasim materiae acris ad crura, quae vesicas eleuat, apertae in ulcera degenerantes; quae non cito claudi debent, quoniam facile redeunt rheumatici dolores. Natura ipsa itaque videtur Nostro indicare vesicatoria in hoc morbo, nec non alia irritantia, ut sinapismos, imo cauteria et moxam hic conducere. Cl. STORCKII curationibus rheumatismi cum cicuta, aconito c. f. p. hic commemorandis, cum iam de iis dictum sit, superfedemus.
- p. 679. Suadent in rheumatismo diluentia et emollientia, addito nitro. Noster largo nitri usui in morbis acutis inflammatoriis indulget, cum magna diluentium copia. Dedit nitri inter viginti quatuor horas sex drachmas saepius; nec timuit de vi eius frigida faciente.

*) Avis au peuple sur la santé, chap. IX. comm. nostr. Vol. XII. p. 546.

faciente, cum certo sciret, illam vim tantum
obtinere illo tempore, quando nitrum soluitur; eua-
nescere satis cito, nitro soluto. Talis methodus
non tentanda est, nisi incipiente rheumatismo in-
flammatorio.

Si rheumatismus Coxae ac vicinorum regionem p. 682.
occupat, nuncupatur ischias. Cuius curatio diffi-
cilior est, indeque pendet etiam curationis huius di-
versitas. Egit hac de re imprimis Cl. COTTUN-
NIVS *), quem et Noster laudat.

Sequitur nunc index Auctorum et rerum.
Finem autem huic libro imponit materia medica
et remedium formulae, quae serviant his apho-
rismis Boerhaavianiis.

*) vid. EIVSDEM commentar. de ischiade ner-
vosa, Vienn. 1770. 8. commentar. noll. Vol.
XVIII. p. 125.

IOSEPHI QVARI, Sacrae Caes. Reg. Apoll.
Mai. Inf. Austr. Regim. Consil. Sanitar. et in
nosoc. fratr. miseric. physici, methodus mo-
dendarum febrium. Vindobonae, apud
Rudolphum Graeffery, 1772, 8. pagg. 158.
sine dedicatione, praefatione et indice ex-
pitum.

Ex praefatione intelleximus, per viginti annos
Cl. QVARI observasse morbos, atque fe-
bres feliciter curasse: quibus potissimum hunc li-
brum dicat, proximeque se de morbis inflammato-
riis et chronicis esse eodem modo scripturum.
Hic hoc ordine febres persequitur Noster, ut pri-
mum de febribus in genere agat, dein synochum
non putrem, febrem ardentem, putridam, ma-
lignam, miliarem, petechias, variolas, morbillos,
erysipelas, scarlatinam et postremo febres intermit-
tentes consideret. Finem imponunt huic tracta-
tui formulae.

p. 2. Abit febris, quae est celerior sanguinis motus
cum laesione functionis, vel in sanitatem, vel in
alium morbum, vel in mortem. Hinc nonnun-
quam mitiganda, interdum augenda, non raro sibi
relinquenda. Febres sunt epidemicae, endemicae
sporadicae et topicae. Exempli loco sit haemi-
tritaea.

p. 6. Itaque a Nostro traduntur febres haemitti-
taeae seu semitertianae, quo nomine CELSVS fe-
bres tertianas simplices et duplicatas vocat, quae
paroxysmis admodum productis, continuas remit-
tentes referunt. GALENVS haemittitaeam ap-
pellat

pellat febrem, ex quotidiana protracta et tertiana intermittente factam. Denique febris continua, cum tertiana sociata, a quibusdam ad haemitritaeas refertur; quam vero alii rectius tritaeam, seu tritaeophiam nominant.

Quam diu vero pulsus satis durus est, etiam p. 26. si venesectiones sint institutae, primae viae purgatae et vires admodum prostratae, cortex in febre ardente non prodest, imo morbum auget. Opii actio similis est ac vini, quod certe nemo in arte peritus suadebit in motibus inflammatoriis ac omnino ferociori naturae impetu. Quapropter reiicit cum ELL. HOFFMANN, GORTEN et PRINGEL opium, vigiliis, quae perseverantes crebrius leue inflammationis initium in encephalo notant, accedentibus ad febrem ardentem. Opium enim facile auget hoc delirium, quoniam, eo sumto, humores ad caput feruntur. Crisis in febre ardente est varia: per haemorrhagias narium, aluum, sudorem, parotides et quandoque haemorrhoides. Urina cum sedimento lateritio potius pro crisis nuncio, quam critica euacuatione habenda. Quo enim sedimenti citior et diuturnior depositio, eo perfectior crisis. Febris ardens raro vel nunquam soluitur rigore solo.

Laudatur contra nimiam diarrhoeam radix sa. p. 33. lep, sed tuto substitui potest orchis morio ILL. LINNAEUS ob gelatinosas eius partes. Laete crevit orchis in Austria. Prodest et in diarrhoea infusum ex floribus rheados et sambuci siccis, quoniam recentes sambuci purgant.

Non raro sputa copiosa post febres ardentes p. 37. corpora ita exhauriunt, ut respiratio ad motum difficilior cum purulentis sputis notetur. Equitatio, aura ruralis, decoctum ex cortice et lichene Islandico,

dicto, interposito lactis usu, profunt. Sudores nimios post arduas febres compescit infusum salviae aquosum et vinosum. Quod si vero aestum nimium excitet, cortex cum acidis mineralibus exhibetur a Nostro.

p. 52. Spiritum vitrioli omninoque acida mineralia praescribit Noster in febribus putridis vel ad gratiam, vel ad fortiorem acorem, ridetque eos medicos, qui decem vel quindecim spiritus vitrioli guttas librae vni aut alteri aquae admisceant. Porro hic praefert sinapismos vesicatoriis, quoniam a cantharidibus putredo augetur; eaeque nocent in magno humorum motu, testantibus Cll. VALCARENGHI et PRINGLE. Quod si vero malum nervis potius, quam sanguini inhaereat, tum vesicatoria indicantur, ac plura quidem et repetitis vicibus. Ita enim symptomata, non raro ab usu cantharidum orta, evitantur. In constitutione epidemica plurima loca vesicatoriorum fiebant gangraenosa. Hic Noster laudat inter alia et chinam chinam cum digestiuis externe, potensque remedium antisepticum iudicat eam, cum alumine externe applicatam.

p. 57. Quamquam Cl. Auctor nec Cl. HOFFMANNUS, nec aliis fidem denegat, neque eorum observata de camphora, in larga dosi in dubium vocat; tamen fitetur, se nunquam ultra decem quindecim, ad summum viginti grana pernyctemerum praescripsisse. Observavit enim ex maiori dosi camphorae letalia symptomata, ut phrenitidem, convulsiones etc.

p. 72. Venae sectio in maligna febre nocet pessime, nec clysmatibus in hoc morbo locus est. Potiora hic sunt ut plurimum vesicantis, raro duo sufficiunt.

In magno sopore vtiliter nuchae applicantur. Diluentia aquosa sola non iuant, sed, quae stimulant et lentorem, nervis inhaerentem, corrigunt, vt infusum menthae et florum sambuci. Incerta est ad mortem et ad sanitatem dies. Signa bona sunt maior pulsus impetus et robur, vrina magis tincta, caput liberius. Interdum sine notabiliore euacuatione terminatur hic morbus. Diarrhoea in febre maligna rarissime est critica. Haemorrhagia quoque hic periculosissima est.

Reprehenduntur ii, qui, cum in miliaribus p. 81. odor vappidi aceti attendatur, absorbentia exhibeant, acidiusculorumque et acidorum vsum plane interdiciant. Cadavera enim eorum, qui miliaribus perierunt, cito intolerabiliter foetent et intumescunt. Ergo putredini resistendum est. Retrogressis miliaribus, id quod saepe et facile contingit, inter alia maligna symptomata conuulsiones occurrunt, quibus nullum efficacius cum CL. HUXHAMO opponere potest Noster remedium, quam moschum, qui sine magno calore miliaria ad cutim deriuat, et aequalem, blandum et lenientem sudorem, quem tranquillus excipit somnus, excitat.

Petechiae raro pedes occupant. Si in facie apparent, periculo sunt pleniores. Oriuntur saepius ex primis viis, non sufficienter depuratis. Rarissime petechiae cum leuamine cernuntur. CL. SWIKTEN et STORCK autem criticarum petechiarum exempla enarrarunt. Frequentissime petechiae superueniunt febre putridae, rarius malignae, rarissime inflammatoriae. Quapropter quoque febris et primarum viarum ratio dirigit petechiarum curam.

p. 90. Variolae epidemicae vernali tempore ingreditur, aestate maxime grassantur, minuantur autumnus et vix hyeme occurrunt. Sunt malignae et benignae. Sunt et variolae, verrucarum formam habentes, nec suppurantes, sed exsiccatione fere terminantur. Periculosissimas iudicat Noster crystallinas, quarum pustulae ichorea et glutinea materia repletae sunt. Adultis et stricta fibra praeditis suadet Noster serum lactis cum spiritu vitrioli ad fortiorem acorem paratum, eiusque remedii utilitatem laudat. Tentata est Viennae insitio variorum cum felicissimo euentu. Eius arcanum a Nostro cum Cl. MISSORI in eo cernitur, quod variola sum virus indatur corpori, omni rigiditate, latitudine, debilitate, obstructione, cacochymia, viri omni labere vacuo, breuiter corpori sano, sed non athletico.

p. 101. Morbilli regulares quarta die prodeunt, ut morulae paruae, pulicum moribus similes. Symptoma, quod maxime aegros turbat, est tussis, quam si sicca est, inspiratio vaporis aquae calidae iuuat. Vbi morbilli pallefcunt et exsiccantur, sunt purgantia antiphlogistica exhibenda. Cauendum etiam est, ne aegri luci exponantur ob oculos illachrymantes, morbillis superuenientes. Oculorum enim labem et pectoris morbos cum tussi facile relinquunt morbilli.

p. 109. Erysipelas in vlcus, et non vlcus diuiditur. Stibium diaphoreticum non ablutum commendat, illudque abluto multum praefert. Externe saturnina in erysipelate, cum Cl. BRAMBILLA *) non commendat; sed caute hic cum externis

*) v. RIVS D. riflessione fisico-medico-chirurgiche. In Milano, 1769. 4. p. 24.

remediis versandum esse monet, quoniam facile, ut oleosa, pinguis resinosaque, erysipelate retrocedente, gangraenae aliisque incommodis seruiunt.

Scarlatina est frequentior exeunte aestate, et iunioribus familiarior. Diuiditur in sporadicam et epidemicam, malignam et benignam: circa aequinoctium vernale frequens et contagiosa cernitur scarlatina. Vberius eas descripsit (L. PLENGIUS*). Non raro post fugatam scarlatinam valentes viribus labuntur, et leucophlegmatici fiunt, cum lotio, loturae carniū simili, interdum sanguineo, cum et sine febre leucophlegmatica, et nisi tumor leucophlegmaticus saepe per totum corpus cedat remediis, serum ad nobiliores partes fertur aegrique comatosi, conuulsi, apoplectici aut suffocati pereunt. Pauca hic et Noster de febre vrticata differit.

De causa proxima febrium videtur Nostro probabilis sententia Ill. VAN SWIETEN, eam nervis et liquido nerueo inesse. Causae remotae et praedisponentes variae sunt. In frigore febrili tepida Noster suadet, ut infusum florum sambuci, decoctum quinque radicum aperientium, ad transpirationem promouendam. Autumnales febres potius purgantia ferunt, quam vernaes. Vernaes in sanguineis facile in inflammatorias mutantur. Quapropter tum opus est venae sectione. Sed et in autumnalibus vena est secanda, vrgentibus symptomatis. Varia dosis corticis Peruuiani est in febribus. In quotidiana sex drachmae, in tertiana vncia, in quartana vncia vna et dimidia tempore apyrexiae dentur. De pessimis malis timet Noster ex intempestiuo laudati remedii usu.

G 3

Inter-

*) EIVSDEM oper. phys. med. Tom. III. p. 1. comm. nostr. Vol. XV. p. 137.

P. 134. Interdum febres intermittentes pleuritidem, choleram apoplexiamque mentiuntur, quae, redeuntibus grauibz symptomatis, subito cortice Peruviano sunt debellandae. Conveniunt et opiatum cum cortice in febre, a terrore, et animi pathematibus profecta, potissimum in hysteriis et hypochondriacis.

P. 141. Visceribus chylopoëis laësis, frictions, ieiunio homine, per totum abdomen pannis asperis ligneis mirabiles praestiterunt effectus, inprimis fumo accensi succini, massichis cet. addito. Id quod et **b. VAN SWIETEN** probat. Pertinent et huc inunctiones cum unguento de althaea etc. in obstructionibus infimi ventris, febres intermittentes comitantibus, vti supra a Nostro est commemoratum.

Aduersaria medico practica. Voluminis II.
Pars I. II. III. IV. Lips. 1771 et 1772. 8.
c. fig. pl. 48.

Indicamus nunc alterum volumen huius continuati
operis, cuius instituti rationem reddidimus, cum
primi voluminis summam breuiter traderemus *).

Prima pars continet sequentia:

P. I.

1) *Observationes de materiae arthriticae euolutio-
ne.* Monuit b. LUDWIG, se, dum in horum ad-
versariorum primo volumine **) de euolutionibus
corporis animalis in vniuersum, et speciatim de mor-
bosis ageret, non, nisi generalem euolutionis ideam,
delineasse, et ad veram euolutionum indolem defi-
niendam omnino necesse esse, vt specialius examen
instituitur, varia euolutionis exempla in phaeno-
menis tradantur, inter se comparentur indeque vl-
terius definiantur. Quapropter secum constituit,
selectas doctrinas, euolutionum ideam illustrantes,
easque euidentes sub examen vocare. Ac ad pri-
mum huius doctrinae specimen edendum selegit
Noster arthriticum morbum, cuius indoles in mix-
tione materiae morbosae, admodum obscura est, cum
fixa sit atque volatilis, aliis atque aliis causis gignatur,
et contagio haereditateque propagetur. Differen-
tiae enim huius morbi profecto cernuntur in mor-
bi arthritici genesi eiusque varia euolutione, et ha-
bituali tandem confirmatione: indeque varietas
symptomatum, huic morbo superuenientium,
pendet.

p. 3.

G 4

Agit

*) v. comm. nostr. vol. XVII. p. 488.

**) v. ibid. p. 502.

- p. 5. Agit igitur b. LUDWIG primum de morbo per varias generationes mutato: dein de morbo arthritico latente, sub varia febrium specie moto et evoluto, atque ita ut plurimum exitioso: rursus de materia arthritica, in senectute imperfecte mota, et sub varia symptomatum serie tandem vita misere finita.
- p. 6. Progredimur ita cum Nostro ad arthriticos morbos, per successivas generationes mutatos. Pater podagricus progeniit duos filios, nimis molliter a matre educatos, vino et veneri praematurae deditos. Natu maior sine prole et in flore aetatis defuit rebus humanis interesse, morbo Cl. Auctori non satis noto. Natu minor quiete, somno ac vino usque ad ebrietatem, ter saepe de die expertam ac toties somno discussam, delectatus, variis podagricis insultibus diuexabatur, et quadragesimo aetatis anno apoplexia ita tangebatur, ut paralytis infanabilis superesset. Hic ex duplici matrimonio filium et filiam reliquit. In hac vestigia morbi arthritici non desunt, et in senectute, quam adeptus est, eadem sentit; ille vero ex podagra mota et retrocessa optima aetate non diu post celebratas nuptias obiit.
- p. 11. Feminae rarius quidem podagra quamquam laborant, nec vera morbi continuatio a matre ad liberos propagata Nostro constat; tamen feminae reminiscitur, et sexagesimo sexto circiter aetatis anno adhuc podagra et inprimis chiragra nodosa aetate, cuius liberi, ante morbi ingressum nati, vegeti et sani, post accessum autem morbi parti, sine vestigio quidem mali arthritici erant, imbecilles tamen a puero inter vicesimum et trigessimum annum obibant.
- p. 12. Morborum arthriticorum effectus quiescere, vel ad tempus supprimi et latere, tandem tamen ex improviso saepenumero evolui, et subitanam mor-

mortem inducere probat b. LUDWIG duobus exemplis, in quibus materia morbi arthritici latens nullo modo cognita esset. Alius post initum matrimonium febre continua, catarrhali simili, laborare videbatur; alius febre intermittente tertiana. Ambo autem ex materia arthritica tecta, subito euoluta et ad partes nobiliores delata, sub variis febrilibus motibus, quorum summam attentionem spadet Noster in his morbis arthriticis, mortui sunt.

Qua occasione etiam Gl. Auctor obiter monet, p. 17. matrimonia senum, arthritico morbo affectorum, et in moderato usu veneris arthriticos insultus graviores ac breui exitiosos reddere.

Progreditur Noster ad arthriticos morbos im- p. 22. perfecte motos, et sub insigni symptomatum varietate exitiosos. Vir utplurimum sub catarrhalium affectuum specie patiebatur arthriticos dolores. Vagas enim praeter tensiones, imprimis crurum lassitudinem et immobilitatem, nihil habebat, de quo conqueretur. Paulo post herpete, cachexia, totius corporis inertia et aliis atque aliis symptomatibus, sine vero insulto arthritico viribus exhaustus et languidus perit.

Alius, mercaturae deditus, et idcirco itineribus p. 26. saepe defatigatus, interea satis validos insultus arthriticos patiebatur. Post annum autem quinquagesimum quartum quieti, cui sese dicauerat, atque diaetae ordinatae adscripsit, quod per decennium nulla arthritica incommoda percepisset. Bene enim interea valuit; iracundia tamen facile poterat commoveri, usque ad sexagesimum fere annum, quo de variis catarrhalibus affectibus conquerebatur: quibus et medicus occurrebat, nihil cogitans de causa praedisponente arthritica. Accedentibus variis symptomatibus, languoribus sine febre, notibus inquietis, subitaneis sensuum obnubilationibus,

bus, scintillantibus radiis, oculum agitantibus, aliisque, b. LUDWIG consilium exigebatur. Qui in scrutinio caussarum versatus, respexit ad materiam arthriticam antea praesentem, nunc latentem, eique methodum medendi accommodabat. Nihilominus redibant symptomata capiti molesta, inter quae vnum ab aegro ita describebatur: non flamma est, sed sensus halituosi calidi, quale ex pruni vehementer incandescentibus surgeret, qui ex abdomine per pectus ad caput vniuersum ascendere, nec nisi quiete in lectulo, et oculis, sine somno clausis, et liquore cornu cerui succinato suppressi posset. Atque ita misere et anxie vixit, et vires morbo, et senio prostratae, nullos motus regulares permittebant. Interea autem calculos ducebat, suisque negotiis intererat vsque ad annum sexagesimum octauum, quo languidissimus lectulo detinebatur, nec amplius nutrimenta concoquere poterat. Lenta autem mors et minus tranquilla continuis tensionibus cum in vniuerso corpore, tum in capite imprimis et incompletis conuulsivis motibus vitam per plures annos traxit. Tandem clamores tristes tantum emittebat, interdum eiulabat, nec placide ita expirabat.

p. 29. Ex sequenti exemplo patet, vlcera crurum materiae podagricae vim suppressere.

p. 39. In senibus lenti et imperfecte moti morbi arthritici pariter occurrunt, quibus alias podagra regularis sanitatis optimum praesidium, atque longaeuitatis caussa censetur. Vidit Noster senem, qui diaeta ordinata ad septuagesimum secundum annum peruenisset, sub regularibus et annuis propmodum podagricis insultibus, tandem autem morbo lento, ex incompletis crebrioribus podagricis paroxysmis nato, anno septuagesimo octauo aetatis succubuit.

Commemoratis adhuc aliis exemplis suppressae p. 44.
 materiae arthriticae in senili aetate, addit b. LUD-
 WIG exemplum excitatae in senē. Cum enim vi-
 rum, ex haereditate arthriticum, accedente septua-
 gesimo secundo anno, imbecilliores ac antea qui-
 dem, attamen crebriores pati oportebat insultus ar-
 thricos, medicus dissuadebat vini potum. A quo
 postquam aeger prorsus abstinebat, paroxysmi le-
 viores quidem, sed vires vitae imbecilliores redde-
 bantur. Aduocatus tum b. LUDWIG vini opti-
 mi moderatum usum ei concedebat, inde dolores
 arthritici acerbiores facti sunt. Pertaesus autem
 huius remediū, dolores augentis, rursus a vino ab-
 stinuit et insultu apoplectico, a materia arthritica,
 ad caput delata, ex hac vita discessit. Quapropter
 Nostro videtur tutius, analepticum vini haustum, ut
 lac senum, iis propinare, et dolores subinde excita-
 tos patienter ferre, nec diaeta strictissima paroxys-
 mos imminuere. Morbus enim nihilominus ita
 supprimitur.

2) *Oratio de neglectu contemplationis naturae, p. 46.*
caussa neglectae medicinae, mense maio 1768. in so-
lemni doctoris inauguratione recitata. Enar-
 ratis causis, quae impediunt naturae contempla-
 tionem, atque in vita varia hominum et imprimis
 educatione non semper probanda potissimum cer-
 nantur, b. LUDWIG ex neglecta naturae con-
 templatione, neglectum medicinae deriuat, idque
 ipsum ex methodo discendae medicinae, ratione
 eius faciendae et tandem cultura, a variis inuentori-
 bus et professoribus suscepta, declarat.

Neminem Noster ad studia seueriora, et disci- p. 52.
 plinas altiores addiscendas aptum indicat, nisi inge-
 nio ad res naturales contemplandas instructum, in
 quo omnis omnino doctrinae initia posita sunt.

Ita

Ita enim tiro medicus grata rerum varietate, quae offert scientia physico mathematica, historia naturalis, anatome, chemia, et quae porro ad medicinam recte colendam, faciendam et docendam sciri sunt necessaria, saepeque a discipulis pariter ac docentibus negliguntur, facile allicitur. Sed quam saepe educatio, opiniones, hypotheses amorque singularis in hanc vel illam medicinae partem discipulorum et docentium impediunt rerum naturalium contemplationem, iisque neglectis, neglectum medicinae infirmum inducunt!

p. 58. Quomodo igitur in illustribus nonnullis academiis nullus ad altiores disciplinas admittebatur, nisi ex scholis philosophorum tentamine rite instituto dimissus esset: sic nemini ad medicorum scholas aditus largiretur, nisi qui in vera naturae contemplatione versatus esset. Ita quidem pauciores forte medici dimitterentur, tales tamen, quales in vera systematis medici, ad naturae ductum compositi, consideratione confirmati essent.

p. 69. 3) *De fallaci iudicio vulgi super vi imaginationis maternae in fetum observata quasdam **). Cum de vi imaginationis maternae in fetum, cui vulgo omnes deformitates et laesiones fetus adscribunt, alio atque alio modo eruditi **) sentiant, atque dubitent, b. L V D W I G nec in affirmativam, nec in negativam sententiam transiens, iudicium suum hac de re potius suspendit, atque hic observata tantum quasdam proponit, ex quibus elucet, esse quasdam corpusculi embryonis mutationes, quae, etiamsi imaginationi maternae adscribi soleant, nihilominus

*) Est prolusio academica 1759 edita, passim aucta.

**) v. comp. nostr. Vol. VI. p. 455.

Hilominus tamen ab ea non repeti posse videantur: ideoque parum imaginationi maternae tribuitur.

Grauida, cum viscera gallinae semiextracta ex p. 72.

abdomine vidisset, horrore perculsa fetum edebat, cuius intestina circa umbilicalem regionem nuda quasi conspicerentur. Atque, praeter eam abdominalium integumentorum partem, quae circa umbilicum ad duos pollices extensa, adeoque flaccida et attenuata, tenuis et pellucida apparebat, ut viscera abdominalia in primis intestinorum tenuium gyri in umbilicali regione transparent, omnes embryonis partes naturali modo dispositae inueniebantur. Viscera, praeter flacciditatem, quae ab imbecillitate minusque iusta nutritione proficiebatur, nullam praeternaturalem prae se ferebant mutationem.

Ex his itaque patet, imaginationis maternae vim, si fuisset, viscera nullo modo agitata, sed defectum solummodo nutritionis in vas, versus umbilicum tendentibus, hanc attenuationem integumentorum induxisse, et in simili historia, a Nostro hic narrata, et huic praemissa, idem fortasse euenisse, licet ibi intestina, laeis involucri pro-penderent.

Praeterea mater fetum de reliquo sanum et per p. 75.

fectum in lucem edebat, cum tumore obscure rubicundo in osso bregmatico dextro, indubitato ab obstetricis pressione profecto, quo ipso loco mater quarto propemodum grauiditatis mense improuiso, et fortuito casu tacta fuerat baculo. Pariter vero putat b. n. v. n. w. g., hunc tumorem inde non ortum esse, sed uti reliquas maculas (*Fevermähler*) distas, seu alias atque alias excrescentias ex stasi aliqui cruoris attenuati prouenire, quae saepenumero sponte discutiantur, easque remanere et augeri, in primis si nimiam remediorum externorum et haud raro irritantium applicationem varie tentant.

His

p. 79. His subiungit Noster obseruationem, iconē illu-
stratam, cum ea defectum partis organicæ præ-
se ferat, non ex imaginatione materna, sed ex de-
negata ei parti nutritione declarandum. Militis
uxor enitebatur infantem ceteroquin sanum, cuius
brachium finistrum ad mediā forme ossis humeri
partem truncatum appareret, integumentis com-
munibus circumcirca productis, nec læsis. Papil-
lae solummodo protuberantius molles integumen-
torum referebant, nec quidquam, præter exiguam
pinguedinis copiam, iis perquisitis, inueniebatur.
Arteria brachialis descendendo ita contracta in
oculis Nostri veniebat, ut in attenuatis filamentis
euanesceret. Atque ita et reliqua vasa et nervi ex-
tenuati euanescebant.

p. 80. Deltoideus in tenello hoc corpore bene sese ha-
bebat, minus vero brachiaeus internus. Coraco-
brachialis in mediā parte deficiebat, et in tendineam
expansionem sese finiebat, quæ cum vicinis par-
tibus cohaerens, et ad latus finis ossis humeri, quasi
abrupti, inferebatur. Musculi, teres maior et minor,
nullam prodebant præternaturalem insertionem.
Antequam vero tertia pars tricipitis vere sibi vni-
posset, in tendinem euanescebat, et fini humeri
quasi truncati annectebatur. Os humeri superius
non mutatum erat; descendendo autem attenu-
tum, cuius iam mediā pars in duo tubercula fini-
batur, nulla cartilagine superinducta, sed quodam-
modo aspera. Multi hanc deformitatem adscribe-
bant grauidæ imaginationi, quæ amputationi bra-
chii in milite quodam administratæ, durante gra-
uiditate, interesse dicebatur. Sed mater hoc nega-
bat non solum, sed nec ullam aliam quoque huius
deformitatis causam commemorare poterat. En
dubiam vim maternæ imaginationis in fetum!

Tum exemplum enarratur iuuenis viginti anno- p. 83.
rum, mutilatis extremitatibus utrisque nati, ea-
rumque exiguo motu, qui curiosorum oculis a pa-
rentibus, hic Lipsiae monstrabatur, et ex pago
Latobrico (*Kletgau*), in Suevia sito erat. Nomen
eius erat *Ioannes Heß*: cuius mater, durante gra-
viditate terroris seu imaginationis laesae causam
ignoravit. Denique addit de animalium brutorum
mutationibus quaedam.

4) *Melancholico maniacorum et epilepticorum* p. 90.
*quorundam, in ptochotropheo Waldheimensi demortuo-
rum, sectiones tradit* LOANNES ERNESTVS GRE-
DING. Diuidit Cl. Auctor has commentationes
in duas partes, historicam nimirum et anatomi-
cam atque eadem ratione in his ipsis aduersa-
riis subinde communicat. Quod si vero rela-
tiones de morbis, minus perfectae irrepsierint, hoc
tribuendum est imbecillitati mentis aegrorum, qui
saepe confuse, imo prorsus non ad quaestiones re-
spondere poterant. Posteriorem autem huius tra-
ctationis partem in tres sectiones distribuit Cl.
Auctor, atque in prima ea, quae in calua, meningi-
bus et encephalo: in secunda ea, quae in pectoris
cavitate, praecipue ratione pulmonum et cordis,
et in tertia tandem sectione ea, quae in imo ventre
eiusque visceribus proposuit.

Omnes vero aegros, de quorum morbis in hi- p. 92.
storica parte hic et in sequentibus refertur, No-
ster digessit in quatuor classes, quarum prima de
melancholico maniacis, secunda de singulari et con-
tata ut plurimum mentis imbecillitate laboranti-
bus, stupidis fatisque, tertia de epilepticis, et de-
nique quarta de epileptico maniacis agit. Pluribus
enim subdiviisionibus iure Noster supersedere arbi-
tratur.

Primam

p. 93. Primam classem dispecuit in duas sectiones, quarum prima eos complectitur, qui aliquo modo a morte resipuerunt: altera, qui nunquam, similesque aegros, ut meticulosos, desperantes, perbientes, voluptuosos, fanaticos cet.

p. 149. §) De morborum in primis exanthematicarum successione observationes. Attendisse iam medicos ad has successiones primum, easque saepe minus idonea medendi ratione pendere, iisque nec minus eruditos medicos ex negligentia contraindicationum consideratione occasionem dare: item ex aegri regimine, morbo superato, minus iusto, profectum monstratur. Dein respicit Noster non pariter a recidivas solas, ut fieri solet ab intermittentibus febribus, ac potius ad novos morbos, a prioribus verfos, quorum genesis saepissime in lentis febribus, alia atque alia ratione corpus afficientibus cernitur. Ac hoc potissimum hic b. l. v. w. observationes volunt, ex quibus nimirum apparet etiam ex ipsa morbi, et materiae morbosae indole successivam evolutionem novorum morborum, prioribus saepe graviorum, oriri.

p. 156. Quamquam itaque hae observationes exanthematicas potissimum febres spectant; tamen ex instituti ratione Nostro a scabie ordiendum est, quae intempestive repressa, innumeros morbos chronicos prodegit, et causa est variorum morborum succedentium. Exemplo febris peculiaris et tandem exitiosae, a scabie repressa ortae, a Cl. Auctore memorato, varia alia scabiei succedentia exanthematica

p. 160. enarrantur. Nobilis iuuenis vel scabie vera, vel aliis pustulis laborabat diu, dein hac dyscrasia humorum quodammodo correcta, per aliquot annos bene valuit et ad iustam adolescentis proceritatem accesserat. Postea morbillos et variolas feliciter superavit.

superabat; relicta tamen ophthalmia, accuratiori
 diaeta et remediis, correctioni lymphæ inseruien-
 tibus, quoque sublata. Nihilominus tamen paullo
 post scarlatina maligna accedebat cum diarrhoea,
 deliriis et continuis partium tensionibus et artuum
 tremoribus, ab acrimonia subtili, nervis inhaerente,
 vti videbatur, deriuandis. Post triduum etiam
 erumpebant pustulae miliares albae, adeo copio-
 sas, vt corpus quasi totum iis obtegeretur: quæ
 quoque non recedebant, licet corpus ob continua
 deliria maxime inquietum, semper fere denuda-
 retur, atque diarrhoea, inscio aegro, continuaret.
 Miratus porro sæpe est Cl. Auctor, vesicatoria, in
 corpore tam emaciato, in quo cutis ossibus quasi
 adhaerere videbatur, continuam suppurationem
 effecisse, quæ et post morbum feliciter superatum
 continuabat. Summe debilitatus iuuenis dein iusta
 diaeta et roborantibus medicinis quoque ad verum
 robur virile accessit.

Quapropter quaerit Noster: in hoc iuvene p. 167.
 vtrum post variolosum morbum demum noua ma-
 teria morbi collecta sit, an aliqua particularum
 acrium collectio, a scabie relicta, adfuerit, per mor-
 billos et variolas non extricata? Vltimum Noster
 arbitratur et probat, insimulque de acrimonia lym-
 phæ, quatenus vel velamenta nervorum, vel ipsum
 fluidum illorum petat, quaedam addit.

Disquirat porro Noster: an non ex successioni p. 175.
 bus morborum, quales in propositis exemplis nunc
 demonstrauit, indoles materiae morbi quodammo-
 do appareat? Sed, cum mixtio morbosa non ad
 sanas humorum elaborationes referri queat, hæc
 disquisitio Nostro inanis videtur. Rursus de suc-
 cessionibus exanthematum dum hic disputatur, tan-
 ta observationum varietas Nostro est, vt suadeat,
 Tom. XIX. P. I. H potius

potius ad progressum febris et symptomata, quam ad exanthemata ipsa respici debere.

p. 178. Denique de scarlatina, saepe epidemica, quaedam addit b. LUDWIG monita, quam post alios morbos iam superatos produisse vidit. Duo infantes, ad cacochymiam dispositi, variolas benignas patiebantur. Obseruavit itaque partim ob cacochymiam, partim ob variolarum benignitatem, magna cum attentione conualescentiae tempus: et cum his per hyemem vagae cutaneae erosiones cum ophthalmiis molestae essent, strictissimum dietae regimen iniunxit. Nihilominus tamen, cum scarlatina epidemice grassaretur, hi duo infantes et corripiebantur aequè grauius, ac reliqui huius domus liberi. Atque scarlatina vix superata, tumores glandularum colli, congestiones acris humoris ad aures accedebant, tandemque tumores ad parotidem sequebantur. Lymphaticos humores itaque in his singulari acrimonia infectos fuisse, exanthematicisque morbis non raro succedere obstructions glandularum lymphaticarum, ex hoc exemplo patet.

p. 183. 6) *Observatio de abscessibus lacteis in infante post variolas abortis.* Postquam Cl. Auctor de affluu lactis maiori in macilentis, quam in obesis feminis: de necessitate, qua cogantur feminae, ob morbos, ut purpuram, lacteos abscessus, saepe ex temere denegato infantibus lacte oriundos, ipsae lactare, et de officio lactandi suos infantes, atque de cantu nutricis electione quaedam praemisit: notabile exemplum infantis, abscessus lacteos illustrans, ab Eo enarratur.

p. 185. Infans octimestris copiosis benignis laborabat variolis, et a nutrice nimis copioso lacte nutriebatur, ut, variolis superatis, leuia mannata ipsum lac per alium

alium subducerent. Accedente dein febre, brachium dextrum intumescebat, et abscessus, ad cubiti articulum latens, detegebatur. Similis tumor in crure dextro cum abscessibus ad malleolum externum et internum. Quibus incisis, materia purulenta tenuis et saniosa cum lactis coagulo emanabat, nullaque inflammatione orta, lacteus hic humor vulneris sanationem impendebat.

Tum magnus abscessus sub clauicula dextra, et p. 188. sub musculo pectorali formabatur, qui ad pleuram usque penetrabat, mortemque infantis accelerabat. Noluit quoque mater, ut ille incideretur. Hi abscessus non sub cute, sed profundius ad periostium generabantur, et praecipue ad loca, articulis vicina. De aliis abscessibus post variolas Noster in superioribus egit *).

Iam ad quaestionem respondetur, vtrum teneri p. 190. infantes, lac matris et nutricis fugentes, in variolis vel aliis morbis acutis ablactari debeant. nec ne? In sexto mense lactationis suadet ablactationem: nolunt autem plerumque matres. Quod si vero hoc fieri nequeat, nutrix non largo, sed tenui et facile digerendo victu nutrienda est: nec cereuisia ei largienda, sed ptisana ex resoluventibus et demulcentibus parata, item liberioris aeris usu atque motu laboreque opus est.

In altera parte haec leguntur.

1) *Commentatio de arthriticis doloribus, ex incremento corporum oriundis.* Ut specimen evolutionum arthriticae materiae supra b. LUDWIG **) dedit:

H 2

sic

*) vid. aduers. medic. pract. Vol. I. p. 499. comment. nostr. Vol. XVII. p. 505.

**) v. supra, p. 103.

sic hic duo exempla examinat, quorum alterum fuit in puero nouem annorum, ad incrementum corporis ducendo: quod etfi non ita celere, sed moderatum magis erat, tamen multa incommoda, cum celeri incremento alias coniuncta, offendit: alterum in virgine duodeviginti annorum, in qua corporis incrementum iam absolutum videbatur, cum illa nihilominus in confirmatione epiphyfium plena, articulorum doloribus mire excrucietur. De his exemplis haec habeto:

p. 198. *ART.* Filius erat Nostri, qui in nono aetatis anno varia incommoda ab incremento corporis experiretur. Quae erant, dolor in diaphysibus et epiphyfis, dolores capitis potissimum matutino tempore et ventris, cum alui segnitie et vrinae tenuis aquosae excretionis. Obseruauit praeterea Noster in filio musculos in somno duriores et tenfos, qui non contracto corpore et membris incuruatis, ut solebat, sed extensus et quasi rigidus dormiebat. Inde et explicat languorem, torporem et tensiones, praesertim matutino tempore, filii post somnum. His symptomatibus intercedebat catarrhalis febris alique, a debilitate oriundi, morbi transitorii. Nihilominus tamen, licet aestate sanior videretur, altera hyeme iterum conquerebatur de iisdem incommodis, sed quodammodo imminutis. Postea vero nullus amplius morbus incrementum filii turbauit, et plena adhuc fruitur sanitate.

p. 210. Morbus virginis huius non erat hereditarius; nihilominus tamen dolor articulorum permanebat, atque vehementior reddebatur, qui catarrhalis videretur: et varia ideo quoque remedia a Nostro sunt frustra adhibita. Quapropter incidit Noster in causam celeris incrementi, atque curationem illic direxit cum fructu.

Qua occasione asserit quoque b. LUDWIG, p. 216. plures imbecilles, praesertim praedisponentibus causis ex morbo arthritico transitorio, sed grauiori perpeffo, subsistentibus, et interea occasionalibus accedentibus, ad morbos arthriticos habituales disponi posse. Porro accedunt et causae complicatae, ut vermes, spasmi, quae cum incommodis, ab incremento profectis, sese coniungunt.

Exemplo praeterea vno addito virginis, arthriticae p. 218. doloribus vexatae, pauca de incremento ossium in vniuersum subiungit b. LUDWIG. Dolor in diaphysibus ossium perceptus, incrementum corporum declarat: dum enim ossa cylindrica elongantur, tensiones partium, his iunctarum, et obscurus aliquis in osse ipso sensus, incommodorum causae sunt. Haec potissimum inter annum nonum ad decimum tertium vsque percipiuntur, raro citius vel tardius, et tunc aequale plerumque est corporis incrementum. Adolescentibus vero anno duodevicesimo ad vicesimum sunt dolores praecipue ad epiphyses, veris arthriticis doloribus similes, plerumque vagi: coniunctique cum lassitudine corporis et cephalaea, et id genus aliis.

Quapropter de ossibus capitis Noster quoque p. 221. exponit, et rachiticorum simul incrementum commemorat. Lassitudo non solum in externis partibus percipitur, sed in ossium medullis, illeque ipse sensus dolor vere osteocopus dici meretur.

His praemissis, curam aegrorum in doloribus p. 223. cum corporis incremento coniunctis, Noster persequitur. Atque haec cernitur in diæteticiis potius, quam pharmaceuticis remediis. Resoluentia non ferunt hi aegri, euacuantique, nisi prudenter electa, nocent. Roborantia summe necessaria quidem videntur; attamen, cum iis siccandi vis sit

H 3 pro-

propria, et hic magna opus est circumspectione. Quapropter accuratioris dietae commendatio in his morbis non spernenda est, cui analeptica tantum utilia a medico sunt iungenda.

p. 229. 215 Balneorum moderate frigidorum vel scoriis additis, magnus quidem est usus in his morbis; attamen cum liberiori aeri aegros exponere eosque sufficienti nutritione reficere possumus. Alias vis roborans balneorum pariter nocet, atque interna roborantia medicamenta.

p. 231. 216 2) *Oratio de maiore propensione medici empirici ad hypotheses, quam dogmatici; mense maio 1768. in solenni doctoris inauguratione recitata.* Contemplatione universae rerum naturae qui tenentur, ortum, incrementum et interitum corporum cognoscere possunt, modo desidia ac negligentia indagatores non deterreat et arceat. Et hanc contemplationem universi sequi oportet medicos in singulari hominis natura disquirenda. Et haec naturae contemplatio medica et discendae, et faciendae, ac denique colendae scientiae medicae una et certa est via. Attamen, cum doctrinae physicae veritatem amantes saepenumero ab hypothesis perturbentur, dogmaticos magis esse hypothesis amicos, quam empiricos autumant. Id quod Noster refutat, systematisque medici utilitatem, et hac in re demonstrat. Cuius ope non solum initia doctrinae medicae discuntur; sed etiam ad vias naturae, in mutationibus morborum et effectibus medicamentorum recte observandas, ducuntur medici rationales.

p. 253. 217 3) *De luxatione vertebrae colli, a medico forensi circumspecte disquirenda* *). Narrantur hic a b. Lvd. *) Est prolusio academica Lipsiae a. 1767. 4. proposita.

b. LUDWIG tria exempla, et diiudicantur eadem variis monitis additis. Ac primum quidem complectitur subluxationem vertebrae colli secundae, a secantibus, ut causa mortis propositam, sectione vero legali non satis declaratam. Erat autem potius paraplegia partium, sub capite positarum.

Secunda disquisitio pertinet ad luctum fratrum, p. 258. inter quam unus ex iis subito vita privatus est. Quaesitum itaque est, utrum mors ex apoplexia, internis causis, adscribenda; an vero ex subluxatione, ad quartam, quae trium linearum distantiam secesserat a tertia, colli vertebra notata, orta esset? Et, si hoc euenerit, utrum haec subluxatio violentiae trahentis, an renisui tracti et in luctu mortui fratris adscribenda esset? Mors autem haec adscribatur apoplexiae.

Tertio in exemplo vertebrae primae, uti referebatur, satis nimis deductae, a secunda, luxatio et apoplexia inde orta, causa mortis, sed falso, creditur. Mortuus vero et hic est ex alia causa, ex refrigerio nempe, cui sudans aeger, febre catarrhali epidemica laborans, imprudenter expositus fuerat.

Quam ob causam luxatio et subluxatio vertebrae p. 266. brarum colli a medico forensi circumspicte est disquirenda. Cuius disquisitionis modum hic b. LUDWIG tradit. Nos vero, salvis breuitatis legibus, hoc unum hic addere possumus, quod attinet firmam adhaesionem vertebrae primae ad os occipitis, et hiatum posteriorem naturalem inter primam et secundam vertebra, qui ob motum lateralem capitis adeo necessarius est, saepeque, uti et ex his exemplis in aprico est, secantes inducit, ut luxationem et subluxationem fingant. Difficile autem est hunc hiatum detegere: inde et factum est, ut optimi osteographi EUSTACHIUS, CHESLEDEN

aliquae, cum non commemorarent. Illi tamen
vero annotant illum in osteologia sua, et Cl. AL-
BUS in tabulis ossium humanorum, corpus secun-
dae vertebrae per humerulatum conspiciendae praebet, tab. X. fig. 2. lit. a.

p. 269. 4) *Melancholico maniacorum et epilepticorum quorundam in psychotropico Waldheimensi demor-
rum, sectiones tradit IOANNES ERNESTVS GE-
DINGIVS. Continuatio I. **). Pergit hic Cl. Au-
tor in ea tractatione, quam in prima parte in-
cipit, et eius instituti ratio supra a nobis est tradi-
ta **), et de stupidis fatuisque, de epilepticis et
de epileptico maniacis agit. Breuitati autem stu-
dentes has historias in compendio tradere non pos-
sumus.

p. 314. 5) *De belladonnae viribus et efficacia in icteri tu-
ratione tentamen.* Authore EODEM. Belladonna
nam Cl. GREDING in ictero chronico, cum aliis
in morbis tam egregios praestiterit effectus **), ad-
hibuit, hucque eius vires in hoc morbo tradit. Fe-
mina, furto deprehensa, et verberibus atrocius tra-
ctata, non diu post puerperium de dolore hypo-
chondri dextri conquirebatur cum praecordiorum
dolore et alui segnitie. Anthelmintica, lumbrici
expulsi, praestabant paruum dolorum lenimen, et
digestione laesa, cum spasmis et contractionibus
abdominalibus, macilenta ac debilis femina eva-
debat, rite tamen interea menstruata. Variis
incassum tentatis remediis, tandem decem salis
com-
*) v. supra, p. 111.
**) v. ibid.
***) v. comm. nostr. Vol. IV. p. 261. it. Vol. VIII. p.
654. not. Vol. XI. p. 258.

communis *) vietas, in sufficiente quantitate aquae solutis, partitis vicibus ita cum fructu exhibuit Noster, ut per trimestre ab his molestiis prorsus liberaretur. Effectus huius salis erant, quod quatuor aegris aliis eiusmodi exhibuit, illis insignis, alius saepius laxa, ante primam alui exonerationem capitis dolor, aliquoties biliosi cum pituita vomitus, et in duobus magnus ventris ardor, agente hoc remedio. Ceterum actio huius remedii Nostro rudior videtur, indeque non continuandum hoc tamen.

Haec sola femina ex eius usu convalescit, attamen non cum continuatione. Nam vernali tempore recrudescebant symptomata et quidem aucta. Variis tum rursus tentatis frustra remediis, belladonna Noster in hac femina usus est. Vespero et mane per decem dies pilulam, ex partibus octo extracti, et quinque pulveris foliorum belladonnae paratam, sesqui grani pondere ei dedit. Quinslibet vero pilulae deglutitionem insignis corporis calor, vehementer crebriorque arteriarum, praesertim in temporali regione ictus, capitis temulentia per duas horas et largus sudor sequebantur. Altera pilula, vi deglutita, praeter sudorem, binas deiectiones, virides, cum larga urinae copia euectabantur, idque sequentibus diebus cum continuatione, et quotidiano ictu decremento. Haec itaque decem dierum spatio a morbo hoc convalescit.

Porro addit Noster exemplum de usu belladonnae in ictero, in quo urinam, profunde croceo colore tinctam, et muci prorsus lutei copiam e nare sinistra effluere observavit, bonumque et hic belladonnae effectum expertus est.

H 5

Tum

*) v. Medical transactions, Volum. I. Lond. 1763. 8. artic. IV. p. 54. comm. nostr. Vol. XVII. p. 198.

p. 322. ^{CRISP.} Tum et usus est. ^{CL. G. R. E. D. I. N. G.} belladonna in
ictero recentiori. Et huic seruit belladonna, etiam
si ocularum hebetudo, urinae excretionis plene
defectus ³⁰ et id genus alia symptomata continua-
tionem usus belladonnae impedirent.

p. 327. ^{ART. 6.} *Tractationis de distorta spina dorsi pars
ma: de distorsionis differentiis.* Respicit b. l. v. d. m.
ad totius spinæ dorsi vitiolam dispositionem, que
nam tum mutationes reliquarum partium con-
xarum recte declarari possunt. Quapropter
Noster primum de contorsione spinæ in vniuersum
et huius differentiis bene ordinatis mutationes
guræ et situs non solum in vertebriis, sed in
quoque partibus describit.

p. 333. In decimo anno confirmationis spinæ dorsi in-
tia constituit. Post decimum itaque rarius gi-
berositatis correctio locum habere videtur. Dis-
sionis spinæ differentiae primum cernuntur in
vitate versus anteriora, ^{λογδωσι} deinde in lateralibus
declinationibus ^{απολυσιν} et denique versus posteri-
ra, ^{αυφωσιν}. Quibus definitis, costas, sternum
clauiculas, scapulasque iisdem oppositas, nec non
coxarum et ossis sacri curuitates b. Auctor exami-
nat: indeque varios diuersæ ætatis gibberositatis
gradus a mala consuetudine pariter, atque ab internis
caussis, nec non a negotiis, vt in opificibus, pendente
considerat: et gibberositatem duplicem siue emine-
tiam thoracis, a parte anteriori et posteriori forma-
tam, cum sterni obliquitate coniunctam, iconem ad-
dita, quantum fieri poterat, illustrauit. Nos vero
pauca tantum delibabimus.

Curu

*) confer. Cl. GATAKER, v. comment. nostr. Vol.
VII. p. 720.

Curvitas versus anteriora rarior est et exemplo p. 336. confirmatur. Haec in rachiticis evenit, qui, ob tumorem infimi ventris, flexum anteriorem ad confirmat thoracis et lumborum praeter modum antrorsum eminentem habent.

Commemoratur hic exemplum gibberosi, quem p. 359. ad decimum quartum annum usque servavit b. Auctor. Hic puer cubando et sedendo rachiticum corpus incurvabat, et eo situ dolores infimi ventris compescebat. Gibbus recta retrorsum, in ima thoracis parte obortus, et tandem ita confirmatus est, ut non, nisi manibus, super genua applicatis, incedere posset. Post decimum aetatis annum abscessus ad spinam apparebat, quo aperto, ex magna copia puris ichorosi effluxa, puer commodius incedere potuit, ac omnino melius sese habebat. Non diu post inguit iterum abscessus formabatur, quo inciso et contenta materia emissa, depuratio et consolidatio nullum locum habuit; sed aeger, lectulo inde continuo affixus tabe perit. Dolemus nos reliqua non tangere posse per instituti nostri rationem.

7) *Monita de alivuductione in conualescentibus.* p. 372.

Agitur hic potissimum de selectu purgantium medicamentorum, conualescentibus accommodato, atque monstrat hic b. Auctor usum et abusum purgationum in conualescentibus. Largitur Noster usum purgantium leniorum in febribus intermittentibus, continuis, scabie, affirmatque leniora laxantia non nocere exanthematibus. Respicit porro in selectu horum remediorum in conualescentibus potissimum ad vim morbi, debilitatem aegri eiusque appetitum, et canalis intestinalis conditionem. Ita salia, cum laxitatem augeant, non laxitati intestinorum conducere Noster autumat.

Tertia

Tertia pars haec concernit:

p. 387. *Tractatus de venae sectione in haemorrhoidibus.* Earum definitio praemissa, ut distinctum haemorrhoidum a medicis stabilita, et a Nostro simul hic commemorata, eo melius diiudicari queat varia symptomata, haemorrhoidariis superuenientia pertractantur. Ut narium haemorrhagiarum, mictu cruentus, aliaeque sanguinis euacuationes.

p. 392. Vidit Noster tumores in haemorrhoidariis, quod ad oui columbini, imo ad gallinaei magnitudinem excreuerunt. Hae appellantur ergo tumentes haemorrhoides seu coecae, quas cum variis earundem incommodis hic Noster primo persequitur, postmodum de fluentibus, venae sectione dirigendis disputat. In coecis non tam ad copiam sanguinis vigetis, quam ad siccitatem scybalorum et intestini ipsius, nec non ad causas antecedentes attendendum regrediendumque est. Igitur siccantia remedia, ut aloetica, quae vero hic omnino nocent, his sunt vitanda. Multo potius libera circulatio sanguinis, ut omnino, sic in systemate venae portae est curanda, et elaboratio omnium humorum adiuuanda in primis aequae, ac reliquis viis. Atque haemorrhoides non raro fugari possunt, nec, venae sectione venali admissa, regredi solent.

p. 400. Coecis itaque haemorrhoidibus medendi ratione praemissa, venit Noster ad earundem molimina, quae nullo modo dissipari queunt et subinde molestiora redduntur his aegris. Sanguinis euacuatio in loco ipso affecto hic praefertur venae sectioni a medicis, qui partim hirudines, partim incisionem suadent, nec raro utrumque auxilium promiscue admittunt. Constitutio autem venarum haec auxilia dirigit atque definit. Qua occasione

b. Auctor et de tractatione abscessuum ad anum in
haemorrhoidariis quaedam proponit.

Non raro fluxum haemorrhoidalem sponte au- p. 405.
tem, grauissimos morbos eosque rebelles dissipasse,
aliquoties in spasmus vesicae, melancholia et praec-
ipue mania Noster intellexit.

Statae haemorrhoides, quae cum definito cata- p. 407.
meniorum fluxu in feminis comparari possent, nun-
quam Nostro obuenerunt. Semper enim aliqua in
ordine et temporibus obseruatur varietas, viridis-
que inde senectus cum haemorrhoidali fluxu nun-
quam est expectanda.

Menstruis non rarius antecedunt haemorrhoi- p. 416.
des, vel ea sequuntur, quae quoque haereditate
continuari videntur aequae in feminis, ac in viris; si
nimirum in mixtione humorum atrabilaria causa
spectatur. Magna vero in his medici conuertenda
est attentio ad abdominalia potissimum viscera,
ne, cessantibus catameniiis, continua reddantur haemorrhoidum incommoda. Venaesectionis auxilium hic adeo dubium est, ut saepe in eo suadendo Noster haesitet, ob plethoram feminarum, potius a debilitate solidorum, quam a sanguinis boni et elaborati copia proficiscentem. Speciosum enim interdum auxilium affert venaesectio; attamen transitorium, quoniam tenuitas sanguinis per crebriores venaesectiones fouetur, accedente inprimis vita sedentaria, quae plus in feminas cadit, quam exercitata; qua tamen haec incommoda optime tolli possunt. Ceterum et venaesectio hic interdum requiritur, ac potissimum quidem, cessantibus menstruis, quae tempore multa inprimis moliuntur, nec non in grauidis, his ipsis haemorrhoidariis incommodis laborantibus.

P. 421. 12) *Observata in sectione cadaveris feminae, cuius ossa emollita erant* *). Haec debilis et macilentissima, ex arthritide laborans, nec ipsa venerea, nec eiusmodi parentibus nata, febre lenta tandem correpta est, ut e vivis eximeretur quadragimo tertio aetatis anno. Cadaver erat summe emaciatum, abdomen contractum, thorax incurvatus, gibbosus et ex situ aegrae caput versus pectus erat inclinatum. Cutis sicca, pura, Pinguedinis loci sanies. Non multa inuenta sunt mutata in thorace et abdomine, nec in ligamentis, cartilaginibus, glandulis, et articulis aliquid est perspectum, quod a statu naturali multum recederet. Periossea adhaesio in ossibus non adeo arcta erat. Extrema ossium superficies scabra, quodammodo aspera, lamellis non adeo arte cohaerentibus, erat. Femore fracto, cum cadaver verteretur, periosteum totum erat solutum, in reliquis ossibus periosteum levius, quam solet, adhaerebat. Ceterum erat periosteum densum.

P. 430. Medulla vix congelata, sed mollis et fere fluida erat, alba et pura in femore, et, quae cellularum spaces replebat, grate rubicunda: prope ossa autem nominata aliaque multis graminis sanguineis repleta deprehendebatur.

P. 439. Singulorum fere ossium descriptione data, et mutatione in mollietate et flexilitate descripta, de ossium substantia omnino quaedam a Nostro commemorantur. Ac primum quidem attinet laminarum ossium coagulationem, quatenus os constituat. Hae externe succo congruente delituerant. Interne in illis ossibus, ubi cellularis fabrica inter densas laminas continetur, laminae illae

*) Est prolusio academica b. LUDWIGII, 1757, Lipsiae 4. proposita.

parietes, a se inuicem remoti, copiosorem medullam continere videbantur. Præterea attenuatio in diaphysibus ossium non solum admiranda erat, sed etiam porosa et friabilis eorum substantia. Inde et ossa hæc, exsiccata sole, calcaream materiam ostendebant.

Hanc læsam ossium nutritionem non tribuit p. 441. Noster cum aliis acidæ acrimoniæ. Nam sana medulla destillatione prodit acidum, uti CL. GRÜTZMACHERS docuit, ex tentaminibus chemicis *), nec ex medulla huius exempli acidum destillatione est elicatum. Quapropter putat potius esse adscribendam læsam ossium nutritionem defectui boni succi, indeque deficienti nutritioni.

3) *Melancholico maniacorum et epilepticorum quorundam, in ptochotropheo Waldheimensi demortuorum, sectiones tradit IOANNES ERNESTVS GREDDING. Continuatio II. **).* Traditis in superioribus morborum horum historiis, ea, quæ vidit notatu digniora CL. GREDDING in cadaueribus, quorum disquisitionem nunquam diu distulit, sed quam subito cum DIONYSIO SCHMIDT, chirurgo, curauit, accurate refert, et cum aliorum obseruationibus confert illustratque. Confectaria autem in posterum communicabit. Agit hic potissimum de calua, meningibus et encephalo.

4) *Tractatio de distorta spina dorsi, eiusque pars p. 538. secunda, de causis huius distorsionis ***).* Accuratius versari hæc in re existimat b. LVNWIG, si primum

*) V. EIVSD. diss. inaug. de medulla ossium, Lipsiæ, 1748. 4.

**) v. supra, p. III.

***) v. ibid. p. 122.

ad imbecillitatem, et postea ad deprauatas quasdam consuetudines in situ corporis et membrorum attendat, interdumque ad laesam ossium nutritionem respiciat. Curat itaque non solum hic infans et puerorum imbecillitatem, quae ex multis diaetae erroribus in victu, potu, motu, regimine calido et id genus aliis inducuntur: sed etiam adolescentum, in quibus distorsiones spinæ sunt frequentiores. Quod attinet ad peruersas istas consuetudines, in situ corporis minus commode per varias has aetates admissas, e. gr. cubandi, sedendi, standi, seque ad varios progressus disponendi: de his quidem et imprimis de mutationibus spinæ dorfi diligenter videt.

In parte quarta communicantur haec:

p. 579. 1) *Tractationis de distorta spinæ dorfi pars tertia de remediis huius distorsionis *)*. Ac primum quidem Noster hic disquirat, quomodo imbecillitati sit succurrendum: postea consilia, quibus deprauata consuetudo corrigi possit, expendit: item de machinis variis ad infirmitatem sustinendam, et depravatam situm consuetudinem corrigendam inuentis, nec omni omnino utilitate atque auxilio destitutis, quaedam subiungit monita.

p. 582. Imprimis magna imbecillitatis correctio certatur, in victus quantitate et qualitate: nam corpora non solum sunt replenda victu, quo sine vi elaborationis et mutationis corrumpuntur, et fibrae minimæ relaxantur; sed etiam eo, qui veram vim elaborationis et assimilationis admittit. Porro et motus aequalis totius corporis omnium partium in aere libero et puro ad digestionem, distributionem,

*) v. supra, p. 122 et 127.

appositionem, et assimilationem nutrimenti animalis omnino requiritur. Exercitatio non suscipiatur ieiuno ventriculo, nec ea, nisi digestionem maximam partem absoluta, concedatur. Rursus fiant exercitationes usque ad initia defatigationis, quae nonnunquam usque ad initia sudoris continuandae sunt. Non minus hic pertinet frictionis et balneorum usus. Balneorum frigori subinde assuefaciendi sunt aegri.

Quo facto, de mutando situ peruerso corporis, p. 595. ex quo obliquitas spinæ nasci incipit, agitur: ac primum quidem de infantibus, ad tertium usque annum ducendis: postea de cura puerorum usque ad decimum annum continuanda, additis nonnullis monitis, quae correctionem adolescentum, ad vigorem iuuenilem ducendorum, attineant. Hic de fasciis, stragulis, modo cubandi, sedendi, standi, corpora mouendi &c. f. p. a Nostro accurate disputatur, quae Lectoribus commendare quidem, diligentius tamen hic tradere non licet.

Reiecit Noster omnes thoraces obliquos, ferri p. 605. aliisque durioribus laminis munitos, quibus eleuatae, hinc inde ultra modum dorsi partes comprimebantur: et elegit nouum thoracem sanae feminae alius, quae cum aegrae habitu et proceritate conueniebat, quem interdum ferret. Praeterea addit ad scapulam eleuatam puluinaria parua, pilis equinis crispis et elasticis referta, quae quotidie mutari et eleuari iussit. His cautionibus adiunxit matris attentionem, quam oportebat habere interdum in omnes obliquos aegrae situs, et noctu feminae custodiam, quae in aegram diligentius attenderet, eiusque somnum, obliquo corporis atque peruerso situ, interromperet. Fatetur quidem Noster, in hoc exemplo non omnem spinæ rectitudinem esse restitutam; scapulae tamen eleuationem prorsus disparuisse, nec, nisi in vertebrae lumborum potissimum,

exiguam remansisse curuitatem, idoneis vestimentis ita celandam, ut a paucis animaduerneretur.

p. 611. Quo facto ad machinas et similia auxilia, curuitatem confirmatam corrigentia, Noster progreditur, quorum usum exiguum, interdum plane noxium indicat. Cum collari ferreo tristem Noster euentum vidit in puella, quae tali collari instructa, de scala cadens, tantam vim vertebrae cervicis imprefert, ut breui post diem supremum obiret. Denique thoraces, coxas non nimium comprimentes, ne in partu tanta sese offerant impedimenta, suades virginibus, et topica auxilia, ut vnguenta, emplastra emollientia e. s. p. friuola et incerta agyrtarum auxilia iudicat.

p. 622. 2) *Melancholico-maniacorum et epilepticorum quorundam, in ptochotropheo Waldheimensi de mortuorum, sectiones tradit* Lic. IOANNES ERNESTVS GREDING. Continuatio III. *) Hic a Nostro considerantur in externa trunci et extremitatum constitutione color corporis alienus, nigredo, maculae pustulaeque atque oedema; porro observatur de cavitates pectoris, praecipue pulmonum et cordis, deque scirrhis mammarum, costis, mediastino, hydrope pectoris, e. s. p. Item de adhaesione pulmonum ad pleuram, ad pericardium et diaphragma, nec non de scirrhis, lapide, ulceribusque hic differitur. Dein pericardii concretio cum corde, illiusque ossificatio, liquor, eius quantitas et qualitas, varius hydrops, et corruptio exemplis illustrantur. Cordis pinguedo, exulceratio, volumen, flacciditas, vacuitas, polypi veri et spurii, ut causas maniae e. s. p. hic considerantur.

3) *Com*

*) vid. supra, p. 111.

3) *Commentatio de ischuria ex tumoribus vesi.* p. 675.

Senex haecenus bene valens, nunquam venerca labe, ne cum suspitione quidem, inquinatus, inter mingendum sensit debilitatem, mox cessantem; non diu autem post ischuria plena, et ad mortem usque continua, coepit laborare. Variis frustra tentatis remediis externis, perinaeum nec tumores, nec duritiem prodebat; et sanguine, loco urinae per catheterem euacuato, absque dolore aegri, vesica urinaria magis magisque intumescebat, febreque putrida apparente cum pulsu debili et sudore, urinae odorem spargente, quinto morbi die praeterito, aeger e vivis eripiebatur.

Hi duo tumores, uti ex icone addita apparet, ita p. 684.

collocati erant, ut minor, nucis auellanae magnitudinem referens, ferme in medio, sed paululum dextrorsum ad orificium colli vesicae ampliori basi adhaereret; maior vero nucis iuglandis magnitudinem aequaret, et sinistrorsum magis, basi etiam nonnihil expansa, accresceret. Erant tumores steatomatosi, densi, inaequales, non prorsus duri, sed fungosi, venis varicosis nunc collapsis cincti. Tumor minor ad ostium colli vesicae pressus, impedimentum facile superandum exhibuerat; maior autem totum orificium obturabat, ita, ut pressio, per catheterem facta, eundem potius pertrunderet, quam removeret. Curationem itaque huius morbi, de qua b. LUDWIG varie disputat, si quae fieri potuisset, in separandis tumoribus cerari oportebat: reliqua enim auxilia chirurgica enarrata a Nostro, nihil hic valuisse b. Auctor arbitratur.

I 2 3 4) *Animad-*

*) Est prolatio academica 1767 proposita, nunc passim emendata et aucta.

p. 695. 4) *Animadversiones de scilla.* Eius historia naturalis, antiquitas, usus, crescendi, exsiccandi, corrigendi, agendique modus, adiectis praeterea observationibus practicis, usum iustum scillae attinentibus, hic leguntur. Radix scillae est alba et rubra haec est efficacior illa. Exsiccationem Noster suadet, et in pulvere recenter contusam scillam anteponit pulveri contuso et ad usum, uti solent in officinis pharmaceuticis, reservato.

p. 703. Principium actiuum scillae est subtile, salinum, acre, causticum: in ulteriore disquisitione volatile, pungens, phlogisto acidulum, intense amarum, gummoso mucilaginosum, fixum, valde urens, et nihil salis fixi inde producat. Ad nauseosum itaque et summe amaricantem saporem in praeparationibus pharmaceuticis pariter, atque in monitis therapeutice Noster respicit. Exhibetur scilla optime in pulvere ab uno grano ad quinque usque, addito terreo vel sale. Amplissimae enim scilliticae compositiones scillae vires infringunt. Scillae porro usui interponendum est semper remedium aluum ducens, ut materia mota promoueat. Id quod et in asthmaticis pituitosis, et de omnibus bechicis remediis valet.

p. 711. Nodulis purgantibus non lubenter addit scillam: turbatur enim atque infringitur hic eius vis; sed, ea data sola, nodulum purgantem exhibet.

p. 720. Scillae usus nullus est, nisi adhuc aliquod solidum robur superfit, quo euacuationes ex primis viis, et per viam urinae postea succedant vel iuuentur. Laudatur oxymel scilliticum ad gummata solvenda: item oxymel simplex. Scillae usus nullus est in cachexia, cautus in cacochymia atrabilaria et haemorrhoidariis. Scilla tandem comparata cum colchico, non negat Noster huic illam semper esse praeferendam.

s) *Moni-*

5) *Monita de aluiduſione poſt ſopitos ventris* p. 727.

fluxus. Placuit Noſtro hic de diarrhoeis, interdum in hienteriam tranſeuntibus, quaedam praemittere: item de dysſenteria, in quibus, ſiccitate demum alui accedente, galbanum, myrrha, terebinthina vel baſſama alia nobiliora commendantur; oleoſa vero medicamenta a Noſtro reiiciuntur. Nec hic obſunt ſubtiliſſimae bolares et margae nobiles.

Verus fluxus hepaticus eſt ille, qui, cum viſce- p. 738.
ris labes vehemens inducatur, curationem non admittit; ſed tabe tandem finitur. Obtigit vero Cl. Auctori exemplum eiſmodi fluxus, qui, cum mitior eſſet, ſanaretur. Atque eandem felicitatem b. LUDWIG ipſe expertus eſt, in itineribus Africae.

Poſtremo venit Noſter et ad alia viſcerum abdo- p. 746.
minalium vitia, quae fluxum ventris difficilem, et ſaepe hepatico ſimilem efficiunt, vt glandulae pancreaticae vitium, rariores obſtructiones in tenuibus inteſtinis, calloſitates et anguſtiae, ſcirrhoſa, vlcerofa, nonnunquam carcinomatica glandularum corruptio, nec non tumores ſcirrhoſi, in quibus remedium ſelectum valde difficilem indicat.

Inledning til Djur-Riker, efter Herr Archiatern
och Riddaren CARL VON LINNES, Lärogrun-
der. Af ANDERS IAHAN RETZIUS,
Phil. Mag. Adjunct, och Botanices Demon-
strator vid Lunds Academie. Stockholm,
tryckt på nya Informations-Inrättningens
Bekostnad. Hos Carl Stolpe, 1772. 8
plagg. 17.

h. e.

Institutiones in regnum animale secundum Ill.
LINNAEI mentem, ab ANDREA IOANNI
RETZIO.

Quod iam pluries in Germania tentatum est, et
inaequali successu, tentavit Cl. Auctor in
Suecia, rem nimirum naturalem, quoad omnes suos
terminos, lingua vernacula tradere. Quam feliciter
in arduo hoc consilio, quoad regnum animale,
versatus sit, demonstrat testimonium grauissimum
Ill. A LINNE, hisce institutionibus praefixum.
Non tamen diffitemur, nobis saltem, aequae diffi-
cilem intellectu scientiam, quin difficiliorem longe,
eiusmodi versione, qualicunque lingua extra lati-
nam prodeat, videri; nec facile spem esse, fore, ut
cuiusdam hominis placita integrae nationis imitatio-
nem obtineant; tanto magis, quum vulgaribus vo-
cibus non noui tantum significatus tribuendi; sed
nouae plane voces neque in lexico, ne ambitus qui-
dem, largissimi obuiaae, effingendae sint.

In hoc vero libro Cl. Auctor non solum clas-
sum, ordinum et generum animalium characteres

Suecico

Suecice descripsit; sed terminos quoque cuiuslibet classis indicis serie vertit: qua in re, quoad nonnullas classes, ordine usus est ab Ill. A. LINNE in dissertationibus academicis quibusdam usitato. Laudandus Auctor, quod cuilibet termino Suecico latinum apposuerit, additis ad horum omnium illustrationem tabulis necessariis,

XII.

Mineralogische Abhandlungen von FRIEDRICH AUGUST CARTHEUSER, *Hochfürstl. Hessischen Bergrath und Professor zu Gießen. Gießen, bey Johann Philipp Krieger, 1771. 8. 194 Seiten.*

i. e.

Mineralogicae tractationes. Auctore FRIDERICO AVGVSTO CARTHEUSERO.

Quum in maxime varia corporum mineralium natura et indole multa adhuc reperiantur, quae nondum satis sint disquisita ac definita: non inutile recte iudicat Cl. Auctor, si tentaminibus, observationibus, annotationibusque singula corpora a studiosis rerum naturalium illustrantur. Quam quidem ob causam etiam hunc libellum conscripsisse Cl. Auctor monet: quem eo magis laudandum censemus, quo magis distincta, atque experimentis, satis probatis, confirmata in eo leguntur. Complectitur is vndecim tractationes, e quibus notatu dignissima iam breuiter excerpamus.

1) *De ferro spatoso* LINN. Cl. Auctor agit. P. I.
Est illud, vti constat, coloris albicantis, neque a
I 4 magne-

magneto attrahitur; si vero funditur, non solum color eius mutatur, atque ipsum magnetis vi exponitur; verum sui etiam ponderis multum amittit. Imminutionem hanc ponderis ideo fieri existimat Cl. Auctor, quod materies aquosa calcinatione abeat; non vero vel sulphurei, vel arsenicalis aliquid: nisi experimento, quo, cum nitro depurato, fusque, ferrum spatosum tritum cochleatim in crucibulo immisceret, neque flammam vidit, neque odorem sensit vel sulphureum, vel arsenicalem.

- p. 9. Acidis ferri spatosi magna frustra non solum-
tur; sed tum demum, cum in puluerem teruntur. Solutionibus his si alcali additur, praecipitatur fer-
rum spatosum solutum forma calcis coloratae: unde
p. 12. de apparet, esse illud spatium calcarium, particulis
ferreis refertum. In eo tamen a vero spato cal-
cario differt, quod hoc magis cum acidis ferueat,
solutumque ilico in gypsum mutetur; ferrum vero
p. 15. spatosum solutum maneat. Inesse huic ferro spa-
toso non terram tantum ferri, sed potius ferrum
nativum, efficitur ex commixtione cum vitriolo,
quod cum terra calcarea commiscetur, atque nasci
facit vitriolum martis. Porro ferrum hoc spato-
sum non ipsum tantum est propter puritatem opti-
mum, ex quo chalybs paretur; sed alias etiam
ferri mineras idoneas reddit, ut fusione inde elici-
tur ferrum, quod in chalybem facile mutetur.
- p. 22. Non concedit Cl. Auctor, quod Cl. SCOPOLI as-
firmat *) acidum aereum, huic minerae coniun-
ctum, eam in massam, spato fluenti similem, mutare,
vel colore fusco induere: ideo, quod eadem muta-
tio non fiat in spato calcario, neque ipsa haec mine-
ra fiat fluor crystallinus, cum acidis semper solua-
tur.

*) vid. EIVSD. *Einleitung zur Kenntniß und Gebrauch
der Fossilien*, p. 121.

tur. Sed cum in finem aeri exponi hanc mineram affirmat, ut ferrum facilius a petra solvatur.

2) *De margarato schisto, cuprum continente.* In p. 29.
 dicata schistorum cupreorum differentia, margaratos considerat, eorumque attributa enarrat, e quibus maxime propria sunt, quod molles sint atque friabiles, cum acidis ferueant, atque igne facile fundantur: sicque particulas cupreas mox offerant; ipsi vero fiant scoriae vitreae. Porro, quod locum attingat, inueniantur intra calcareos, ac vix quatuor pollicum latitudinem superent.

Basis itaque eorum est terrae calcareae magna pars, et terra argillacea, quibus accedit bituminis aliquid, quod odor, quem spargunt, si commisceantur cum spiritu vitrioli, vel fundantur, comprobare videtur. Deinde continetur in iis cuprum purum; unde tostura ante non egent, quam fundantur. Denique refert Cl. Auctor in iis ut plurimum corpora vegetabilia, e. gr. filices, reperiri.

3) *De sulphureis et arsenicalibus minerarum ferri lapidearum particulis* agit Cl. Auctor, atque *tosturam eis non egerè* ostendit. Negat Cl. Auctor in mineris ferri lapideis vel sulphur, vel arsenicum contineri; ac si quid interdum in iis inueniatur, pendere illud affirmat a particulis pyritae, vel pyritae albi, quae his mineris sint immixtae; has tamen particulas ad veras ferri mineras non esse referendas. Id quod confirmatur experimentis, quibus praesentia sulphuris et arsenici generatim demonstratur: quae, cum euentis caruerint, unde sulphur et arsenicum adeste pateat, colligitur, nihil eorum inesse veris mineris ferri lapideis. Quapropter tosturam indicat Cl. Auctor superuacaneam: cum ita nihil
 I 5 damni,

damni, quin imo utilitatem in parcendis sumptibus
sequi, exempla ostendant.

P. 60.

4) Sequitur *de cupro nudo* disquisitio, in qua
allata distinctione inter cuprum nudum et praeci-
pitatum, de origine eorum disputatur. Exponit
hypothesium argumentis, cum alii iis vnam co-
demque tribuant originem, alii diuersam; statuit
Cl. Auctor, si vel fieri possit, vt eadem sit iis origo,
non tamen generatim id affirmandum esse; sed po-
tius probabile, sulphur sensim exhalare, atque in
remanere cuprum nudum. Hanc enim senten-
tiam et ratione, et simili argenti nudi origine pro-
batam iudicat.

P. 73.

5) *De diuisione minerarum ferri lapidearum* ita
agit Cl. Auctor, vt, recensitis variorum mineralo-
gorum, quibus has mineras diuidant, rationibus,
eam diuisionem optimam censeat, quae variam e-
rum respiciat matricem. Ita enim et ipsas species
facile distingui, et fusibilitatem earum vel maiorem
vel minorem inde statim colligi. Hinc sex prima-
rias species constituit: mineras nimirum ferri saxo-
sas, arenaceas, argillaceas, spatosas, calcarias, ha-
ematitas et vitreas. Harum specierum omnium es-
sentialia notat characteristica, proprietatesque, et
que praecipua, vbi inueniantur, loca, aliasque et-
iam earum subdiuisiones enarrat. Saxosas et are-
naceas, haematitas, et vitreas mineras difficile
fundi; ex argillacearum vero quibusdam, spatosis
et calcariis facilius ferrum elici asserit.

P. 80.

Tum, argillaceas coloris esse vel rubri, flau-
bruni, vel nigri; nonnunquam terrae calcariae im-
mixtas refert: atque huic esse referendam existimat
mineram martis piliformem, plurimasque ex palu-
stribus, nec non LYNNAEI ferrum talcosum, cu-

ius solubilitatem ab alia, ei immixta parte pendere conicit. Spatosas esse vel albas, vel flauicantes, vel brunas, vel rubras. Ex iis, propter magnam ferri copiam, quam inde accipias, esse notatu dignam eam, quae Dannemorae in Suecia inueniatur, et a LINNAEO dicatur, ferrum calcarium, refractorium nigrans marmoris. Centenarium enim huius minerae pondus, nonaginta libras ferri praebere. Haematiten et mineram martis vitream esse speciem postremo affirmat, nec, nisi externa forma, differre.

6) Proponuntur quaedam ad Chrysolithum an- p. 94-
notationes. Diatribes huius summa eo redit, vt ostendatur, duritiem esse eam proprietatem, ex qua variae gemmarum species, ideoque etiam chrysolithus, distingui debeant. Quapropter non assentitur Cl. CRONSTEDTIO, qui chrysolithum speciem topasi fecerit *): neque Linnaeanas partes sumit, cum Ill. LINNAEVS, propter crystallorum figuram, illum ad boracem retulerit **). Non enim solum crystallorum figura minus constans a nostro habetur; sed etiam ostendit crystallorum chrysolithi figuram, cum illa boracis, quae est rhomboidea, neque octaedra, non conuenire. Denique etiam affert, gemmas, vel igne colorem proprium mutare, vel illum retinere: atque posterioris generis esse chrysolithum.

7) Signa, quibus gemmae pretiosae a reliquis cry- p. 107.
stallis et lapidibus certe et vere discernantur, exponuntur:

*) vid. EIVSDEM Versuch einer neuen Mineralogie, §. 46. 47.

**) vid. EIVS system. naturae, Tom. III. edit. nou. p. 94 seq. vid. comm. nostr. Vol. XVI. p. 341.

nuntur: eaque solum cernuntur in insigni earum duritie atque splendido nitore, quippe quae nulla ars imitari potest. Quae enim alias certa habentur, grauitas magna, atque absentia pustularum in fundo gemmarum; ea, cum interdum variant, Cl. Auctore disquisitorem saepe fallere dicuntur.

- p. 117. 8) *De partibus constitutivis nitri, quod dicunt embryonatum.* Et si STAHLIUS alique opinati sunt esse in eo, praeter acidum nitri, sal ammoniacale, quod, addito alcali, expelleretur; Cl. Auctor tamen huic non subscribit sententiae, sed potius experimentis reperit, terram calcariam alcalinam fixam, cum acido nitri semper coniunctam. Cum enim combinaret nitrum embryonatum cum aqua: obtinuit liximum lutosum lacteumque, in quo terra calcareae indolis praecipitaretur. Addidit huic lixivio calcem et viuam, et extinctam; neque tamen vrinofum inde sensit odorem, neque, igne adhibito, sal quoddam vrinofum inde elici potuit. Itaque alcali, quod in nitri paratione vel experimentis additur, non expellit sal ammoniacale; sed potius coniungit se cum acido nitri, et terram calcariam praecipitat: atque ipsum id, quod in paratione nitri semper terra alcalina addatur, Nostri sententiam probare videtur. Qui in nitro murario easdem partes, quae in embryonato sunt, inuenit: atque ideo in hac re dissentit a Cl. PIETSCH *), qui affirmet, inesse ei sal ammoniacale. Experimentis enim PIETSCHII a Nostro repetitis; nihil tamen odoris vrinofum sensit. Ceterum existimat Cl. Auctor in aere contineri et acidum nitri, et vitrioli, quae ambo ad generandum nitrum conducant.
- p. 124. to, sal quoddam vrinofum inde elici potuit. Itaque alcali, quod in nitri paratione vel experimentis additur, non expellit sal ammoniacale; sed potius coniungit se cum acido nitri, et terram calcariam praecipitat: atque ipsum id, quod in paratione nitri semper terra alcalina addatur, Nostri sententiam probare videtur. Qui in nitro murario easdem partes, quae in embryonato sunt, inuenit: atque ideo in hac re dissentit a Cl. PIETSCH *), qui affirmet, inesse ei sal ammoniacale. Experimentis enim PIETSCHII a Nostro repetitis; nihil tamen odoris vrinofum sensit. Ceterum existimat Cl. Auctor in aere contineri et acidum nitri, et vitrioli, quae ambo ad generandum nitrum conducant.
- p. 129. probare videtur. Qui in nitro murario easdem partes, quae in embryonato sunt, inuenit: atque ideo in hac re dissentit a Cl. PIETSCH *), qui affirmet, inesse ei sal ammoniacale. Experimentis enim PIETSCHII a Nostro repetitis; nihil tamen odoris vrinofum sensit. Ceterum existimat Cl. Auctor in aere contineri et acidum nitri, et vitrioli, quae ambo ad generandum nitrum conducant.

*) vid. EIVSDEM Diff. sur la génération du nitre, qui a remporté le prix de l'Academie. à Berlin, 1750. 4.

9) Cum de gypso eiusque in fusione ferri usu dis- p. 141.
serat Cl. Auctor, ostendit, non materias calcareas
solum ferri mineras reddere fusibiles; verum etiam
gypsum, et vsuale, et alias eius species idem effice-
re. Etsi vero fusio, vel citius, etiam gypso adiu-
vatur; teste tamen Cl. SCHREBERO *), fieri inde
constat ferrum friabile fragileque. Quod pendere
affirmat Cl. Auctor ab acido vitrioli, coniuncto
cum phlogisto carbonum; vnde oriatur sulphur mi-
nerale, cuius sit vis ferrum fragile reddendi. Qua-
re gypsum non in officinis fusoriis adhibendum
indicat.

10) De graptolitho dendrite, eiusque origine ita p. 153.
tractatur a Cl. Auctore, vt, recensitis diuersis lapi-
dum generibus, vbi inueniatur, variisque eius et
figura, et colore, vel igne constante, vel mutabili,
indicatis; eosdem plerumque nasci censeat, ex
materia ferrea, salino quodam principio solu-
ta: qua in re consentit cum LINNAEO **).
Hanc autem non esse vnam, qua nascuntur den-
dritae, rationem et CONDAMINEI ***)) osten-
dunt experimenta, quibus patet, infusas ahati vel
vitro solutiones argenti, auri cuprique, si iis impo-
nantur metalla varia, eosdem dendritas produxisse;
et ipsius Cl. Auctoris experientia comprobat, cum
ortum viderit dendritem, viridis coloris, affuso ad
tritam flauamque cupri mineram spiritu salis am-
monia-

*) vid. EIVSDEM *neue Sammlung verschiedener in die
Cameralwissenschaften einschlagender Abhandlungen*;
in tractatione de praestantia Suecici ferri, prae Ger-
manico.

**) vid. EIVS *system. natur.* Tom. III. p. 173.

***)) vid. *Mémoires de l'acad. roy. des scienc. de Paris*,
Amstel. 1731. p. 655 seq.

moniaci, cum calce viua parato. Sub finem subiungit opinionem Cl. ZIMMERMANNII ^{*)}, qui eos ortos putat post fatescentiam in aere lapidum quam sententiam ita in quibusdam assumi posse concedit Cl. Auctor, vt, fatescentia lapidum facilius ferri solutio se in eos facilius infinuet, atque colores dendritorum producat; generatim vero non posse affirmari, id quod praeter alios doceat filicis chalcodonii LINN. dendrita, vbi lapis sit durissimus.

p. 172. 11) Expositis variis *de origine succini* sententiis, eam maxime probabilem existimat, qua illud dicitur corpus minerale, et quidem bitumen. Idque maxime ideo, quod olei eius natura sit ea, quae nullis vegetabilibus oleis sit communis. Si enim solum est, non soluitur in spiritu vini, atque, si coniungitur cum spiritu nitri fumante, nascitur resina moschum redolens: quae quidem attributa in olea vegetabilia non cadunt.

^{*)} vid. HENKELS *kleine mineralogische und chymische Schriften*, in notis ZIMMERMANNI, p. 362.

XIII.

Méthode pour recueillir les grains dans les années pluvieuses, et les empêcher de germer. Par Mr. DUCARNE DE BLANGY, à Paris, 1771, chez P. Fr. Gueffier, avec figures, 8. 43 pagg.

i. e.

Methodus colligendi frumenta in annis pluviosis et eorum germinationem prohibendi, Auctore Cl. DUCARNE DE BLANGY.

Cl. Auctor hic exhibet libellum, dialogice conscriptum, paruum quidem mole, propter usum tamen, quem refert, non contemnendum. Non raro nimiarum pluviarum iniuria maxima frumentorum copia ita perditur, ut noua germina, invitis agricolis, proveniant; ad haec vero auertenda Noster methodum quandam enarrat, cuius ratio haec est.

Frumenta in campo illo, ubi resecta sunt, et p. 10. quidem statim post sectionem supra terram sternuntur hac ratione, ut exacte figuram molae pistrinae (la moie) referant, quarum quaeque quinquaginta aut sexaginta manipulos contineat: sic efficitur altitudo sex siue septem pedum. Ad exstruendas vero tales molas suadet, ut pro vnaquaque locus siccus et paullulum elatior seligatur et manipuli ita apponantur, ad centrum omnes spicae ut conspirent. Etenim spicae, dum maiorem culmis molem referunt, centrum eleuatius reddunt et pluviae sic commode destillare possunt.

Imposito.

p. 31. Imposito hoc modo vno manipulo super alterum, exurgit acervus supra dictae altitudinis; probe tamen cauendum esse iubet Cl. Auctor, ne illud spatium vacuum remaneat, et sic pluuiis aditus liber concedatur. Cacumen molae tegitur manipulo transuersim imposito, qui ligamentis ex firmine confectis, propter ventorum iniquitatem, molae affligitur. Haec omnia Auctor, vt eo melius patefcant, sat aptis figuris illustrauit.

XIV.

Moyen sûr et facile pour détruire les taupes dans les prairies, et dans les jardins, à Paris 1770, 8. chez Gueffier, avec figures pag. 43.

I. c.

Remedium certum, quo facile extirpentur talpae in pratis et hortis.

Inter pessima animalia, quae hortorum et pratorum decus destruunt, omnino referri merentur talpae; siquidem illa amoena loca interdum ita devastentur ab illis, vt maximae exinde ruricolis proveniant noxae. Cl. Auctor, multis iam ante eum minus feliciter tentatis, hoc libello paruulo machinam quandam describit huiuscemodi fere structurae. Tabulam ligneam longitudine quinque, latitudine vero duorum, et quod excurrit, pollicum, perforant septem foramina, quorum primum in medio, quatuor in angulis et duo reliqua haud procul ab illis angularibus dextri lateris; quae quidem orificia angularia dextri lateris, bases duorum basillorum ligneorum recipiunt, qui dein in forma ar-

cus ad orificia lateris sinistri inflectuntur, excurren-
tibus simul cum his duobus filis, ita, vt vnum eun-
demque arcum forment. Ex orificiis egressa fila,
decem vel duodecim pollices longa, in nodum colli-
gantur, qui per foramen medium ductus, cono quo-
dam, leuiter intruso, firmatur. Huic filo aliud, quin-
que vel sex pollicum, affigitur et vnco cuidam ligneo,
terrae immisso, annectitur.

Porro quatuor vnci lignei, prope angulos ta-
bulae, terrae immissi, apicibus incuruatis tabulam
firmant; leuiter tamen illam attingere debent, et
hoc quidem hanc ob causam, ne tabula, vi elastica
bacilli, qui semper superiora versus nititur, re-
sultet.

Denique duae tabulae vnus eiusdemque magni-
tudinis, in situ verticali positae, impediennes, quo-
minus terra in muscipulam, inprimis intra arcus
intret. His omnibus absolutis, Noster vsum huius
inuenti describit, qui vero ex delineatione, modo
data, vltro patebit. Postremo modum detegendi vias
talpae subterraneas agricolas docet.

IGNATII GODEFRIDI KAÏM, Austriaci
Stryrensis, dissertatio inauguralis chemica, de
metallis dubiis. Viennae, literis Schulzianis, 1770. 8. pagg. 59.

Intelligit Cl. Auctor per metalla dubia ea, quae a quibusdam mineralogis ad metalla; ab aliis contra ad alios corporum naturalium ordines referuntur: quae sunt, arsenicum, cobaltum, niccolum, magnesia vitrariorum, spuma lupi et ferri, et plumbago. Operae igitur pretium fore putant, si de his ageret, atque in eorum naturam curatius inquireret: quod, quam felici cum successu percerit, ii intelligent, qui et argumenta, ratione firmata, et experimenta, naturae cuiusque corporum conuenientia, diligenter perpenderit. Quare, ut lectores quodam modo assensus nostri veritatem intelligant, en! pauca, pro instituti ratione, afferamus.

p. 8. De arsenico primum caput agit; quod quidem WALLERIUS, atque alii, ad metallum; ad sulphura LINNAEVS; LEHMANNVS vero ad salia retulerunt. Cl. Auctor autem, cum et ad characterem metalli, quem in terra vitrescibili ponit, et ad arsenici attributa, et ad eius diuersitatem respiciat, his non omnino adsentitur. Arsenicum constare dicit materie, summe volatili, dulci sapore, et odore terribili praedita, quae non acidis solum, sed aqua ipsa soluatur.

Hanc materiem vero ita differre notum est, ut occurrat vel in lamellis splendoris argentei, tumque dicatur arsenicum album; vel reguli forma, unde

unde sit regulinum appellandum. Album arsenicum fal esse acidum experimentis comprobatur; quod tamen materiis peregrinis sit commixtum: hinc refutatur Cl. IVSTI, qui arsenicum dixerit mercurium sublimatum corrosivum, atque ostendere annititur Cl. Auctor, ea sibi esse plane dissimilia. Arsenicum vero regulinum verum sulphuris genus esse exinde patere dicit, quod illud concreverit ex arsenico et phlogisto; ac sola tantum acidi specie a vulgari sulphure distinguendum existimat.

In capite secundo cobaltum contemplatur Cl. p. 17. Auctor. Primum Cl. BRANDTII *) industria cobaltum est a wismutho distinctum, cuius merita Noster laudat, atque signa, quibus ab illo designetur, enumerat; Ipse vero in disquirenda eius natura ad tria attendit: 1) ad vitrum coeruleum et atramentum sympatheticum, quod inde producat: quod, cum statim et calcinatione et via humida, per acida mineralia **), et hepate sulphuris, cum minera cobalti fuso, inde obtineatur, aliisque etiam metallis adhaereat, ad regulinam cobalti substantiam pertinere negat; 2) ad regulum cobalti, illumque cum vulgari ferro, quoad principia convenire ostendit, neque esse nisi regulum ferri arsenicatum, inde persuasum habet, quod, quem auripigmento, cum ferro coniuncto, parauerat, regulus easdem omnes notas habeat, quae regulus cobalti. Vtriusque enim huius reguli crocus niger est, vterque a magnete non attrahitur, vterque, si cum acido nitri miscetur, colore flavo viridescente tingitur: vt alia taceamus, quae idem comprobent.

K 2

3) De-

*) vid. Aët. Suec. Vol. IV. p. 4.

**) vid. LEHMANNI *cadmiologie*, part. I. p. 81. et in libro, cui titulus: *Probierekunst*, p. 314.

3) Denique explicat Cl. Auctor, cur cobaltum a mineris, et praecipue, cur ab ipso ferro separari possit. Inde nimirum deriuandum, quod eae cobalti species, ubi separetur ferrum, arsenico non sint saturatae; aut arsenicum ex iis sit eductum, quod vel arte fieri possit, cum solutioni reguli cobaltini iniicitur frustulum zinci, quod, arsenico coniunctum, reddit ex cobalto post fusionem maleabile attractorium ferrum *).

p. 24.

In capite tertio niccoli natura perquiritur. Est vero illud iam Cl. CRONSTAEDT ab aliis metallis, praesertim a cupro, nouem proprietatibus **) diuersum esse monuit; Noster tamen, quae his adderet, reperit. Ideoque miratur, cur LINNAEUS illud speciem cupri fecerit, atque vehementer reprehendit Cl. IVSTI, qui hoc semimetallum in dubium vocauerit. Ipse itaque Cl. Auctor niccolum denuo disquisiuit, atque cum Schneeberga Saxonica acceperit mineram niccoli, quae ibi nomine cobalti tinctorii veniat, puriorem, quam quidem CRONSTAEDTII fuerit, vltiora cum eo instituit experimenta.

Fuit illa minera lapis coerulescens, inquinans, non tantum viridi colore hinc inde efflorescens, sed spati etiam viridis nonnihil inter particulas suas metallicas intertextum habens. Cum ea itaque CRONSTAEDTII experimenta reiterauit, omniaque ei successerunt, praeter, quod commixtione spiritus salis ammoniaci tincturam coeruleam nunquam, sed semper viridem vidit. Ideoque suspicatur Cl. Auctor, fuisse in minera CRONSTAEDTII cupri aliquid adiunctum; quod confirmatum habuit, cum adde-

*) cf. LEHMANNI cadmiologia cit. P. II. p. 31.

**) vid. Anonymi mineralogia, p. 229.

adderet minerae huic limaturae cupri partem, atque tum vidit colorem coeruleum nasci.

Hinc cupri et niccoli differentiam patere putat Cl. Auctor, quam etiam confirmat liquore probatorio, ex coerulei Berolinensis, magistraliter, ut ait, parati, pigmento, ac lixiuio salis alcalini fixi facto. Hic liquor niccolum flauo viridi colore deiiciebat; si vero cuprum adiungeretur, sedimenti color ruber conspiciebatur. Denique etiam, cum adiungeret arsenico limaturam cupri, et coniiceret, inde forte enasci regulum niccoli: metallum quidem album, subrubrum, propemodum instar niccoli, obtinuit; tentamina tamen reliqua ostenderunt, satis diversum hunc regulum esse a niccoli regulo. Quapropter colligit, esse aut docendum, in quo arctum illud vineulum consistat, quod partes constituentes tam firmiter connectat, aut metallum pro nouo genere suscipiendum.

Quod sequitur caput quartum de magnesia vi. p. 48. trariorum et reliquis agit. Magnesium hanc, quae a LINNAEO dicitur *molybdaenum magnesia*, cum a nemine haecenus fere sit curate examinata, Cl. Auctor chemice disquisiuit. Sumisit nimirum magnesia, in puluerem tritae, partem vnam, fluoris nigri optimi partes duas; eaque mixta, igne, successive aucto, fudit: quibus fufis, obtinuit regulum, ex albo coerulescentem, fragilem, qui diffractus superficiem exhibuit, compositam ex innumeris planis, varie positis, nitidisque, quae, si oblique inspicerentur, coloris subflauo essent; ita tamen, ut inter singula plana spatium interiectum esset coeruleum, asperum, splendore carens: adeoque, ut haec superficies appareret instar crystallorum metallicarum, minerae subcoeruleae immerfarum.

P. 50. Praeterea metallum hoc acido nullo solo, nec concentrato, nec diluto, attingebatur; si vero acida diuersa, inaequali proportionem mixta, v. c. acidum nitri et vitrioli, adhiberentur, metallum ab iis solui efferuescentia, quae mox oritur, docebat. Solutiones hae aqua non turbantur: lixiuio probatorio praecipitatur sedimentum viride; lixiuio arsenicali pallidum, subrubrum; quae tamen vtraque paullo sunt diuersa, pro menstrui diuersitate. Negat igitur Cl. Auctor inesse huic magnesiaee ferrum; quin potius affirmat, mereri eam noui semimetalli nomen, donec vel dictae proprietates ab ea separantur, vel aliis metallis easdem tribui posse efficiatur. Coniicit etiam, plures esse huius metalli species, inde tantum incognitas, quod facilius vitrificentur, quam assumant formam regulinam. Monet itaque, ut cogitent chemici de adminiculo, quod vitrificationem impediat, fluxum metallicum iuuat et phlogiston copiose offerat: quo metallum hoc largiter ad vsus oeconomicos obtineatur.

P. 54. Spumam lupi et ferri huic subiungit Cl. Auctor, easque, etsi a plurimis ad ferrum referantur, non ad illud pertinere docet, sed eorum regulum ad magnesiaee regulum proxime accedere.

P. 55. Vltimo plumbago consideratur, quae, propter singularem specificam leuitatem, definitu sit difficilima. Fundi quidem eam dicit Cl. Auctor, sed, ob leuitatem non descendere, quo regulus gignatur. Quamuis enim Noster illud coniungeret cum aequalibus partibus cupri et fluxus nigri; non tamen quidquam obtinuit, praeter cuprum, superficie externa aurea obductum. Nihilominus tamen plumbaginem metallum iudicat, cum metalli natura in grauitate sola non sit ponenda. Quatuor etiam eius species constituit: plumbaginem (*Wasserbley*) squa-

squamulis exiguis; pseudogalenam (*Eisenthon*), magnis; mineram arsenicalem (*Misspickel*), granulatiss; et micam auream (*Katzengold*), viridibus nigricantibus praeditas: cuius posterioris squamae postquam calore secesserint, auricolores subsequantur lamellae. Harum specierum cognita et a POT-
TIO *), LINNAEO **), et IVSTI ***) indicata attributa subiungit.

XVI.

Tal om Peston, och om dess utestängande ifraen et Land, haellet för Kongl. Vetenskaps Aca-
demien, vid Praesidii nedläggande den 6,
Maji 1772, af NILS ROSEN VON RO-
SENSTEIN, Archiater, Riddare, af Nord-
stjerne-Orden. Stockholm, tryckt hos Dir.
Lars Salvius, 1772. 8. pggr. 24.

i. e.

Sermo de peste, et de ratione eandem a re-
gione arcendi, habitus coram academia reg-
scient. quum praesidis munere decederet, ab
NICOLAO ROSEN A ROSENSTEIN.

Ansam sine dubio scriptioni huic dedit pericu-
lum, in quo anno 1771, et initio sequentis
Suecia versata est, ne commercio cum Russia a pe-
ste inficeretur. Recepta eiusdem argumenti tum
data a collegio medico et a professore Abaensi, Cl.

K 4

HAART-

*) vid. Miscell. Berol. Tom. IV.

**) vid. EIVS syst. naturae, T. III. p. 121.

***) vid. EIVS chymische Schriften, T. I. p. 382.

HAARTMAN. Accessit dein praefidis III. A. NO
SENSTEIN commentatio.

- P. 4. Multa in eadem continentur, quae tam ad historiam pestis, olim in Suecia grassatae, quam eius, quae alias regiones subinde afflixit, pertinent. Et ex hisce continuam funesti huius morbi descriptionem Cl. Auctor concinnauit. Regularum autem substratarum, quibus praemuniatur contra pestem regio, ea natura est, ut ubiuis in usum verti queant.
- P. 5. Dum a. 1710 Holmiae vim suam exeret, perierunt homines 40000, Carolicoroniae autem 16000. Plures contra vulgarem opinionem ruri, quam in urbibus ea moriuntur. Dicta Holmenfis pestis cum transfugis ex Liuania in urbem translata fuit, ex qua per nundinas ulterius dispersa.
- P. 6. Signa, ex quibus praeuideri potest, an regno cuidam pestis immineat, incerta pronunciantur. Suspicionem magnam excitat iam irrepsisse, si multi inter easdem aedes subito morbo correpti fuerint, plures inde perierint, et quidem plerique ante finem diei quarti, alii quoque, qui aegros adierint, infecti. Sed haec et in febre petechiali grauiori locum habere possunt. Augetur vero suspicio, si percipitur, pestem propiorem finibus nostris fuisse vel adhuc esse, commercium cum vicinis non impeditum, merces cuiusmodi intra fines translatae, quibus contagium adhaerere solet, vel multos classicorum in naue per iter periisse, eandemque a loco infecto venisse. Si simul autem aegrotantes de lancinante sensu, in inguinibus, sub axillis vel auribus percepto, queruntur, vel in hisce locis durities quaedam vel intumescencia nascitur: tum morbus pro peste omnino habendus est. Bubones et carbunculi

culi non tanquam signa diagnostica considerari possunt; quum plurimi aegri vita decedant, antequam haec se manifestent.

Recidivam pestis non quidem in eadem epidemia, nec apud senes locum habere; reliquos autem contra eandem non satis tutos Ill. Auctor arbitrat.

Exemplum recenset miasmatis, per plures annos latentis, casu autem iterum sese dispergentis. p. 10.

Aere non propagatur pestis, nisi atmosphaera aegri alium alluat; quod tamen non semper fieri, ostendit narratione viri cuiusdam, qui, licet a. 1720. Mariliae peste laboraret, non tamen Cl. CHICORNEAU, qui aliquoties lecto eius insedit, infecit. Successit Cl. ROBERGII, professoris olim Vpsaliae consilium, Vpsaliae a. 1710. ad compescendam pestis propagationem datum, ut in rus sese transferrent, vel aedibus suis sese includerent. p. 11.

Paucis iam completendum praeepta, a Cl. Aureo subministrata. Quae ad excubias attinent secundum lineas (cordon) insinuandas, ob praestantissimum earum usum monet, ne expensarum causa ab hisce Princeps absteineat. Dein aedes pro aegris et mercibus per aliquod tempus servandis requirit, determinatque commodissima loca, quibus exstruantur. p. 13.

Probe praeterea explorandae sunt merces in hominibus capite damnatis, canibus in subsidium capitis. Tempus, quo secludantur homines (quarantaine,) posset ad 15 vel 20 dies restringi; nam experientia constitit, venenum non ultra 7 dies delituisse. Initio quoque morbus acidis et sudoriferis facile vinci potest. Quin tantum sibi tribuit medicus quidam Suecus, experientiae haud vulgaris, A BLACK, Norcopiae sub peste a. 1710 degens, ut nosocomio ibidem exstructo, pro cuiusvis aegri,

opem suam inter primas 6 horas explorantis, morte decem imperiales polliceretur, si modo ciues vobis pro quolibet homine perfecte a se sanato quinque imperiales soluere haud detrectarent. Probat quoque Cl. CHENOT consilia, ab iis vsurpada, de quibus metus infectionis est.

p. 17. Quodsi vero iam irrepsit pestis intra regionem vel urbem, semper initium capit intra pagum vel domum; et sisti tum potest ulterior propagatio, modo tollatur omne commercium, mortui cum vestibus rel. humentur noctu, domus ipsa sulphure fumigetur et aere perfletur, et omnia aceto lauantur. Optimum tum est, si in vrbe iam appareat, in rus sese conferre, et ibidem tandiu remanere, usque dum pestis omnino perierit. Sed id initio modo locum habet.

p. 20. his vero, quorum praesentia in vrbe carere non possumus, vt magistratibus, diuini verbi ministris, medicis, pistoribus rel. in iunctum esto resistere in vrbe. Ne hi vero temere vitam suam morbo exponant, oportet eos et conclauis, et proprii corporis munditiei indulgere, curare, vt aer semper purus sit et in continuo motu, inspergere pavimenta et vestibus tantillum aceti, vitare, quantum licet, commercium cum aegris, et si inire id debent, non ante ientaculum sumtum, nec sub iactura virium. Commendat Cl. Auctor eo fine medicis pauxillum panis, cui butyrum illitum, et ruta imposita, vel panem bis coctum, aceto vini intinctum. Inter haec ingerentur rosae conditae, aurantia condita et tantillum macis. Sponte patet, abstinendum cibo potuque in aegri conclauis; nec domi aliquid ingeri debet, antequam os pauxillo aceti collutum fuerit, cui fini inprimis acetum, (*vinaigre des quatre voleurs*) inseruit. Nec deglutiri debet salua; et si aeger

aeger conueniendus est, non nimis prope sanus ad eum accedat, nec faciem illi admoueat. Retinendus vero spiritus, si cominus eum inuestigare opus est, et mox postea acetum olfaciendum est. Cauendum est a conuentibus cuiuscunque generis.

De reliqua diaetae praecepta negligi non debent, et praecipue ab excessu cibi potusque cauendum. Omnibus vero lardum, caro suilla, anguilla, caro salita et fumo indurata, vti et spiritus vini vitanda; conuenientissima sunt iuscula ex frumento pifato (*Grütze*) acidulata. Omnis exercitatio nimia corporis fugienda, omnesque animi commotiones fortiores harumque causae. p. 27.

XVII.

Noua physico-medica.

Mortuo bono nostro **LVDWIG *)**, Facultas Medica *Lipfensis* ita est mutata.

D. ANTONIVS GVILIELMVS PLAZ, Ordinis medici Decanus perpetuus, therapiae Professor publicus ordinarius, Academiae Decemuir, collegii maiorum Principum Collega, nationis Saxonicae Senior, Academiae imperialis naturae curiosorum Sodalis.

D. IOANNES CHRISTOPHORVS POHLIVS, Facultatis medicae Senior, pathologiae Professor publicus ordinarius, Academiae Decemuir, Collegii beatae Mariae Virginis Senior, et collegii maioris Principum collega, Physicus prouincialis, et Academiae imperialis naturae curiosorum Sodalis.

D. ERNE-

*) vid. paullo infra.

D. ERNESTVS GOTTLOB BOSE, anatomiae et chirurgiae Professor publicus ordinarius, Facultatis Medicae Assessor, et apud Lipsicos Poliat.

D. CAROLVS CHRISTIANVS KRAVE, anatomiae et chirurgiae Professor publicus extraordinarius, Facultatis Medicae Assessor, collegii minoris Principum Collega.

D. IOANNES CAROLVS GEHLER, physiologiae Professor publicus ordinarius, collegii maioris Principum Collega, apud Lipsienses medicus obstetricius et societatis oeconomicae Lipsiensis Sodalis.

D. CHRISTIANVS FRIDERICVS KADELBACH, Facultatis Medicae Assessor, et Societatis oeconomicae Lipsiensis Sodalis.

D. IOANNES GOTTLOB HAASE, Facultatis Medicae Assessor.

Academia Regia chirurgorum *Parifina* quaestionem, de influxu rerum nonnaturalium in operationes chirurgicas *) nondum iuste solutam, ad annum 1775 cum duplici praemio, monetae scilicet aureae quingentarum librarum Gallicarum distulit. Reliquae leges, quas obseruare oportet eos, quibus hanc in rem inquirere placebit, aliquoties non multum ante **) a nobis sunt traditae.

Praemium aemulationis *ibidem*, quod consistit ducentis libris Gallicis Cl. BAIU deportauit. Quinque minora praemia Cll. AUBRAI, RAYMONDOU, DIDELOT, PIETSCH et MESTIVIER acceperunt. Quatuor vero monetae aureae, singula centum librarum Gallicarum, a Cl. HOUSTET destinatae quatuor studiosis, CAZA-

MAIUS

*) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 150.

**) vid. ib. Vol. XV. p. 355.

MAIOU nempe, GROFFIER, DEFFOUX, et BO-
BOT: item quatuor argenteae monetae, vt *l'accessit*
ab EODEM fundatore, LASSAUZÉE, CHOVIN,
MAURENE et GAINARD, dignis, qui corona-
rentur, sunt tributae.

Porro relatum legimus, *Eandem* thesin de ae-
thiopum cura cum viris eruditis communicasse, ean-
demque ipsam elaboratam expectare anno 1778.
Eo autem est respiciendum iis, qui hanc in rem in-
quirere constituent, vt declarent, *primo*, quo opti-
mo modo aethiopes in nauibus, quibus transuehan-
tur, ad iustam eorum integritatem et sanitatem po-
nendi sint: *secundo*, quae optima sit cura et diaetae
ordo ad sanitatem eorum in nauibus conseruandam;
tertio, quae diligentia in eo obseruanda sit, vt non-
nisi periti et exercitati chirurgi in iisdem nauibus
adhibeantur.

Academia scientiarum, elegantiorum literarum
et artium *Rothomagensis* ad annum 1775 praemium
tribuet, qui quaestionem hanc optime soluturus
elaboraturusue sit: *Quaenam est optima methodus, acus*
magneticas fabricandi, easque suspendendi, ita, vt certi
simus, eas in vero meridie magnetico positas esse, vt
denique variationum earum diurnarum regularium red-
damus rationem? (*Quelle est la meilleure maniere*
de fabriquer les aiguilles aimantées, de les surprendre, de
s'assurer, qu'elles sont dans le vrai meridiem magnéti-
que, enfin de rendre raison de leurs variations diurnes
régulières?)

Omnes vel etiam focii Academiae extranei hoc
praemium ambiant. Elaborationes Gallica vel La-
tina lingua, vel quacunque Auctor velit, exaratae
communicentur. Reliqua vide supra *).

Quae-

*) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 716.

Quaestionum Regiae Academiae scientiarum Mantuanarum, annō 1774 soluendarum, eas ex classe mathematica atque physica, quippe quae ad finem nostrum magis spectare videntur, hic commemorare iuuat. Ac prima quidem ita sese habet: *conduceretne aggeres aquarum Mantuanarum emendare et quomodo? vel nouos iis substituere et quam forma, ut salubritate aeris inde, libertati interiori nauigationis et securitati urbis prospiceretur? cet.* (Seroit-il à propos de rétablir comment la digue des eaux de Mantoue, ou d'en éléuer une nouvelle et sous quelle forme, en conservant la salubrité de l'air, la liberté intérieure de la navigation, la sûreté de la ville, cet.)

Porro, *quinam sunt morbi et urbi, et viciniae campetri Mantuanae solemniores, quaenam eorum causas et optima prophylaxis?* (Quelles sont les maladies les plus communes dans la ville et dans la campagne de Mantoue; quelles en sont les causes et quelles seroient les moyens de s'en préserver?)

Praemium erit duplex. Praeterea hic legibus huius academiae enarrandis non immorabimur, cum facile ex superioribus possint repeti *).

Regia scientiarum societas *Monspeliensis*, cuius originem, constitutionem et historiam dedimus alio loco **); tres potissimum proposuit theses, a nobis indicandas. Quarum prima est: *determinentur varii modi vel gradus spirituositatis aquae vitae vel spirituum vini per modum simplicem, et qui commercii respondeat.* (Déterminer les differens titres ou degrés de spirituosité des eaux de vie, ou esprits de vin par un moyen simple et applicable au commerce.)

Altera

*) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 154.

**) vid. ib. Vol. XV. p. 196.

Altera est haec: *quinam praecipui characteres terrarum in genere, et quae media, quibus vitia eorum possint emendari, quae producendis cerealibus parum sunt aptae.* (*Quels sont caractères principaux des terres en général, et les moyens de remédier aux défauts de celles, qui sont peu propres à la production des grains?*)

Tertia ita se habet: *Quinam meteororum influxus in vegetationem, et quaenam consuetudines practicae, quae ad haec spectant, profluunt, ex observationibus meteorologicis variis hactenus institutis?* (*Quelle est l'influence des météores sur la végétation, et quelle conséquence pratique peut on tirer relativement à cet objet, des différentes observations météorologiques faites jusqu'ici?*)

Praemium duarum priorum quaestionum, singulae sexcentarum librarum Gallicarum est, tertiae praemium constat centum aureis. Commentaria sub conditionibus consuetis ante 1 octobris diem 1774 tradenda sunt Cl. DE RATTE, qui societati perpetuo ab epistolis est.

Collegium medicorum *Lugdunense* Gallicum praemium monetae aureae septuaginta duarum librarum, et argenteae ducentarum viginti et octo librarum mense augusto 1774 his destinatum est quaestionibus, ex voto collegii elaborandis: *Quaenam variae sunt species herpetis; quaenam earum variae origines; quinam modi earum distinguendarum; quinam morbi interni, ex quibus haec vitia herpetica profluunt; quibusnam symptomatis eae possunt recognosci; quomodo haec diuersa initia in vario suo statu possunt caueri?* (*Quelles sont les différentes especes de dartres; quels en sont les différens principes; quels sont les moyens de les distinguer; quels sont les maladies internes, que les vices dartreux produisent; à quels symptômes*

tômes peut-on les reconnoître; comment peut on combattre ces différens principes dans leurs différens états?)

Commentaria, idiomate gallico vel latino enarrata ante 1 aprilis diem 1774 Cl. RAST filio, medicinae doctori in vniuersitate Monspeliensi tradenda sunt ita, vti mos est.

Societati scientiarum *Harlemensi* socii iuncti sunt medici, Experientissimi GEORG. BRUGMANN, P. BODDART et E. WAGLER.

Societati philosophiae actiuae *Roterodamensi* medicos iunctos legimus, nimirum ISAACVM BODEWYNSSEN, HERRMANNVM BEZOET, et IAN. WYNGAARD. A consiliis vero societatis sunt DAVIDES DE GORTER et ANDREAS BONN.

Eandem porro legimus constituisse, praemium quotannis vel duobus alternis annis eidem tribuere, qui optimum ex iudicio societatis inuentum ex quacunque parte philosophiae actiuae communicatus sit. Quodsi Auctor sumtibus, qui experimentis, ad rem probandam necessariis, impendendi sint, non par esset, eorundem Societatem se habituram esse rationem eosdemque redditurum spondet.

Commentaria Cl. BLIKKER, directori et secretario primario tradenda sunt. Quaestiones iam propositas, cum non spectent finem nostrum, mittimus.

Praeterea et accepimus, Cl. GUALT. VAN DOEVEREN *Eidem* duo calculos dedisse, vnum insignis magnitudinis in vesica vrinaria, alterum paulo minorem in vrethra iuuenis, nephritide defuncti repertos, adiuncta delineatione structurae renum, vrethrae.

vetrum, vesicae vrinariae et vrethrae, quae traditae tractationi *super noua methodo vesicam incidendi*, obseruationibus variis illustratae, respondeat.

Magno cum dolore b. CHRISTIANI GOTT-
LIEB LUDWIG, Ordinis medici Lipsiensis Decani mortem, quae die 7 maii 1773. anno aetatis sexagesimo quarto est subsequuta, his ipsis in commentariis, quorum IPSE auctor suaforque fuit, multisque profecto molestiis continuationem curauit, indicamus.

Gottingae, die 9 maii 1773. Experientissimus GEORGIUS MATTHIAE medicinae doctor, eiusdemque professor ordinarius, anno aetatis sexagesimo quinto apoplecticus mortuus est.

Ibidem d. 28 maii 1773. Cel. GEORG. GOTTL. RICHTERVS magnae Britanniae Regi a consiliis, archiater et medicinae prof. primarius, ordinisque medicorum senior, anno aetatis octuagesimo quarto senio confectus obiit.

Vpsaliae NICOLAUS ROSEEN DE ROSEN-
STEIN, Eques stellae borealis et archiater, Regius Suecicus, cuius memoriam varia eius scripta conseruabunt diuque tuebuntur, die 16 iulii 1773. duodenogesimo aetatis, sept. anno ex hac vita discessit.

III. Eques MORAND, Protochirurgus in nosodochio Regio Parisiensi, omniumque academiarum Franco Gallicarum Socius d. 26 iulii anno aet. septuagesimo septimo obiit.

Diarium nouum Halae prodeundum, historiae naturali per tria regna dicatum, sub inscriptione: *Naturae indagator*, indictum legimus. Quaelibet eius pars vel elaborationibus, vel translationibus et relationibus ex optimis quibusque Anglicis Gallicisque diariis, quatenus historiam naturalem spectent, conficitur.

Quarum vnus quidem finis; triplici tamen facie diuersus erit. Alii enim historiam naturalem, singularum Germaniae prouinciarum, sunt consideraturi, vt inde historiam naturalem totius Germaniae perficiant: alii peculiarem partem historiae naturalis, iam notabile animal, iam corpus fossile, iam regni vegetabilis historiam declaraturi sunt: alii denique nouas obseruationes, huius vel illius partis historiae naturalis, vel nondum detectae, vel hactenus non satis declaratae, adiicient.

Vbi Auctores id simul videbunt, vt classes, in tribus naturae regnis adhuc probatae, in maiorem et iustiorum ordinem redactae seruentur. Nouae obseruationes, quibus historia naturalis conspicitur, quaeque exteris gratae acceptaeque habentur, bonis translationibus cuiuslibet parti, tanquam appendix, addentur.

Ex viris, historiae naturalis peritis, societas conflatu est, quae, auctore et directore CL. WALCH, hoc diarium reddat. Quodlibet volumen quatuor constabit partibus, quarum singula intra duodecim septimanas, octo et duodecim plagularum prodibit.

Nauis Anglica *Endeavour* CL. BANKS et SOLANDER annis 1764 et 1765 cet. iter maritimum ex mandato Regis ad detegendas prouincias absoluisse, eorumque inuenta noua sumtibus Regiis litteris mandata fuisse constat.

Iam vero Io. Frid. Ebert, bibliopola Roterodamensem, et Buchenröder, et Ritter, bibliopolas Hamburgenses idem in linguam Germanicam et Gallicam transmutandum curaturos esse legimus: quorum singula, pecunia praenumerata, sensim eduntur cum figuris aeneis.

Idem

Idem translationem, ex mandato Regis suscepti,
itineris ad Indiam Orientalem ab EIVES EXGS,
cum figuris aeneis promittunt.

Christianhafniae in Dania scholam, veterinariae me-
dicinae sacram, conditam esse, cui praesit Excellen-
tissimus ABILGAARD, qui praelectiones publicas ha-
beat, et ipsos auditores in praxi exerceat, accepimus.

XVIII.

Supplementum indicis scriptorum physico-
medicorum, quae anno 1766. prodierunt.

*Hannöversches Magazin, worinnen kleine Abhand-
lungen, einzelne Gedanken u. s. w. zur Verbesse-
rung des Nahrungslandes gesammelt sind. Dritter
Jahrgang von 1765. Hannover. 4.*

*Neuer Bremisches Magazin zur Ausbreitung der
Wissenschaften, Künste und Tugend, mehrentheils
aus den Engl. Monatschriften, 1 B. 1 St. Bremen. 8.*

*Etrennes d'agriculture tres utiles aux laboureurs
et à tous ceux, qui cultivent, ou qui afferment
leurs terres. à Amiens. 12.*

*Histoire de l'agriculture ancienne, extraite de
l'histoire naturelle de PLINIE Liu. XVIII. avec
des éclaircissements et des remarques. à Paris.*

*An impartial view of English agriculture, from
permitting the exportation of corn in 1663. to
the present time. London. 8.*

Traité de la mesure des bois. à Paris. 8.

*Unterricht eines Papiermachers an seine Söhne, diese
Kunst betreffend; nebst einem Anhang, in welchem die
neuen Papierproben des Hrn. D. SCHAEFFERS zu
Regensburg kunstmäßig beurtheilet werden. Leipz. 8.*

*Deutliche Vorstellung der edlen Probierkunst, nebst
einem Berichte vom Salpeter-Sieden. Nürnberg. 8.*

*L'art de faire le maroquin, contenant sept feuilles
d'impression avec figures à Paris.*

Mélanges intéressans et curieux, ou abrégé d'histoire naturelle, morale, civile et politique de l'Asie, l'Afrique et des terres polaires. Tome 6. 10. à Paris. 12.

The young lady's introduction to natural history; containing an account of the atmosphere, light and gravity, of the terraqueous globe, of the origin of springs and fountains, earthquakes and volcanos; of fossils, mines and minerals; of vegetables, animals, beast, birds, fishes, insects etc. As also an introduction to the knowledge of the heavens; explaining the motion, magnitude and distances of the planets and tellites; with some account of the fixed stars. By the editor of the young lady's geography. London. 12.

Recueil de divers traités sur l'histoire naturelle de la terre et des fosses. à Paris. 4.

Physicalische Beschreibung einer Hyäna. Nürnberg. 8. mai.

Kort begrip van de historie der insecten, uit het Fransch vertaald, met koopere plaaten, eerste stukje. Te Amsterdam. 8.

Het volmaakt burger-tuin-boek. Na een langduurige ondervinding op vaste gronden te zamengesteld, door een voornaem liefhebber. Te Delft. 8.

Demonstrations élémentaires de botanique, contenant, un abrégé des principes de l'histoire de cette science, et les élémens de la physique des végétaux; suivie d'une instruction sur la formation d'un herbier; la dessication, la macération, l'infusion des plantes, à Lyon. 8. 2 Voll. a. f.

Geneez - heel en natuurkundige verlustigingen, getrokken uit verscheide werken, over deezee wetenschappen in Europa uitgekomen of nog uitko-

uitkomende. Door een genootschap. Eerste Deel. No. 1 en 2. te Amsterdam. 8.

Medicus veri amator ad Apollineae artis alumnos, Moscouiae et Parisiis, 8. (*auct. LE CLERC fertur.*)

De aarz of geneezheer in aangename spectatoriaale vertoogen, op eene klare en eenvoudige, wyze leerende, wat men moet doen, om gezond lang en gelukkig te leeven. Tweede Deels tweede, en derde Deels derde stuk. Te Amsterdam. 8.

A dissertation of the inflammatory, gangrenous, and putrid sore throat; also on the putrid fever; together with their method of cure. London. 8.

Inoculation made easy; containing a full discovery of the method, practised in Essex, whith recipes to make the preparatory powders, repellent pills, and cooling decoction. *ibid.* 8.

De nieuwe Nederduitsche apotheek; geevende een duidelyk en klaar onderwijs wegens de beste dagelyks gebruikte artzenykundige bereidingen, in de apotheken vereischt, en volgens de gronden van BOERHAAVE, GEOFFROY en andere beroemde mannen zoo nauwkeurig beschreeven, als tot nog toe in onze taal niet geschied is. Tweede druk van mistellingen gezuivert, en met verscheide nieuwe voorschriften, verbeteringen en Nederduitsche bladwyzer vermeerderd. Te Leiden. 8. (*Auctorem VAN EEMS dicunt.*)

Précis de la méthode d'administrer les pilules toniques dans les hydropisies. à Paris. 12.

Essays on the practice of midwifery. London. 8.

Der Englische und bewährte R. Sarzt, welcher von den Eigenschaften, Ursachen und Curen aller
L 3 Krank-

- Krankheiten der Pferde Unterricht giebt. Aus dem Englischen. Leipzig. 8.*
- Beschreibung von der entdeckten Ursache der Viehseuche; nebst einem Vorschlage, wie diesem großen Uebel vorzubeugen. 8. f. 1.*
- Kurze Beschreibung von der entdeckten Viehseuche, ihrer schädlichen Wirkung und Todesbeförderung; nebst beygefügten Vorschläge, wie diesem Uebel vorzubeugen. Rostock. 8.*
- A commentary on the dysentery, or bloody flux translated from the latin of MARK AKENSIDE by JOHN RYAN. London. 8.
- ANT. GERM. ALBERTIZ Prodrömus recensio-
nis criticae historiae medicae, cum animadver-
sionibus anatomico practicis. Viennae Austriae 8.
- G. L. ALEFELD diss. med. de fluore albo, ex ne-
glectu feminarum Belgicarum praecipue pro-
pullulante. Giesae. 4.
- Elements of midwifry. Containing the most mo-
dern and successful method of practice in every
differend kind of labour. With a short history
of the art of midwifry, and an answer to a ca-
suistical letter on the conduct of Adam and Eve,
at the birth of their first child. By IO. ASTRUC,
translated with additions and explanatory notes
by S. RYLEY. London. 8.
- IO. DAV. BARTHELEMVS diss. de patellae vsu, eius-
que laesionibus et curationibus. Lugd. Bat. 4.
- I. PAVL. BAVMERS Unterricht, wie man einem
Menschen, wie auch Thieren, so von einem tollen
Hunde gebissen worden, auf eine vernünftige und
leichte Art helfen soll. Erfurt. 4.
- Manuel du naturaliste pour Paris et ses environs,
contenant une description des animaux, vé-
gétaux et minéraux, qui s'y trouvent, telle
qu'elle est nécessaire, pour les faire reconnoi-
tre;

tre; avec les particularités intéressantes de leur histoire, principalement leurs usages dans les arts et la médecine, précédé d'un mémoire sur l'air, la terre et les eaux du pays; sur la constitution, les mœurs et les maladies de ses habitants; sur l'agriculture cet. terminé par un essai, sur l'histoire naturelle des autres contrées du Royaume; recueilli et mis dans un ordre com- mode par ACHILLE, GVILL. LE BEGVE DE PRESLE. à Paris. 8.

PET. ION. BERGIUS *Abhandlung von den kalten Bädern überhaupt, und von dem Baden in Loka insonderheit; aus dem Schwedischen übersetzt, von I. G. GEORGI, zum Druck befördert, und mit Anmerkungen, auch einer Vorrede vom Nutzen des Badens überhaupt, und insonderheit der kalten Bäder versehen, von I. I. RHADES. Stettin. 8.*

Pharmacopoea medica auct. IO. BERKENHOVT. London.

IOH. VLR. BILGUERS *Abhandlung von dem seltenen Gebrauche, oder der beynahe gänzlichen Vermeidung des Ablöfens der menschlichen Glieder. Zwote Auflage. Leipzig. 8.*

ABEL EPP0 VAN BOLHVIS *specimen medicum de hydrope. Groning. 4.*

The contemplation of nature, translated from the french of C. BONNET. In two volum. London. 12.

Nouvelles recherches sur la France, ou recueil des mémoires et des lettres sur quelques villes et provinces du royaume; Ouvrage qui peut servir de suite, à l'état de la France, de Mr. DE BOULAINVILLIERS et à la description de PIGANOT, à Paris. 12. 2 Voll.

BOURROU quæstio medica: an satius sit catheterem in media suae curvaturae parte foraminulo utrinque pertundi, quam versus apicem? Paris. 4.

Mémoire sur le traitement des fistules à l'an, par la ligature; ou nouvelle methode de les guerir sans opération par Mr. **BOUSQUET**. Ou l'on a joint le rapport de Mr. **ACREL**, chirurgien, donné à l'academie des sciences de Stockholm, sur ce mémoire, avec la reponse de l'auteur. 8.

(quæ tractatio non idiomate Franco-gallico solum, sed et in Suecico scripta est, contra quam hæc, quæ sequitur, prodiit :

Paomineller vid Herr **BOUSQUETS** Roon om Fistular in ano, Besynnerligen vid det, som han deruti berättat, rörande Kongl. Vetenskaps Academien och twänné dess Ledamoter. Stockholm. 8.

Dissertation sur l'abus du chinchinae par Mr. **BOUSQUET**. ib. 8. *(et hæc dissertatio in Suecicam linguam translata fuit, contra quam sequens insurrexit :*

Anmärkningar vid en af Herr **BOUSQUET** utgifven Afhandling om China barkens misbruk. ib. 8.

Le parfait bouvier, ou instruction concernant la connoissance des boeufs et des vaches, leur âge, maladies et leur symptômes, avec les rémedes, les plus experimentés propres à les guerir. On y a joint deux petits traités, pour les moutons et porcs, ainsi que plusieurs remèdes, pour les chevaux aussi experimentés, et qui n'ont point encore paru, le tout le plus abrégé, qu'il a été possible. Par Mr. **BOUTROLLE** à Rouen et à Paris. 12.

IAC. HIERON. BRANTS vollständiges Kräuter- und Hausarzneybuch. Nürnberg. 4.

WILH. ANT. BRUNNERS *Einleitung zur nöthigen Wissenschaft eines Zahnarztes. Wien und Leipzig, gr. 8. m. K.*

H. W. BÜCKINGS *unentbehrliches der Wundheilungskunst. Wolfenbüttel. 4.*

An account of the preparation and management, necessary to inoculation. By Mr. JAM. BURGER. The second edition, which large additions and improvements. London. 8.

HIPPOCRATES contractus, in quo magni HIPPOCRATIS, medicorum principis, opera omnia in brevem epitomen summa diligentia redacta habentur, studio et opera TH. BURNET. M. D. editio nova, diligenter correctâ. Argentorati. 8.

IO. FRID. CARTHEUSER Tabulae formularum medicarum editio tertia. Francof. ad Viadr. 8.

EIVSD. Elementa chemiae dogmatico experimentalis editio tertia. ibid. 8.

ERZAN quæst. med. an in parte mortua sectio post siderationem? Parisiis 4.

Histoire naturelle des fraisières, contenant les vues d'économie réunies à la botanique; et suivie des remarques particulières sur plusieurs points, qui par Mr. DU CHESNE ont rapport à l'histoire naturelle générale: à Paris. 12.

IO. CLARKSEN diss. de mulierum menstrua consuetudine. Lugd. Bat. 4.

Examen chymique de l'eau minérale de l'Abbaye Desfontenelles en Poitou près la Roche sur-Yon, par Mr. CORDON D. en M. (prostat in diario medicinae, journal de médecine ad annum. 1766.)

LYD. CORNARO *Vorstellung von dem Nutzen eines nüchternen und mäßigen Lebens, aufs neue herausgegeben von D. T. G. SCHWENKEN. Frankf. und Leipzig. 8.*

HEN. IO. NEP. GRANZII *Laudatio funebris in mortem D. D. GASSER Vindobon. fol.*

FRANS LVD. GRANZIVS *practische Abhandlung von der Zubereitung der Zugutmachung der Kupfererze. Frankf. am M. 8.*

SAM. IVST. DEDEKIND *diff. de tussi in genere et epidemia illa, quae hoc anno saevit. Rinteln. 4.*

IOH. DEIGENDESCH *nützliches und aufrichtiges Pferd-oder Rosartzeneybüchlein, mit einen Anhang von Rindvieharzneyen. Neue verbesserte Ausgabe. Tübingen. 12.*

IOH. ANDR. DEISCH *Abhandlung, daß weder die Wendung, noch Englische Zange in allen Geburtsfällen vor Mutter und Kind sicher gebraucht, und dadurch die scharfen Instrumente gänzlich vermieden werden können. Frankf. 8. m. K.*

AVG. FR. DELIVE *Beobachtungen und Untersuchungen, welche das Geschäfte der Erzeugung und der Geburtshülfe betreffen. Nürnberg. 8. m. K.*

DIEDER. VAN DVYN *Diff. de vitiata lochiorum quantitate. Lugd. Bat. 4.*

SYLV. DOUGLASS *diff. de stimulis. ibid. 4.*

CLAUD. PETR. ELLII *inuestigationes luis bovillae, iussu ac sumtu S. M. R. Daniae institutae. Hafniae et Berolin. 4.*

ALB. HENR. ENGELBERT VAN BAVCHEN *diff. de oeconomia fetus animalis. Lugd. Bat. 4.*

M. ENZENSPRENGER *diff. de marte. Ingolstadt. 4.*

D'ESTON *quaestio medica: an vulneribus ex catapultis globulos plumbeos relinquere aliquando praestat? Parisiis. 4.*

Mémoires sur le safran par Mr. DES ESSARTS à Orleans et à Paris. 8.

Traité des maladies vénériennes par Mr. FABRE. à Paris. 2 Voll. 12.

10. FRIDR. FASELII diss. de spina bifida resp.
Chph. Dau. Heumann. Ien. 4.

EVSD. Progr. de effectibus noxiis, quos producit
in corpore humano abusus fructuum horaeorum.
ibid. 4.

LVDW. FEUILLEE *Beschreibung zur Arznei dien-
licher Pflanzen, welche in Peru und Chily vor-
züglich im Gebrauche sind.* Nürnberg. 4. 2. Thei-
le. m. K.

Observations on the gout and rheumatism — with
a short account of some medicines and ways of
curing diseases, used by the native Indians. To
which are added a few remarkable cases of other
diseases by HENRY FLOWER. London. 8.

Guide du Maréchal, ouvrage contenant une con-
noissance exacte du cheval, et la manière de
distinguer et de guérir ses maladies; ensemble
un traité de la ferrure, qui lui est convenable
par Mr. LA FOSSE, à Paris. 4. a. f.

RAIM. DE LA FOURCADE quaestio anatomico
chirurgica de optima et tutissima celeberrimi
Rothomagensis Professoris methodo, qua in viris
calculosis celebratur sectio lateralis. Resp. Io.
Car. Grossar à Bourdeaux. 8. a. f.

VON FRANKENAU *Flora Francica oder voll-
ständiges Kräuterlexicon. Sechste Auflage.* Zül-
lichau. 8.

Lettre de Mr. FROASSARD, D. en M. à Chau-
mont en Boffigny à Mr. ROYER, ancien chi-
rurgien, Aide - maior des armées du Roi, sur
l'effet des lavemens antivénériennes. à Paris. 12.

J. I. GARDANE quaestio medica: an *Sagou* phthi-
sics? Parisiis. 4.

- I. Y. GARDANE qu. med. an, rescisso testiculo, funiculum spermaticum ligare malum? Paris. 4.
- C. A. GENTERBRUCKS *gesammelter Unterricht von Schaafen und Schäfereyen, zum Behuf der dabey vorkommenden andern Geschöpfen. Erster Theil. f. l. 8.*
- D. GEMORY diss. de indole aëris Hungariae Vindob. 8.
- Essai sur le gout; traduit de l'anglois, par Mr. ALEX. GERARD; avec trois dissertations sur le même sujet par Mrs. VOLTAIRE, D'ALBERT et DE MONTESQVIEU. à Paris. 12.
- GUERRET quæst. med. vtrum in pectoris paracentesi satius sit in parte laterali et antica sectionem instituere, quam ad partem posticam? Parisiis. 4.
- FRANC. GVERIN diss. de vegetabilibus Alsatiae Argent. 4.
- Histoire de la découverte faite en France des matières semblables à celles, dont la porcelaine de la Chine est composée; lue à l'assemblée publique de l'académie royale des sciences le mercredi. 13 Nov. 1765. par Mr. GUETTARD de la même académie. à Paris. 4.
- GUILBERT qu. m. an bubones, febribus malignis supervenientes, immaturi causticis aperiendi? ib. 4.
- DU HAMEL DU MONCEAU *Erklärung der Kunstwörter aus der Botanik, und von dem Landbau, Französisch und deutsch. Nürnberg. gr. 8.*
- CH. RVD. HANNES de puero epileptico foliis aurantiorum recentibus sanato. Vesaliae. 8.
- P. I. HARTMANN diss. de medendi methodo in prouocandis haemorrhoidibus saepius peruersa. Resp. C. C. Göhde. Francof. ad V. 4.

- IO. MART. HEMERLE diff. inaug. de secessione
terrae a communi humorum massa. Argentor. 4.
- IOH. HILLS *Geschichte der Fossilien und ihrer Tu-
genden in der Arzneykunst und den Künsten, aus
dem Engl. übersetzt von C. I. G. WESTFELD.
erster Theil. Gotha. 8.*
- I. CHPH. HIRSCHENS *gesammelte Nachrichten
der Oeconomie - Gesellschaft in Franken, auf das
Jahr 1765. Anspach. 4.*
- IO. PAUL. HOFMANN diff. de forcipe SMEL-
LIJ in praxi obstetricia anteponenda vecti Roon-
huyiano. Groning. 4.
- IOH. GOTTF. IUGELS *natürliche Berg-Schmelz
and Figirkunst in 3 Theilen verfasst. Leipzig. gr. 8.*
- LUD. GOTTF. KLEIN *selectus rationalis medi-
caminum. Francof. 8.*
- AUG. WILH. KOPP de spina ventosa, morbo
chirurgico medico. Rintellii. 4.
- IO. CATOYSONERE GEFFRYS de morbo va-
rioloso. Lugd. B. 4.
- LANGLOIS qu. m. vtrum in ascite paracentesi
tardare malum? Parisiis. 4.
- MART. FROBEN. LEDERMULLER amusement
microscopique tant pour l'esprit, que pour les
yeux. à Nürnbg. 4. mai. a. f.
- E. G. LIDBECK Tal om planteringar. Stock-
holm. 8.
- F. B. VAN LINDREN *Speculum veneris, oder
Venuspiegel, worinnen sich ein jeder ansehen, und
die aus einer unreinen Liebe entstehenden abscheu-
lichen Zufälle warnehmen kann. Neue Auflage.
Strasb. 8.*
- CAR. LINNAEI diff. de effectu et cura vitiorum
diaeteticorum generali. Resp. Io. Gabr. Berg-
mann. Upsaliae. 4.

CAR. LINNAEI diff. de usu muscorum, breuiter delineato. Resp. Andr. Henr. Belip. ibid. 4.

Observations upon the growth and culture of vines and olives: the production of silk, the preservation of fruits. Written, at the request of the earl of Shaftesbury, to whom it is inscribed. By Mr. JOHN LOCKE. Now first printed from the original manuscript, in the possession of the present earl of Shaftesbury. London. 8.

ANT. CAR. LORRY de melancholia et morbis melancholicis. Tomm. H. Parisiis et Lipsiae. 1.

E. LUDGERS diff. de hysteride. Lugd. Bat. 4.

DAV. MACBRIDE, *Chirurgi, durch Erfahrungen erläuterte Versuche über folgende Gegenstände.* 1. *Von der Gährung der zur Nahrung dienenden Mischungen.* 2. *Von der Natur und den Eigenschaften der feigten Luft.* 3. *Von den gegen einander gehaltenen Krüften und Art zu wirken, an verschiedenen Gattungen der Fäulung widerstehenden Sachen.* 4. *Von dem Scharbock, nebst einem Vorschlage, neue Wege zu versuchen, denselben auf der See entweder zu verhüten oder zu heilen.* 5. *Von der auflösenden Kraft des Kalchs.* Aus dem Engl. übersetzt von CONR. RAHN M.D. Zürich. 8. m. 2. K. t.

IO. M. MATHIS diff. de dysenteria. Viennae. 8.

FRID. LVDOV. MAY diff. de amplitudine generis februm bibliosarum. Gottingae. 4.

Recherches sur la population des généralités d'Auvergne, de Lyon, de Rouen, et de quelques provinces et villes du royaume; avec des réflexions sur la valeur du bled, tant en France qu'en Angleterre depuis 1664. jusqu'en 1764. par Mr. MESSANCE, receveur des tailles de l'Élection de St. Etienne. à Paris. 8.

CASP. NEUMANNS grondelyke en niet proeven
bewezende medicinaale en natuurkundige chymie,
om zyn groote nuttigheit uit het hoogduitsch
vertaald, en hier en daar met ophelderende
aanteekeningen vermeerderd, door een
voornaem liefhebber der Scheikunde. Eersten
Deels eerste Stuk. Te Leeuwarden. 8.

ERN. ANT. NICOLAI diss. de praestantia methodi
antiphlogisticae febres continuas curandi.
Resp. Ch. Theoph. Mayer. Ien. 4.

RIJSD. diss. de purpura. Resp. Chr. Theoph. Hufeland, ibid. 4.

ADAM. NIETZKY de humoribus intestinorum
tenuium, physiologice consideratis, generatim.
Halaë 4.

RIJSD. de humoribus intestinorum tenuium, pathologice
consideratis. ibid. 4.

GEORGE CHRIST. OEDER *Einleitung in die
Kräutererkenntniß. 2 Theil. Copenhagen. gr. 8:
m. K.*

A. B. PEELE DE VALANCOURT quæst. med:
an rabiei opium? Parisiis. 4.

RIJSD. qu. m. an inter apostemata pauca ferro
sunt aperienda? ibid. 4.

IO. LE PLECKIN specimen de acetificatione.
Argentor. 4.

PLINII secundi Histor. Natur. lib. XXXVIII. accedit
chrestomathia, indicibus aliquot copiosis
exposita, curante IO. PETR. MILLERO. V.
Tom. Berolini. 8.

E. DE LA POTERIE DE CONTANCES quæstio
medica: an in curando hypopyo incisioni corneae
præstet embroche? Paris. 4.

PERC. POTTS *Abhandlung von den Brüchen des
menschlichen Körpers, für deutsche Wundärzte in
unsere Sprache übersetzt. Göttingen und Gotha. 8.
Nützlich-*

Nützliche Beyträge zur Oeconomie und dem Landwirthschaftlichen Leben von dem Freyherrn von G. L. I. R. Franksf. und Leipzig. 8.

I. H. RAHNS *Abhandlung von der Natur, Eigenschaft, Wirkung und dem Gebrauche des Nyctagales. Zürich. 8.*

CORN. RAHNS *Anleitung zur richtigen Erkenntniß und vernünftigen Heilung der Ruhr. Zürich. 8.*

CHR. TOB. EPHR. REINHARDS *Ausmessung des menschlichen Körpers und der Theile desselben zum Gebrauche der Aerzte, Mahler und Bildhauer. Glogau. 8. m. K.*

EIVSD. *Bibelkrankheiten, welche im alten Testamente vorkommen. 1-2ter Theil. Ebend. 8.*

DAN. DE LA ROCHE *descriptions plantarum aliquot nouarum. Lugd. Bat. 4. c. f.*

CHR. RICKMANN *Osteologische Abhandlungen. Jena. 4.*

M. ROSA *Saggio di osservazioni sopra alcune malattie particolari. In Venezia. 8.*

M. SAXTORPH *Erfahrungen, die vollständige Geburt betreffend, so auf dem Königl. freyen Geburtshause in Kopenhagen angestellt sind; zugleich mit der theoretischen Lehre derselben. Aus dem Dänischen. Copenhagen. 8.*

IOH. GOTTLÖB SCHAEFERS *Geschichte der grauen Staars und der neuen Operation, solchen durch Herausnehmung der Crystallinse zu heilen. Regensp. 4. m. K.*

AUTOR. SCHLAPPRIZI *diff. de vitiata lochiorum qualitate. Lugd. Bat. 4.*

M. SENDIVOGII *novum lumen chemicum, aus dem Brunnen der Natur, durch Hand angelegte Erfahrung bewiesen. Nürnberg. 8.*

C. SEPP. *Nederlandsche Insecten. Vierde stuk
2de Verhandeling, en zesde stuk vierde
Verhandeling. s. l.*

W. SERVAAS *diff. in fundamenta et certitudinem
medicinae inquirens. Lugd. Bat. 4.*

*Verzaameling van tegennatuurlyke gevallen en
waarneemingen in de vroëdkunde door WILL.
SMELLIE, volbrengende zyn voorneemen, om
het eerste deel, handelnde over dit onderwerp,
optehelderen; na het tiende deel in hel Hol-
landsch gebracht door MATTHYS VAN DER
HAAGEN. Te Amsterdam. 4.*

G. STARK *diff. sistens septem historias et dissec-
tiones dysentericorum. Lugd. Bat. 4. c. f.*

LVC. VAN STEVENINCK *diff. de hystERICA pas-
sione. ib. 4.*

*A narrative of the surprizing effects of the meadow
saffran in the cure of the dropsy. Translated
from the latin of Dr. ANT. STOERCK. To
which are added observations, and an account
of the hydrocephalus, by the translator.
London. 8.*

*Mémoire sur la mortalité de moutons en Boulon-
nois par Mr. DE SVRAD. à Paris. 12.*

*Practical observations on the culture of lucerne
turnips, barnet, timothig-grafs and forol mea-
dow grafs, communicated by letters to Dr.
TEMPLEMAN, secretary to the society of arts
etc. London. 8.*

DAN. TILAS *Entwurf einer Schwedischen Mineral-
historie, aus dem Schwedischen übersetzt, von IOH.
BECKMANN. Stockholm und Leipzig. 8.*

HENR. GOTTL. NEPOM. TROSCHELS *er-
forschliche Nachrichten von dem Biliner Sauer-
brunnen, nach der neuesten Auffuchung des waren,
reinen Quellwassers. Leipzig. 8.*

Tom. XIX. P. I.

M

HENR.

HENR. GOTTL. NEP. TKOSCHELS *nothwendige Nachricht von dem warhaften Bömischen Bitterwasser Seydschützers Ursprungs. Leipzig. 8.*

GASP. VIEUSSEUX *diff. de erectione. Lugd. Bat. 4.*

ABR. WALKART *diff. de consensu. ib. 4.*

A. WESTPHAL *diff. de nephrotomia. Resp. Zach. Falck. Gryphiswaldae. 4.*

XIVSD. *diff. aegroti, arthritide laborantis, historiam exhibens. Resp. H. C. Masio. ibid. 4.*

XIVSD. *diff. de febre biliosa, perversa methode tractata, ac in febrem quartanam, tandemque in hydropem ascitem degenerata. Resp. P. G. Arnold. ibid. 4.*

Some histories of wound of the head etc. with observations. To which are added a few remarks on the convulsive cough of the year 1764. in Cornwall by JOHN WILLIAMS. London. 8.

CHR. LVD. WILlich *illustrationes quaedam botanicae. Gottingae. 8.*

Gazophylacium medico-physicum, of Schat-Kamer der geneez en natuurkundige zaaken, behelzende de meeste kunstwoorden, die in de geneezkunde gebruikelyk zyn. Verhandelingen van veele in en uitwendige ziekten, beneffens derzelver geneezmiddelen: alle de mineraalen, metaalen en aarden: vreemde en inlandische dieren, kruiden, bloemen, zaaden, sappn, olien, harffen etc. En alle zeldzaame spezereyen in de medecynen gebruikelyk. En ten laastten veele fraaye tot de werktuigkunde behoorende handgreepen: alles in een welgepaste orde naar't latynsche alphabet't zaamgesteld, en in de hoogduitsche taale beschreeven door JOHANN JACOB WOYT. Naar den veertienden druk op nieuws vertaald, en met verscheide artykels vermeerderd. Tweede nederduitsche druk. Te Amsterdam. 4.

XVIII

XVIII.

Supplementum indicis scriptorum physico-
medicorum, quae anno 1767. prodierunt.

*Neues Bremisches Magazin zur Ausbreitung der
Wissenschaften, Künsten und Tugend, mehr-
theils aus den Engl. Monatschriften. 2.3tes Stück.
Bremen. 8.*

*Abhandlungen und Beobachtungen, durch die öcono-
mische Gesellschaft zu Bern gesammelt. 7ter Jahr-
gang. Bern. 8.*

Natuurkundige verhandeligen, of verzameling van
stukken de natuurkunde, geneezkunde en na-
tuurlyke historie betreffende: getrokken uit de
geachte werken von Engelsche, Fransche en
Hoogduitsche schryvers, en tot eene nutte oplei-
ding in gemelde weetenenschappen, ten dienst van
onze vaaderlanders vertaald. Te Amsterdam. 8.
No. I. II.

*Hibernia curiosa. A letter from a gentleman in
Dublin, to his friend at Dover in Kent: giving
a general view of the manners, customs, dispo-
sitions etc. of the inhabitants of Ireland. With
occasional observations on the state of trade and
agriculture in that Kingdom etc. London. 8.*

Natuurlyke historie, of uitvoerige beschryving der
dieren, planten en mineraalen, volgens het za-
menstel van den Heer LINNAEUS. Met nazuw-
keurige afbeeldingen. Eersten deels elfde stuk.
Vervolg der Insekten. Te Amsterd. 8.

Kort begrip van de historie der insekten; uit het
Fransch vertaald, met koopere platen, tweede
stuk. Te Amsterdam. 8.

*Mémoires sur quelques fossiles d'Artois, pour ser-
vir à l'histoire naturelle de cette province, par
un membre de la société littéraire d'Arras. 12.*

An essay on the bite of a mad dog. London. 8.
 Traité sur la connoissance et la culture des iacintes,
 à Avignon et à Paris. 12.

Traité des tulipes, qui contient généralement ce
 qui concerne l'éducation de cette fleur. *ibid.* 12.

Traité des rénoncoules, qui contient tout ce qui
 concerne l'éducation de cette fleur. *ibid.* 12.

Nuove rauolta d'autori che trattano del moto dell'
 aque in Parma. 4. voll. 4. c. f.

An account of the Somersham water in the coun-
 try of Huntingdom. 8. f. l.

*Neue Sammlung von einigen alten und sehr rar ge-
 wordenen philosophischen, und alchymischen Schrif-
 ten, 1ter Band. Wien. 8.*

Idee générale des vertus médicinales de l'eau pure
 et du sel commun. à Francfort. 8.

Gazette salutaire composée de tout ce que contien-
 nent pour l'humanité les livres nouveaux, les
 journeaux et autres écrits publics, concer-
 nant la médecine, la chirurgie, la botanique, la
 chymie cet. à Bouillon. 4.

Landtmanna-vånnen, som af Hushaolls- och Läka-
 reböcken sommanletat de vigasta Hushaolls-
 grep, Anvisning til et nått Landtapothek, som
 säkra, lätta och bepröfvade Huscurer. Upsala. 8.
 Pharmacopoea Palatina, siue dispensatorium medi-
 co pharmaceuticum, in lucem emissum ex con-
 silio medico Electorali Palatino. Manhemii. 4.

Observations of specific medicines and various di-
 seases, incident to the human body; especially
 those that proceed from some disorder of the
 uterus, or the diseases peculiar to women. By a
 physician in the country. London. 8.

Observations sur les effets d'un remède contre les
 maladies cancreuses. à Amsterdam. 8.

Differ-

Dissertations, qui ont remporté les prix, adiugés par l'académie royale des sciences et belles lettres de Prusse, en 1766, sur la nutrition et sur la vie d'Archimede. à Berlin. 4. c f.

Tal om nödvändigheten och foermaonen af de chirurgiska Handalagens foerkortande i utoefningen, haollit foer Kongl. Vetensk. Akademien vid Praesidii nedläggande den 15 Iulii 1767. af OLOF ACREL. M. D. cet. Stockholm. 8.

The art of midwifery, reduced to principles: in which are explained the most safe and established methods of practice in each kind of delivery; with a summary history of the art, translated from the French original, written by the late Dr. ASTRUCO which is added an appendix by the translator. London. 8.

H. A. BACHIENE diff. de secretione lactis in mammis muliebribus. Ultrajecti ad Rh. 4.

An essay concerning the cause of the endemial colic of Devonshire, which was read in the theatre college of Physicians in London, on the 29 day of June 1767. by GEORGE BAKER. London. 8.

C. BAVER diff. de vano et superfluo remediorum in restauranda sanitate usu. Argentor. 4.

S. S. BEDDEI diff. de verme, taenia dicto. Vienne. 8.

EIVSD. qu. med. an sola pars bilis colorata in intestinis deponatur? ibid. 4.

H. A. BELANGER quaestio med. an aliae a Sequanicis aquae Parisiensibus ad potum desiderandae? Paris. 4.

Medical essays and observations by CHARLES BISSET. Lond. 8.

PH. AD. BOEHMER diff. de malignitate variolarum naturalium, tempestivo vesicatoriorum usu avertenda. Resp. C. C. Meussen. Halae. 4.

Algemeen en bereedeneert woordenboek der natuurlyke historie : behelzende de historie der dieren, planten en mineraalen, en die der hemelschen lighaamen, der verhevelingen en andere voornaame verschynselen der natuur: benevens de historie en beschryving der enkele drogeryen, welke de drie ryken opleveren; hun gebruik in de geneezkonst, in het gemeen leven, landbouw, konsten en handwerken. Uit het Fransch van den Heere VALMONT DE BOMARE door CHARLES PAPILLON. I Deel. Te Dordrecht. 4.

L. H. BOURDELIN quaest. med. an in lecto undique clauso dormire noxium? Parisiis. 4.

ANDR. EL. BUECHNER diss. de inflammatione, cuiusque in tela cellulosa frequentissima sede. Resp. C. Fr. Richter. Halae. 4.

EIVSD. diss. de damnis, ex praemature suppressis haemorrhagiis vulnerum oriundis. Resp. J. I. Wolff. ibid. 4.

EIVSD. diss. de abortu, ob chronicam et torminosam diarrhoeam non semper metuendo, occasione singularis casus. Resp. A. N. Gerlach. ibid. 4.

EIVSD. diss. de nonnullis ad rabiem caninam et hydrophobiam pertinentibus. Resp. C. G. Hoffner. ibid. 4.

EIVSD. diss. de prophylactica purpurae albae per balnea curatione. Resp. I. A. Glafer. ibid. 4.

EIVSD. diss. de auditus difficultate circa febrium acutarum decrementum occurrente. Resp. I. E. Fischer. ibid. 4.

F. THIERY DE BUSSY quaest. med. an anginae spuriae, periodicerecurrenti, catharsis? Parisiis. 4.

COLOMBIER quaest. med. an melancholicis peregrinatio? ib. 4.

- COLOMBIER qu. m. an prius lentescat chylus, quam in omnes corporis humores abeat? Paris. 4.
- L. A. COUTAVOZ qu. m. num arteriae, vti sensiles, sic irritabiles? ibid. 4.
- EIVSD. quæst. med. an Parisinis salubrius vere, quam autumnò rusticari? ibid. 4.
- Historie van Groenland, behelzende eene naauwkeurige beschryving van's lands-ligging, gesteldheit en natuurlyke zeldzaamheden, den aart, zeeden en gewoonten der inwooneren aan de westzyde by de strate Davis; 's lands aloude en nieuwe geschiedenissen; en in't byzonder de verrichtingen der missionarissen van de Broeders - kerk, door welken twee gemeenten van bekeerde Heidenen aldaar gesticht zyn: alles in eigen persoon onderzocht en opgesteld door DAV. CRANZ. Te Harlem. 8. Voll. 3.
- DECOMBE *Beschreibung von den Pflirschbäumen und deren Cultur. Frankf. am Mayn.* 8.
- Histoire exacte et description complete des os du corps humain par Mr. DEIDIER. à Paris. 12. voll. 2.
- D. L. DELABRICHE quæst. med. an illud apprime ad sanitatem utile, ne quid nimis? ibid. 4.
- EIVSD. quæst. m. an concocta mouere ac purgare oportet, non vero cruda? ibid. 4.
- L. C. DESESSARTZ quæst. med. an ab omni re cibaria vasa aenea prorsus ableganda? ibid. 4.
- Lettre sur la mortalité des chiens dans l'année 1763, par Mr. DESMARS, médecin pensionnaire de la ville de Boulogne. ibid. 12.
- L. P. E. DUMANGIN quæst. med. an post longas defatigationes subito instituta vita deses periculosa? ibid. 4.
- EIVSD. qu. m. an pro varia ætate variat temperamentum? ibid. 4.
- L. B. L. P. DUMONT theses anatomico chirurgicae de fracturis. Resp. I. Babel. ibid. 4.

B. DUPUY quæst. med. an, sicut ad morum integritatem, ita ad sanitatem conseruandam, consuetudinum abusus noxius? *ibid.* 4.

EIVSD. qu. m. an præstet medicum diversas exercere medendi methodos? *ibid.* 4.

S. A. VON EMDEN diss. de hydrope. Ultra. et Rhen. 4.

L. I. G. FISCHERS *kurzer und deutlicher Unterricht, wie man bey einer grassirenden, contagiösen Ruhr seine Gesundheit erhalten solle. Frankf. und Leipz.* 8.

Essai sur les poulx par rapport aux affections des principaux organes par Mr. FOUQUET, à Paris. 8.

I. P. FREIER diss. de partu difficili propter funiculum umbilicalem, fetus collum stringentem. Halae. 4.

PETR. GABRIELS *Kunsterfarner Blumen-Küchen- und Baumgärtner. Neue vermehrte Auflage. Tübingen.* 8.

Ananas; or treatise on the pine-apple: in which the whole culture, management and perfecting this most excellent fruit, is laid down in a clear and explicit manner. To which is added the true method of raising the finest melons with the greatest success; shewing the whole process of their management, from sowing the seeds to ripening the fruit. Illustrated with a curious copper plate, in which is exhibited, at a view, a slave etc. Peculiarly adapted for raising the pine apple plant. By **JOHN GILES.** London. 8.

A. I. B. M. GUENET quæst. med. an sui sint capiti, pectori et abdomini et artubus sensus peculiaris, et reliquorum corporis humani sensuum vera principes? Parisiis. 4.

B. GUERARD diss. de causis repentinae mortis ex morbo iliaco non semper gangraenae, sed potius suffocationi pulmonicae adscribendis. Duisburgi. 4.

- ALL. VON HALLERS *Beschreibung verschiede-
ner Salzwerke in der Schweiz. Bern. 8.*
- XIVSD. Elementt. physiol. corporis humani. Tom.
III. IV. editio nova. Lausannae. 4.
- XIVSD. primae lineae physiologiae in usum prae-
lectionum academicarum. Edimburgi. 8.
- Practical directions, shewing a method of pre-
serving the perinaeum in birth, and delivering
the placenta without violence, illustrated by case.
By JOHN HARVIE. London. 8.
- IO. GEORG. HASENESTES *des medicinischen Richters
oder actorum physico-medico forensium collegii
medici Onoldini 2ter Theil. Neue Auflage. An-
spach. 4.*
- I. CHR. HIRSCHERS *Fränkisches Bienenbuch. ibid.
8. m. K.*
- The practice of inoculation justified. A Sermon
preached at ingatestone. Essex. 12 Oct. 1766.
in defense of inoculation. To which is added
an appendix on the present state of inoculation;
with observations cet. By ROBERT HOULTON,
the second edition. Lond. 8.
- F. W. JERICO diff. sistens modum sectionis oculi, in
cataracta instituendae, variasque circa ophthal-
motomiam cautelas; cui accedit observatio pra-
ctica de tumore oculi insolito. Ultrajecti ad
Rhenum. 4.
- F. C. IUNCKER diff. explicans exanthematum
diuerforum complicationem et vicissitudinem.
Resp. T. A. Krüger. Halae Magd. 4.
- CHRIST. FRIED. KALTSCHMIED-Pr. exhibens
casus quosdam aegrorum hydropicorum. Ien. 4.
- XIVSD. Pr. de steatmate, fame curato. ibid. 4.
- XIVSD. diff. de secretionibus. Resp. A. A. Ham-
berger, ibid. 4.

CHRIST. FRIED. KALTSCHMIED diss. de primipara
dolores post partum passa, ex intempestiva abdo-
minis passione. Resp. *J. G. Hartmann.* ibid. 4.

A. C. KESLER diss. de inflammatione sanguinis
sive vera, pathologice considerata. Halae. 4.

IO. HIER. KNIPHOF index universalis in
omnes XII. centurias botanicae in originali
herbarii vivi opera et studio **IO. GOTTFR. TRAM-
PE.** Halae. fol.

F. A. LEMOINE quæst. med. an recens nato re-
cens lac maternum? Parisiis. 4.

EIVSD. quæst. med. an fetus sanguine materno et
amni liquore nutriatur? ibid. 4.

CAR. LINNAEI diss. inaug. sistens fundamenta
agrostographiae. Resp. *H. Gahn.* Upsaliae. 4. c. 1.

EIVSD. diss. inaug. mundum invisibilem breviter
delineans. Resp. *I. C. Roos.* ib. 4.

EIVSD. diss. inaug. de haemoptysi. Resp. *I. M.
Graeberg.* ibid. 4.

EIVSD. diss. inaug. de venis resorbentibus. Resp.
C. P. Thunberg. ib. 4.

EIVSD. diss. inaug. sistens fundamenta entomolo-
giae. Resp. *A. I. Bladh.* ibid. 4.

EIVSD. diss. inaug. de menthae usu. Resp. *C. G.
Laurin.* ibid. 4.

Eloge de Mr. **BERTRANDI** associé étranger de
l'académie royale de chirurgie, chirurgien de la
majesté le Roi de Sardaigne, professeur d'anato-
mie et de chirurgie en l'université de Turin par
LOUIS. à Paris. 8.

La réduction économique, ou amélioration des
terres par économie par **M.** à Paris. 12.

An historical account of a new method of treat-
ing the scurvy at sea; containing ten cases,
which shew that this destructive disease, may
be easily and effectually cured, without the aid
of

of fresh vegetable diet. By DAV. MACBRIDE.
London. 8.

J. B. A. MAIGROT quaest. med. an opium hystericis. Paris. 4.

F. MARSIGLI Fungi Carrariensis historia. Paduae. 4.

Maandelyksche tuinoeffeningen, aantoonende, wat werk noodzaakelyk te doen is in ieder maand van het jaar, zoo in de moes-vrugt en bloemtuin, als in de stook en broei-kassen en de kwেকery enc. door PHIL. MILLER, naar den veertienden druk. Waarby gevoegt is eene lyst van alle medicinaale planten met den tyd, waneer zy moeten vergaaderd worden; als meede eene korte inleiding tot de kennis der kruidkunde, met koopere plaaten. In het Nederduitsch vertaald, en met eenige aanmerkingen verrykt door IOB. BASTER te Haarlem. 8.

An essay on the nature and cure of the king's evil, deduced from observation and practice. The third edition; with a great variety of cases and their remedies, now first published for the good of mankind, particularly the common people. By JOHN MORLEY. London. 8.

J. P. NONNE diff. inaug. de sanguinis tam fluidi, quam in scybalorum formam coacti, per aluum excretionem. Resp. I. T. Schütze. Erfordiae. 4.

EIVSD. diff. inaug. de mesenterio. Resp. I. H. Hertel. ibid. 4.

A. NVNN diff. inaug. de principiis naturalibus corticis Peruviani, ejusque in corpus humanum actione. Resp. G. C. Roeger. ibid. 4.

Beschouwing van de werken der natuur, ten opzichte van de viervoetige dieren, vogels, vischen, tweeslachtige en kruipende dieren, insecten, plantgewassen en bergstoffen. Ter betooginge van Gods magt, wysheid en goedheid. Of
vervolg

vervolg op de verbeeterde tweede uitgaave van
J. RAY. Gods wysheid geoopenbaart in de
werken der scheppinge cet. te Amsterd. 4.
Naauwkeuige verhandeling over de bastaard Gall-
insekten, van de cochenille en van't Paols schae-
laaken zaad. Uit het Fransch vertaald van den
Heere REAUMUR. Te Amsterdam. 8.

EIVSD. *Anweisung, wie man zu jeder Jahreszeit
allerley zame Geflügel ausbrüten und aufziehen
soll. 1 Theil. Aus dem Französischen von* 100
CHR. THENE. *Augsp.* 8. m. K.

R. F. C. RYMPEL Pr. de cantharidibus earumque
tam interno, quam externo in medicina usus
Erfordiae. 4.

An essay on inoculation for the small-pox. Wherein
the nature of the disease is explained, the various
methods of preparation that have been practised
in America are critically examined, and that
which author has found from his own experi-
ence, to be most successful, is clearly laid down.
With an appendix, containing a chymical ex-
amination of Mr. SUTTON'S medicines. By
TH. RYSTON. London. 8.

J. E. SCHENK VAN REEKOW diff. de pleuri-
tide. Groningae. 4.

An account of inoculation for the small-pox.
Wherein the constitution, age and habit of bo-
dy, most favourable to inoculation, are particu-
larly pointed out cet. by DAV. SCHULZ. Lon-
don. 8.

J. F. SIEGWART quaestiones medicae Parisinae
Tubingae. 4. c. f. voll. 2.

E. SPRY diff. de variolis et morbillis, iisque ino-
culandis. Lugd. B. 4.

R. STARKE theses medicae de phthisi pulmo-
nali. ibid. 4.

Medical advice to the consumptive and asthmatic people of England; wherein the present method of treating disorders of the lungs is shewn to be futile and fundamentally wrong, and a new and easy method of cure proposed. by PHIL. STERN. Lond. 8.

Mémoire sur la manière d'élever les vers à soie, et sur la culture des muriers blancs; lû à la société royale d'agriculture de Lyon. par Mr. T. à Amsterdam, et à Paris. 12.

Ouvrage de Mr. le chevalier TAYLOR sur les maladies des yeux. à Paris. 4.

N. TEXTORS *Vernunft- und erfahrungsmäßiger Bericht, wie die giftig ansteckende Viehseuche erkannt und kurirt werden könne.* Carlsruhe. 8.

In novam methodum variolas inferendi commentarium, auct. T. TOMLINSON. Lond. 4.

Traité des maladies vénériennes par Mr. TURNER. à Paris. voll. 2.

L. B. URBAS diss. de sanitae tuenda. Viennae. 8.

Nouveau mémoire sur l'agriculture, sur les distinctions qu'on peut accorder aux riches laboureurs; avec des moyens d'augmenter l'aisance et la population dans les campagnes: Pièce qui a obtenu un *accessit* au prix de l'academie de Caën en 1766. par Mr. V. à Paris et à Dijon. 12.

T. LE VACHER DE LA FEUTRIE quæst. med. an apoplexiæ sanguineæ simultanea, per incisam temporalem arteriam venamque jugularem adversam, sanguinis missio? Parisiis. 4.

RIVSD. qu. m. an paulo post partum celebrata saphenæ sectio puerperæ non lactantis certa et tuta prophylaxis? ibid. 4.

P. M. VEILLARD quæst. med. an tuendæ sanitati magis conducatur longa et ampla vestis, quam brevis et angusta? ibid. 4.

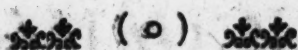
Weeder-

Weederlegging van het kort berigt op de beschry-
ving van eene doodelyke waatervrees door den
Heere IO. W. MEYNICHUS, Stad . Med.
Doktor te Gouda, in de boekzaal van de maand
Augustus 1767. geplaatst; gevolgd van eene
broederlyke raadgeeving aan den schryver van
de onlangs uitgekoomene apologie etc. door
VEIRAC. Te Gouda. 8.

Tentamen sophisticon, a chemical essay designed
to shew the possibility of applying the powers
of chemistry to an examination of several pro-
ductions liable to be sophisticated or disguised.
Interspersed with observations on the approved
qualities of *ward's* drops and pill, Dr. JAM-
ES'S powder for fevers, counterfeit *magnis*
alba, and some other medicinal substances.
Where to is annexed the specimen, or plan of
a synopsis, including the chemical structure etc.
of some pharmaceutival preparations, and an
easy method of trying them for medicinal pur-
poses. By EDWARD WALLIS. London. 8.

A. WESTPHAL diss. de medelis quibusdam, quae
parantur apoplexiae, suspectis, partim et
noxiiis, partim laudandis. Resp. C. H. Klatt,
Gryphiswaldae. 4.

XIVSD. Pr. de apoplexia atrabilaria. ibid. 4.

Contenta in hac parte.

- I. Journal de médecine, chirurgie, pharmacie
etc. par M. ROUX Vol. XXIX et
XXX. P. I
- II. HALLERI bibliotheca botanica Tom. I
et II. 34
- III. Socken apothek och nagre Hus-Curer 42
- IV. Tal om de på Djur anstældte Röns och
Försöks opatitelighet vid, tillämpuin-
gen på människans kropp af MYRRAY 44
- V. Forsteri novae species insectorum.
Centur. I. 50
- VI. Histoire de l'Académie de Berlin ann.
1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767.
1768 et 1769 51
- VII. HERWIGII selectus medicamentorum
rationalis etc. 69
- VIII. VANSWIETEN commentaria in BOER-
HAAVII aphorismos. Tom. V. 72
- IX. QVARIN methodus medendarum fe-
brium 96
- X. Adversaria medico practica. Volum. II. 103
- XI. Geledning til Djur-Riker af RETZIVS 134
- XII. CARTHEVSERS *mineralogische Abhand-
lungen* 135
- XIII.

XIII. Méthode pour recueillir les grains etc.
par DE-BLANGY 143

XIV. Moyen sûr et facile pour détruire les
taupes etc. 144

XV. KAIM diss. inaug. de metallis dubiis 144

XVI. Tal om peston och om desslute stängan-
ifraen et Land af VON ROSENSTEIN 151

XVII. Nova physico-medica 155

XVIII. Supplementum indicis scriptorum phy-
sico-medicorum, quae anno 1766.
prodierunt 163

XIX. Supplementum indicis scriptorum phy-
sico medicorum, quae anno 1767. pro-
dierunt 179
